

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Cekovni račun Ljubljana številka 10,650 in 10,349 za inzerate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6,

SLOVENEČ

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Kaznovana nedoslednost

V zadnjih letih mnogo upoštevanji holandski kulturni zgodovinar Huizinga piše v enem svojih novejših spisov, da bi moral biti človek strašno črnogled glede bodočnosti naše Evrope, ko bi motril le tako imenovano uradno politiko posameznih držav. Uradna politika vodilnih državnikov jo je tako temeljito zavozila, da so imeli razni črnogledi preokoli že pred desetletji popolnoma prav, če so napovedovali, kakor Jakob Burckhardt ali Nietzsche, dobo, ko bo evropski človek — zaradi blaznega stremjenja držav po moči in oblasti — zapadel v popolno suženjstvo in odvisnost od državne vsemočnosti. Posledice brezbožne kulture bodo za narode vedno huje. V našem času, tako pravi omenjeni krščanski mislec, zaenkrat najbolj čutilno zmedenost neznošnega duhovnega stanja v katerem živimo. Ta negotovost nas tlači še mnogo bolj kakor pa težke gospodarske in politične razmere. Človeku se zdi, kakor da nam vodilni državniki ustvarjajo organiziran in tehničan kaos. Morali bi obupati, pravi Huizinga, ko ne bi imeli zaupanja v prirodno pamet in nagon preprostejšega človeka, ki se korenini v zdravem naravnem in nadnaravnem svetu in nam vsem in celi Evropi s svojim tihim in pozitivnim delom pripravlja lepše dni na svetu.

Torej bi tudi tukaj mogli reči s sv. pismom, da je bilo razodeto malim in preprostim, kar je ostalo prikrito učenim in modrim! Vzemimo samo en primer! Kolika zbeganost po Evropi zaradi najnovejšega pohoda boljše Evrope proti zapadu! Vdrl je na Poljsko, stoji na meji Nemčije, ustoličil se je na Karpatih na meji Madžarske, ki še ni pozabila krvavih dni Bele Kuna; ogroža Osrednjo Evropo, Podonavje in Balkan. Pod svojo posredno oblast je spravil baltske države, ki so morale pristati na vazalno razmerje in že steguje svoje roke po Finski in Švedski... Njegova lažnjiva »nevtiralnost« mu kaj dobro služi, da se drži izven kravega mezeža do tistega ugodnega trenutka, ko bo po Leninovih navodilih smatral, da so vojujoče države že toliko izčrpane, da more poizkusiti s svojo rdečo svetovno revolucijo.

Toda odkod naenkrat tako velika nevarnost? Če bi hoteli biti nagajivi, bi morali reči, da si je ta grozeči bič Evropa sama spleta. Maščuje se velika zaupljivost, pa tudi brezobzirna gospodarska sebičnost evropskih velesil. Ni bil vedno čas, ko bi se evropske države zgražale nad boljseviki. Čim se je pokazala mogočnost dobrih kupčij s Sovjetijo, že so pozabile grozodejstva krave boljševiske revolucije, po kateri so Lenin in sodruži prišli na oblast. Kar hitro je bila pozabljena smrtna tragedija milijonov in milijonov nedolžnih ljudi. Ob privlido gospodarskega dobička je ena država za drugo hitela, da naveže diplomatske in gospodarske stike z boljseviki. Ameriški, nemški, angleški in francoski inženirji in gospodarski strokovnjaki so kar tekmovali med seboj, kako bi prej obnovili sovjetsko gospodarstvo in zlasti industrijo. V celih transportih so prihajali, da stopijo na mesto tistih, ki so jih boljseviki pomorili. Za njimi pa so prihajali stroji in krediti, brez katerih bi Sovjeti nikoli ne mogli obnoviti dežele. Brez gospodarske in tehnične pomoči ostalega sveta bi se boljseviki niti ne mogli vzdržati. Tako pa so lahko postavili mogočno vojno industrijo, oborožili so rdečo armado, ki je »orodje svetovne revolucije«, kakor so boljseviki vedno popolnoma odkrito priznavali.

A ne samo to: Komunistični zaupniki, njihovi agitatorji in celo njihova stranka je dolgo bila tolerirana po nacionalnih evropskih državah, čeprav je iz njene ideologije bilo pričakovati, da bo ob prvi ugodni priložnosti izdala sleherne nacionalne interese. Najzgovornejši zgled je Francija, kjer so komunisti postali celo krilo vladajočega režima. Njihova ljudsko frontaška agitacija je bila tako polna zlaganih patriotičnih fraz, da so se vodilnim politikom odprle oči šele, ko je Francija stopila v vojno in so komunisti naenkrat odkrito prešli v tabor sovražnikov države. Zapadne demokracije pa so napravile še druge grehe. Na široko so odprle boljsevikom velike mednarodne ustanove kakor Zvezo narodov, namenjeno vzdrževanju mednarodnega mira, kjer so se skupaj vsedli z največjimi zatiralci človeških pravic in svoboščin! Socialisti so v svojem tisku in praktično mnogokje branili komunizem, pa čeprav so boljseviki v Sovjetiji njihove miseljenike iztrebili s ognjem in mečem. Razne masonske humanitarne in »človekoljubne« ustanove so se pulile za sodelovanje sovjetskih zastopstev, pa čeprav jim ni bilo neznano, da vlada v Sovjetiji najhujši teror in da je ljudstvo brez vsake kulturne, politične in verske svobode. Končno so tudi v španski državljanski vojni bile zapadne velesile in tudi Amerika bolj na strani španske ljudske fronte kakor pa Franca in so skoraj do zadnjega podpirale moskovsko gardo v državljanski vojni.

A danes se čudijo, so ogorčeni in se vznemirjajo, potem ko je le malo manjkalo, da niso znova sklenili političnega in vojaškega zavezništva z isto Sovjetijo! V resnici pa so najbrž imeli le srečo, da niso oni bili tisti, ki je odprl boljsevizmu znova vrata v Evropo, kar se čuti že v okrepljeni komunistični delavnosti po gotovih predelih Evrope.

Tudi v politiki je treba imeti neka pravna

Lord Halifax o vojnih ciljih

»Borimo se za svobodo, za mir v bodočnosti in za popravo krivic« Glasilo ministra Edena bolj jasno navaja vojne cilje

London, 7. nov. t. Nocoj je imel zunanji minister lord Halifax govor po radiu. Govor je bil namenjen angleškimi dominionom in kolonijam in so ga prenašale vse angleške radijske postaje. Zunanji minister je hotel odgovoriti na vprašanje, kakšne namene zasleduje Anglija v sedanjih vojni. V svojem govoru je med drugim dejal:

- »Glavni cilji Velike Britanije so naslednji:
1. Ustvariti želimo nov svet, s katerega bi izgubili oboroženi spopadi.
2. Sodelovanje vseh narodov na podlagi ljudske enakopravnosti, samospoštovanja in medsebojne strpnosti.

3. Poiskati sredstva, s pomočjo katerih bi se spravile v sklad potrebe, ki so jih povzročile spremembe ob prepračanju, da splošni mir more biti ohranjen in ne more biti vzpostavljen z grobo silo.«

»Borimo se za obrambo svobode. Borimo se za to, da bi imeli mir. Sprejeli smo poziv na borbo. Sprejeli napad na svojo lastno varnost kakor tudi na varnost drugih narodov. Branimo pravice vseh narodov, pravice do mirnega samobitnega življenja. To je moj odgovor na vprašanje, kakšne namene zasledujemo v sedanjih vojni. Naša borba velja vzvišenemu cilju, da nadomestimo surovo silo in surovo nasilje postavi, ki naj postane edina razsodnica med narodi. Borimo se proti kršenju danih obveznosti in proti teptanju dane besede.«

»Naučili smo se in vemo, da v Evropi ne bo prej možnost za delo v miru, dokler Nemčija ne bo razumela, da obnovitve napadov ne bomo več prenašali. Naša naloga in naša skrb mora torej biti ne samo, da za vso bodočnost preprečimo, da bi se takimi napadi, kot jih je Nemčija zagrešila v preteklosti, še ponavljali, ampak tudi, da v kolikor nam bo to mogoče, popravimo krivice, ki jih je Nemčija storila za predeno svojim malim sosedom. Naš sklep mora biti tem bolj odločen, ker nam je znano, kako huda pre-

ganjanja trpijo ljudje v Nemčiji po krivdi brezvestnih ljudi.«

»Angleži se ne vmešavamo v razmere pri tujih narodih, pod pogojem seveda, da se tudi oni ne vmešavajo v naše, toda kadar v okviru mednarodnih odnosov vidimo, da v Nemčiji odrekaajo najbolj preproste človečanske pravice, možem in ženam enako, potem postane takšen napad nekaj, kar globoko zadene vest vsega človeštva. Borimo se zato, da bi med ljudmi vladala postava, postava tudi med človeškimi občestvi.«

Lord Halifax navaja svoj govor v Chathamhouse in pravi, »da je bilo njegovo upanje, ki ga je takrat izrazil, da bo mogoče sedajo vojno na častni način preprečiti, propadlo. Ko stojimo sedaj pred hudimi stvarmi, nimamo mnogo potov na izbiro. Samo dve izbiri imamo: ali da izzivljamo sprejemno in se mu upremo, ali pa da gremo na kolena pred njim. Slednje pa je nečastno. Globoko v svoji vesti čutim, da bi bilo sedajo vojno mogoče preprečiti, toda z omejitvenim samim sebe. Naj ostaneta sedaj nečastnost in blaznost na vesti onega, ki je napadel. Nečastno postopanje nemške vlade je sedaj odkrito pred vsem svetom.«

Edenovo glasilo:

»L. 1940 bodo končani vsi računi« — »Spomniti se moramo proroških besed maršala Focha«

London, 7. novembra. AA. Havas: Urednik lista »Yorkshire Post« (ki je glasilo ministra Edena) v svojem članku, v katerem razpravlja o vojaškem položaju, poudarja namen zaveznikov, da zlomijo sovražni odpor v najkrajšem času in z najmanjšim številom ljudi, materiala in s čim manjšimi denarnimi žrtvami. Glede Nemcev pravi, da so opustili misel na

bliskovito vojno. General Gamelin rajši čaka v začetku, ker zanj čas ni tako važen, čeprav je bistveni činitelj za njegovega nasprotnika. Angleško stališče obstoji v tem, da bo vsako odlašanje z nemške strani pomagalo zaveznikom za uspešno vojskovanje. Mi smo mobilizirali vse britansko cesarstvo in nekateri vojaški oddelki morajo napraviti pot 1200 morskih milj. Če med tem časom sovražnik izvede napad, ga lahko vzdržimo in morda celo prenesemo vojskovanje na njegova lastna tla. Toda leta 1940 bodo končani vsi računi ne samo z zavezniki vojskami, pač pa tudi z vojsko britanske skupnosti.

Sotrudnik velikega konservativnega glasila iz province pa vendar vidi samo en logičen konec, pohod na Berlin in sestavo demokracije v Nemčiji. »Ne smemo se ustaviti ob Renu« — pravi omenjeni časnikar. — pač pa se moramo spomniti proroških besedi maršala Focha: »Če ne boste šli nad Berlina, vas bodo Nemci izzigrali.« To se pravi, treba je videti bodočnost vnaprej.«

Španski general Queipo de Llano prepričan o zmagi Nemčije

Buenos Aires, 7. novembra. AA. DNB: List »Prensa« objavlja razgovor svojega urednika s španskim generalom Queipo de Llanom. General je v tem razgovoru izrazil prepričanje, da je zmag Nemčije gotova brez ozira na to, koliko časa bo vojna trajala. Nemčija je tudi na gospodarskem področju prav tako kot na vojnem popolnoma pripravljena za vsak primer. Nemške letalske sile so dvakrat močnejše od angleških in francoskih skupaj, kar se bo občutilo v najkrajšem času. Razen tega ima Nemčija dovolj zalog bencina. Pogodba z Rusijo je zagotovila preskrbo Nemčije z življenjskimi potrebščinami in surovinami v največjem obsegu.

Poziv k miru iz Nizozemske

Belgijski kralj in nizozemska kraljica se ponujata Angliji, Franciji in Nemčiji kot posredovalca za mir

Haag, 7. nov. t. Izšlo je uradno poročilo, ki pravi, da je prišel snoči belgijski kralj Leopold na obisk k nizozemski kraljici Vilijemini. Belgijskega vladarja na potovanju spremlja zun. minister Belgije Spaak. Vladar je imel prvi razgovor z nizozemsko kraljico že snoči, davi pa so se razgovori nadaljevali. Tako snoči, kakor davi sta razgovorom prisostovala belgijski in nizozemski zunanji ministri. Službeno poročilo izrecno zanika,

da obisk belgijskega kralja ni v nikakvi zvezi z načrti o sklenitvi vojaške zveze med Belgijo in Nizozemsko, niti v najmanjši zvezi s kakšnim morebitnim mirovnim posredovanjem med Nemčijo ter Francijo in Anglijo.

Kralj Leopold in kraljica Vilijemina sta izkoristila sestanek, da sta se pogovorila o mnogih vprašanjih, ki v očigled sedanje vojne enako zanimata obe državi, ki želita ohraniti strogo nevtiralnost ter morata povzpeti nekatere varnostne ukrepe, da ne bi kdo njune nevtiralnosti ogrozil.

Danes popoldne sta kralj Leopold in njegov zun. minister Spaak zapustila Haag. Prebivalstvo jima je privedilo prisrčno slovo.

Popoldne je zunanje ministrstvo nizozemske vlade objavilo brzojavke, ki sta jih nizozemska kraljica in belgijski kralj sklenila poslati vojskujočim se državam. Brzojavke, ki so bile poslane Nemčiji, Franciji in Angliji so sestavljene, kakor tudi uradno poročilo nizozemske vlade, v treh jezikih: v nemščini, francosčini in angleščini in se glase:

»V tej uri, polni zaskrbljenosti za ves svet in preden ne izbruhne vojna na zahodu Evrope v vsej svoji strahoti, smo prepričani, da je naša dolžnost, da se enkrat dvignemo svoj glas. Pred nekaj časa so vojskujoče se države izjavile, da bi ne odklonile proučevanje pametnih in dobro utemeljenih predlogov za mirovno pogajanja. Imamo vtis, da jim je v sedanjem trenutku težavno, da bi mogli dobiti med seboj prave stike in izraziti svoja stališča z večjo jasnostjo. Kot vladarji dveh nevtiralnih držav imamo dobre odnose z

vsemi sosednimi državami in smo pripravljani, da ponudimo svoje dobrohotno posredovanje. Ako je ta naša dobra volja sprejeta na znanje, potem smo z vsemi razpoložljivimi sredstvi na razpolago, da posredujemo vsake predloge, ki bi jih ho-

teli predložiti, ter v prijateljskem duhu olajšati, da se ugotove sprejemljivi temelji za sporazum. Prepričani smo, da je naša dolžnost, da to nalogo izpolnimo za dobrobit naših narodov in v korist vsega sveta. Upamo, da bo naša ponudba sprejeta in da bo s tem storjen prvi korak za ustanovitev trajnega mira.« Podpisana sta kraljica Vilijemina in kralj Leopold.

Uradno poročilo pristavlja, da sta oba vladarja sklenila odposlati te brzojavke na svojem prvem sestanku snoči, ki je trajal do 2. ure zjutraj. Ta skupna pobuda obeh vladarjev je nov dokaz za vzajemnost, ki vlada med obema državama.

Moskva je že začela

Vorošilov hvali pogodbo z Nemčijo — Kominternu pošilja proglas na ves svet

Proglas kominterne

Moskva, 7. novembra. AA. Agencija Tass poroča: Danaes dopoldne ob 10 se je začela o priliki 22-letnice oktobrske revolucije vojaška parada. Na tribuni so bili ob Ljeningovem muzeju Stalin, Molotov, Kaganovič, maršal Vorošilov in nekaj drugih, na obeh tribunah, ki so bile postavljene ob Kremlju, pa so gledali parado narodni poslanci, med njimi tudi zastopniki zahodne Bele Rusije in Zahodne Ukrajine. Člani diplomatskega zbora in tuji vojaški zastopniki so bili na posebni tribuni.

Vorošilov

Po končani paradi je imel maršal Vorošilov na vojske in delavce govor, v katerem je razložil mednarodni položaj. Nato je govoril o vojaški moči sovjetske vojske. Po njegovem govoru so vse čete, ki so se udeležile parade, defilirale pred Leninovim mavzolejem. Posebno močan vtis so naredili na gledalce motorizirani oddelki.

Maršal Vorošilov je izdal dnevni ukaz vojski, v katerem pravi, da so pogodbe, ki jih je Sovjetska Rusija sklenila z baltičskimi državami, skrajna podlaga za mir. Govorec o pogodbi, ki je bila sklenjena med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo, je Vorošilov rekel, da je bila ta pogodba sklenjena v korist obeh narodov, v korist dveh največjih držav v Evropi. Končno poudarja velik pomen te pogodbe in pravi, da bo vplivala na mednarodni položaj. Podoben dnevni ukaz je izdal tudi poveljnik sovjetske mornarice. (DNB.)

Moskva, 7. novembra, t. Vrhovni odbor Kominterne je izdal proglas na »proletarce vsega sveta«. V tem proglasu jim tolači, da je sedanja vojna vojna za premoč na svetu. Za premoč se borijo Anglija, Francija, Nemčija, Amerika in Japonska. Gre za vojno kapitalističnih imperijev. Sovjetska Rusija se je ne bo udeležila. Kominternu poziva svoje prietaje, naj s primernimi nastopi prepreči, da bi trgovci z orožjem služili denar iz krvi siromašnih in tlačanih. Naj prepreči, da bi kapitalistične države dosegle svoje cilje.

V Moskvi je med inozemskimi diplomati proglas Kominterne izzval veliko zanimanje. Ni naključje, pravijo, da

je sedaj, ko je komaj eno leto stari pakt proti Kominterni mrtev, Stalin takoj poklical na svetlo Kominternu ter jo poslal ven v svet, v boj za svetovno revolucijo.

„Molotov - humorist prvega reda“

London, 7. novembra. AA. Havas: Današnji britanski listi komentirajo včerajšnji govor Molotova. Namigovanja sovjetskega zunanjega komisarja glede francoskih in britanskih vojnih ciljev ne zbujajo jeze v britanski javnosti, ampak samo ironijo. »Daily Telegraph« pravi, da je Molotov humorist prve vrste in da so primeri, s katerimi je orisal mednarodni položaj, vredni Bernarda Shawa. Točno je, da imperalizem in kapitalizem ne moreta pokazati ničesar, kar bi bilo podobno tistemu, kar imenuje Molotov »proletarski internacionalizem«, pravi list, toda v tem internacionalizmu ni ničesar, kar bi bilo s stališča mirovne politike tvorno.

Zagrebska vremenska napoved: Nespremenljivo.

Zemunska vremenska napoved: Lepo vreme po vseh državah. Po veliki večini jasno. Zjutraj megla v dolinah in kotlinah. Podnevi toplo, noči pa hladne, posebno v severnih krajih.

načela ali vsaj dober okus. Evropska diplomatija je pokazala, da tega dobrega okusa nima vedno, ko je že itak davno vemo, da je brez npravnih načel. Značilno pa je, da zdrav ljudski okus političnih akrobacij svojih vodilnih politikov ni odobraval in jih ni hotel razumeti. Breznačelnost državne politike je neštokrat tudi Cerkev obsodila. Trenutnim političnum konjunkturam se tudi niso prepustili idealni kulturni borci po vseh državah, ki v nobeni dobi in v nobeni politični kombinaciji niso prenehali opozarjati na nevarnost, ki preti Evropi od razkrojevalnega, brezbožnega boljše-

vizma. Njih načela, pa tudi zdrava naravna pamet, o kateri govori holandski filozof, jim je nagnosko narekovala edino pravilno stališče.

Vendar pa bi se motili, ko bi mislili, da je zdaj končno pravo naziranje že vse povsod prodrla. Zarota molka v socialističnem in liberalnem tisku pri nas in drugod po svetu spričo nečloveških grozovitosti, ki se dogajajo na okupiranem ozemlju Poljske dokazuje, da popolno stremjenje še ni prišlo in da še ni blizu časa, ko bi naravna, občje veljavna človeška načela ali vsaj zdrav okus praznoval svojo dokončno zmago.

Poročila z bojišč

Na suhem

Pariz, 7. nov. AA. Havas: Poročilo z dne 7. novembra zjutraj se glasi: Mirna noč.

Berlin, 7. nov. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo poroča: Na zahodu razen slabše ogledniške delavnosti in sem pa tja obojestranskega strojniskoga ognja, ni bilo resnejših bojev. Pri spopadih v zraku je bilo sestreljeno eno angleško letalo pri Mainzu ter 2 francoski letali pri Sarlauternu.

V zraku

London, 7. nov. t. Letalsko ministrstvo poroča, da so danes opazili nemška letala, ki so v izredni višini letela nad vzhodno obalo Škotske. Letala so takoj izginila, kakor hitro so bila obstreljevana.

London, 7. nov. AA. Reuter: Britansko informacijsko ministrstvo poroča: Včeraj je več britanskih letal izvedlo zelo uspešne ogledne nad Zahodno Nemčijo in napravilo več fotografij. Po končanih ogledih so se letala vrnila v svoja oporišča, razen enega, čigar usoda doslej še ni znana.

V Kanadi osrednja šola za letalce vsega angleškega imperija

Ottawa, 7. nov. lj. V Ottawi so se sestali letalci iz Nove Zelandije, Avstralije in Kanade. Na svojem zborovanju so sprejeli sklep, naj bi se v Kanadi ustanovila osrednja šola za vse letalce angleškega imperija. Kanada naj bi kot najvarnejši del imperija postala središče angleškega letalskega naraščanja, ki bi se tu v miru vežbalo in izobraževalo in se potem razlo na delo v vse pokrajine imperija.

9 nemških letal sestreljenih

Pariz, 7. nov. t. Francosko vrhovno poveljstvo poroča. Med 27 nemškimi in 9 francoskimi letali je prišlo do spopada. Naša letala so sestrelila 9 nemških letal, od katerih jih je 7 padlo na francosko ozemlje. Vsa naša letala so se nepoškodovano vrnila nazaj na letališče. (Iz naše včerajšnje druge izdaje.)

K izredno kratkemu službenemu poročilu francoskega generalnega štaba pristavljajo na merodajnih mestih še to, da so v tej prvi značni borbi v sedanjih vojni na zahodu francoski letalci in francoska letala pokazali svojo boljšo kakovost nad nemškimi letalci in letali. Če je moglo 9 francoskih letal voditi s 27 nemškimi letali tako uspešno borbo, da je bilo pri tem zbitih na tla devet nemških letal medtem ko Francozi niso imeli niti najmanjše izgube, je to znamenje, da so francoski letalci bolj izurjeni in spretni, francoska letala pa bolj okretna in iz boljše materiala. Vsa francoska letala, ki so se udeležila boja, pripadajo ameriški znamki »Curtiss«, medtem ko spadajo vsa nemška letala, ki so bila zbita na francoska tla, znani nemški znamki »Messerschmidt«. Francoski letalci so se nahajali zelo visoko nad mejo na izvidniškem poletu, ki so opazili nasprotna letala. Našteli so jih 27. Francoski piloti so na to dogovorno takoj izbrali vsak po eno nemško letalo, ki so ga po kratki borbi sestrelili na tla.

Francoski generalni štab sedaj po svojih strokovnjakih proučuje nemška letala, na katerih je že ugotovil nekatere zanimive podrobnosti, ki so važne za nadaljnjo protiletalsko borbo. Baje so ugotovili, kje leži slabost teh sicer dobrih nemških letal. V francoskem generalnem štabu, kjer visoko cenijo hrabrost nemških letalcev, imajo vtis, da pripadajo letalci, ki so se udeležili te bitke zelo mladim letnikom, ki še niso tako izurjeni, kakor starejši, od katerih jih je mnogo izgubilo življenje na Poljskem.

Na morju

Boj vojnih ladij z letali

London, 7. nov. t. Admiralteta poroča, da je bila danes manjša borba med lažimi enicami vojnega brodogoja z nemškimi letali na Severnem morju. Nobena ladja ni bila poškodovana. Ni znano, če je nasprotnik utrpel kakšno škodo.

Obsodba iz lastnih vrst

Frossard je bil še nedavno eden najbolj vnetih zagovornikov ljudske fronte v Franciji. Tiste ljudske fronte, ki je božala in negovala komunizem, da je lahko zastupjal narod brez vsake ovire. Tiste ljudske fronte, ki je stavila vso bodočnost Francije na zvezo s Sovjetsko Rusijo. Ob izbruhu vojne so komunisti prišli z barvo na dan. Mnogim marksizmom so se odprle oči in tudi — usta. Postali so spokorniki. Frossard je med njimi. Pogledmo, kaj piše v »Justice«:

Navidezna nasprotja v politiki Sovjetske Rusije niso nič drugega, kakor različni vnani izrazi iste nespremenjene, potrpežljive, trmaste in zaklete volje, da na vsak način povzročijo vojno, ki je potrebnih predpogoj za zmago boljševizma nad Evropo. Seveda je Sovjetska Rusija poskrbela za to, da so drugi prevzeli bremena in nevarnosti vojne. Sama se je ne udeležuje. Prvič zato ne; ker nima vojaških sredstev, da bi se je udeležila, drugič ker se boji — četudi bi takšna sredstva imela — dati orožje v roke milijonom Stalinovih sužnjev, in tretjič, ker si hoče ohraniti svoje »napadalne čete revolucije« nedotaknjene za njen dan, ki ga pričakuje. Sovjetija je nevtralna, da, toda sinovi Francije so na fronti. Zakaj? Zato, ker je tako hotel Stalin. Stalin danes res ne pošilja svojih vojakov na pomoč Nemčiji, ki jih sicer tudi ni zaprosila. Toda namestu tega pa poskuša zastupljati moralno strnjeno in vedri optimizem francoskega naroda, da bi ga na znotraj razkrojili, oslabil in mu vzel vero v bodočnost. Naš sovražnik je torej komunizem. Naš sovražnik je Stalin, ki ta strup razpošilja po Evropi, ki jo je napodil v vojno. Proti temu dvema se bnamo. Zmaga nad njima je predpogoj naše zmage sploh.

In takšnih spokornikov je danes v Franciji mnogo.

Kopenhagen, 7. nov. t. Tukaj so opazili večje število težkih bombnikov, ki so prihajali od severa. Zasledovalci jih je 12 lovskih letal. Borbo so opazovali pri Rinkoopingu, na obali Severnega morja. Borba je bila kratka. Bombniki so izginili, toda lovska letala so jih še vedno zasledovala. Ribiči pripovedujejo, da so bili bombniki nemškega, lovci pa angleškega porekla.

Nemško križarko »Deutschland« so izsledili

London, 7. nov. b. Uradno poročajo, da so nemško križarko »Deutschland« videli v severnem delu Atlantskega oceana. Francoske in britanske vojne ladje hočejo prisiliti križarko na borbo.

Francoska podmornica potopila nemško ladjo

Bruselj, 7. nov. dl. Dnevnik »Le Soir« poroča po informaciji »Avenir Coloniale« iz Leopoldville v belgijskem Kongu, da je francoska podmornica potopila nemški trgovski parnik Togo s 5.042 tonami.

Nesreča nemške podmornice

London, 7. nov. dl. Reuter poroča, da je neka nemška podmornica, ki so jo preizkušali v bremenskem zalivu dne 4. novembra, se potopila z vso posadko in mnogimi inženirji in strokovnjaki, ki so bili na krovu. Podmornico so že čez nekaj ur zopet dvignili, toda vse moštvo kakor tudi vsi, ki so se udeležili poizkusne vožnje, so bili že mrtvi.

Plavajoče mine

Kodanj, 7. nov. AA. Reuter: V morski ožini med Dansko in Švedsko se je pojavilo mnogo plavajočih min. Mislijo, da je teh min več kot 300. Zaradi nevarnosti pred temi minami, se je včeraj upalo samo malo manjših ladij odpeliti iz luk. Več min, ki jih je morje vrglo na obal, je eksplodiralo. Zaradi strašne detonacije je popokalo mnogo oken na okoliških hišah. Eksplozije so slišali celo blizu Kodanja. Nekaj min je priplulo do kraja Nastrub blizu Kodanja. 30 takšnih min je voda vrgla na vzhodno obal Danske.

Kopenhagen, 7. nov. b. Vso noč so se slišale močne eksplozije min, ki jih uničujejo ob danski obali. Inženirske čete imajo polne roke dela. Dolej so uničile nad 200 nemških min. Veliko število nemških min pa je eksplodiralo, ko so udarile ob obalo.

V bližnjih prav tako, kakor v nizozemskih trgovskih krogih je zavladala velika zaskrbljenost zaradi objave angleške vlade, da bodo angleške nadzorne vojne ladje pregledale vsako belgijsko in nizozemsko ladjo, ki bo odplula iz kakšnega belgijskega, odnosno nizozemkega pristanišča, ne glede na to, kam je namenjena.

Nemško poročilo

o borbah v Severnem morju med angleškimi vojnimi ladjami in nemškimi bombniki

Berlin, 7. nov. AA. DNB: Neki nemški letalski strokovnjak je včeraj orisal poročevalec tujih listov podrobnosti nemških letalskih napadov na britanske pomorske enote v Severnem morju in na angleški obali. Izjavil je, da je bilo doslej pet bojev med nemškimi letali in angleškimi vojnimi ladjami.

Prvi veliki napad na angleške bojne ladje je bil 26. septembra v srednjem severnem delu Severnega morja. Ta dan so tri najmodernejše angleške vojne ladje »Rodney«, »Repulse« in »Hood« in neka matična ladja za letala izvedle očitno demonstracijsko plovo proti Norveški. — Neki nemški vojni eskadrilji se je posrečilo, da se je neopaženo približala sovražniku in da ga je popolnoma mirno napadla, kakor da bi bila na vajah. Po krajšem obrambnem streljanju so se Angleži omejili na to, da so krili svoj umik. Nemški letalci so napadli ladjo »Hood«, največjo vojno ladjo na svetu. Omenjeni strokovnjak je osebno pilotiral neki bombnik in je videl, kako je bomba zadel kljun ladje. Ostali bombniki so še dvakrat zadel in sicer enkrat v središče »Hood«a. Z matične ladje za letala ni vzletel noben britanski letalec. Le nemški letalci so napadli tudi to ladjo. Ogledna letala so pozneje potrdila, da se je ta britanska flotila obrnila nazaj proti Scapa-Flowu. Pri tej priložnosti niso opazili v flotilji ne »Hood«a, ne matične ladje za letala.

Prihodnji dan so Nemci izvršili polet nad Severnim morjem do škotske obale. Nemški letalci so se lahko tako nisko spustili, da so jasno razločili topovske cevi britanskih protiletalskih baterij. Nemška letala je sovražnik začel obstreljevati šele pri Firth-of-Forthu. Nemci so napadli neko angleško križarko, ki je plula ob obali. Neka bomba je zadel kljun ladje, druga pa prednji del. Ladja se je takoj z vso paro obrnila in plula

nazaj. Po tem uspehu smo zaman iskali večje enote angleške mornarice.

Sele po nekaj tednih so se britanske ladje spet pojavile v severnem delu Severnega morja. Več nemških bojnih letal je kljub hudemu protiletalskemu obstreljevanju izvedlo napad in zadelo dve angleški ladji. Po osemurnem poletu so se nemški letalci vrnili v svoja oporišča. Pri tej priložnosti je moralo neko nemško letalo, kakor je znano, pristati na Danskem, drugo pa pogrešamo. Drugih izgub ni bilo.

Sele 18. oktobra smo isto flotilo, ki smo jo prvič napadli, opazili in napadli na obali Škotske. Križarki »Edinburgh« in »Southampton« smo nevarno zadeli. Pri tem napadu sta se morali dve nemški letali spustiti na angleška tla. Kljub srditi obrambi angleških lovskih letal niso nemški letalci imeli nobenih drugih izgub.

Peti boj se je vnel 17. oktobra pri Scapa-Flowu. Pri tej priložnosti niso nemški bombniki opazili nobenega cilja, da bi bilo vredno metati bombe. Da bi se pa odkrižali bomb, ki bi jih ovirale pri poletu nazaj, so nemški letalci vrgli bombe na to britansko oporišče. Pri tej priložnosti smo zelo poškodovali staro admiralsko ladjo »Iron Duke«, tako da so jo morali odpeljati za nekaj časa v suhi dok.

Nemški strokovnjak je končal svoje poročilo z besedami: Od tistih dob se v Severnem morju niso pokazale več kakšne večje angleške pomorske enote in zato tudi naši bombniki niso imeli nobenih večjih ciljev. Pokazalo se je, da britanske brodogoje ni več popoln gospodar Severnega morja.

Prizadevanja na Balkanu

Govorice o sestanku Balkanske zveze — Delovanje angleške, nemške in italijanske diplomacije

Rim, 7. nov. b. Zaradi poročil o skorajšnjem sestanku predstavnikov Jugoslavije, Rumunije in Turčije poroča dopisnik agencije Stefani iz Bukarešte, da romunskim uradnim krogi na tem ni nič znanega. Po nekaterih poročilih, ki jih objavlja iz Ankare omenjena agencija, pa turški politični krogi ne izključujejo možnosti, da bo dala turška vlada pobudo za čimprejše sklicanje stalnega odbora držav balkanskega sporazuma.

London, 7. nov. b. Nameravana konferenca, ki naj bi služila za okrepitev balkanskega sporazuma, je odložena na nedoločen čas. Pokazalo se je, da so poskusi naglega zedinjenja balkanskih držav imeli neuspeh. Na načrt za to konferenco je slabo vplivala nova napetost med Rumunijo in Madžarsko. Dalje poročajo, da Turčija še vedno omahuje priključiti se balkanskemu bloku, ki bi bil pod vodstvom Italije, čeprav so se turško-italijanski odnosi izboljšali. Z druge strani pa je opaziti zboljšanje odnosov med Rumunijo in Bolgarijo. Pričakovati je, da bosta ti dve državi sklenili v najkrajšem času trgovinsko pogodbo. Po tej pogodbi bo Rumunija izvažala svojo nafto lahko neposredno v Bolgarijo. Doslej je namreč Anglija bila vedno posrednik.

Ankara, 7. nov. m. Rumunski poslanik v Teheranu je ob svoji vrnitvi iz Bukarešte v Teheran dejal, da se je sestal v Bukarešti z drugimi poslaniki Balkanskega polotoka. Predmet razgovorov je bilo vprašanje, kako naj se omogoči Bolgariji vstop v Balkanski sporazum. Poslanik je izjavil, da bo kmalu prišlo do sestanka balkanskih državnikov, ko bodo zaključena vsa konzultiranja in se bodo pričeli razgovori v Bolgarijo. Poslanik je izjavil, da na teh sestankih v Bukarešti niso razpravljali o vprašanju razširitev Balkanskega sporazuma z vetopom Italije.

Carigrad, 7. nov. m. Turško časopisje se še vedno peča z vprašanjem Balkana ter prikrija križanja nemških in italijanskih interesov in vedno večje težnje Sovjetske Rusije, da bi zavladala nad Balkanom in tako postala gospodar Dardanelške ožine in Crnega morja ter s tem odločilni činitelj tudi na Sredozemskem morju. Čeprav Nemčija kakor tudi Italija zagovarjata »status quo« na Balkanu, bo po mnenju turškega časopisja ostal Balkan domena samo balkanskih držav brez vmešavanja velicil.

Angleški poslaniki imajo posvet v Carigradu

London, 7. nov. b. Iz Budimpešte in Bukarešte poročajo, da je britanski poslanik v Sofiji g. Randall odpotoval v Ankaru. Potovanje g. Randalla v Ankaru je izmenadilo politične kroge, ki vidijo v tem prizadevanje britanske vlade, da posepi ustanovitve balkanskega bloka. Randall ima nalogo, da doseže v Turčiji, da slednja umakne svoje čete z bolgarske meje. To bi bil namreč glavni pogoj, da Bolgarija pristopi k balkanskemu sporazumu. Nemški poslanik von Papez je ostal v Sofiji brzkoze zaradi tega, da prepreži ali pa vsaj zavleče te načrte Velike Britanije.

Amerika urejuje izvoz orožja

Ameriški general Hugh svari Angleže in Francoze pred prevelikim zaupanjem v ameriški izvoz orožja

Washington, 7. nov. AA. DNB: Zunanje ministrstvo, ki mu je predsednik Roosevelt poveril izvedbo nevtralnostnega zakona je včeraj objavilo tri uredbе.

Prva se nanaša na prepoved zbiranja prispevkov za vojaščo se stranke in določa izredne ukrepe za zbiranje prispevkov v medicinske in človekoljubne namene.

Druga uredba se nanaša na prepoved oboroževanja ameriških trgovinskih ladij in pravi, da emejo biti trgovinske oborožene samo z orožjem in municijo najmanjega kalibra, ki se zdi poveljnikom ladij neobhodno potrebna za ohranitev discipline na ladji.

Tretja uredba se nanaša na prepoved potovanja severnoameriških državljanov na ladjah vojskующih se držav. V izjemnih primerih dovoljuje ta uredba diplomatske potovanja diplomatskih in konzularnih uradnikov v USA z njihovimi družinami in ameriških vojaških atašejev na ladjah vojskующih se držav, če se za to pokaže služebna ali uradna potreba.

Drugi ameriški državljani se pa smejo poslužiti ladij vojskующih se držav za svoje potovanje

samo tedaj, če ne potujejo čez Severni Atlantik severno od 35. stopinje širine in vzhodno od 66. etopinje zahodne dolžine. Tudi v tem območju emejo ameriški državljani potovati na ladjah vojskующih se držav samo s posebnim dovoljenjem zunanje ministreta.

Newyork, 7. nov. AA. Stefani: V članku, ki ga je objavil v »World Telegraph« general Hugh, ne izraža enakega optimizma kot angleška in francoska vlada, glede obilne preskrbe z vojaškimi potrebčinami v Združenih državah. General trdi, da Združene ameriške države ne mislijo na povečanje obstoječih industrijskih naprav, ker se hočejo izogniti novi krizi, ki bi utegnila nastati po vojni. Prav tako pisec članka smatra, da bi bilo možno takoj dobaviti 800 letal. Proizvodnja letal bi lahko dosegla tudi tisoč na mesec, toda ta letala ne bi bila namenjena za izvoz. Omejena bi bila tudi prodaja eksplozivnih snovi in topov malega in srednjega kalibra, ker so eksplozivne snovi in topovi potrebni v prvi vrsti ameriški vojski. Glede na to v protiletalskih topov ni mogoče misliti na izvoz pred letom 1941.

Ne kupujte mačka v vreči!

Ne pijte kisle vode, ne da bi pazili, katero pijete!

Vaše zdravje je toliko vredno, da zahtevate

Radensko tisto z rdečimi srci,

našo najboljšo mineralno vodo,

izrecno v originalnih steklenicah!

Dr. Tibor Eckhardt pri dr. Mačku

Belgrad, 7. nov. c. Madžarski politik in dolgoletni delegat Madžarske pri Zvezi narodov ter vodja madžarskih malih kmetov Tybor Eckhardt je prišel danes v Belgrad kot gost bivšega mestnega župana Vlade Iliča. Dopolodne je Tybor Eckhardt obiskal nekdanje vodilne osebnosti našega političnega in državnega življenja, med njimi tudi podpredsednika vlade dr. Vlada Mačka.

Dr. Andres obišče Budimpešto

Pariz, 7. nov. lj. Jugoslovanski trgovinski ministar Andres bo v kratkem odpotoval v Budimpešto, da naveže nove trgoveke stike Jugoslavije z Madžarsko. Spremljali ga bodo nekateri strokovnjaki iz trgovinskega ministretva.

Hess govori v četrtok

Berlin, 7. novembra. AA. Namestnik kanclerja Hitlerja Rudolf Hess bo popjutrišnjem, 9. novembra ob 19.30 govoril po radiu. Njegov govor bodo prenašale vse nemške radijske postaje.

Poučeni politični krogi so mnenja, da je nemška diplomatska protipoteza ostala brez uspeha ravno zaradi tega, ker Italija z največjo velikodušnostjo podpira prizadevanje za popoln sporazum med balkanskimi državami in je sama sklenitvijo italijansko-grškega sporazuma storila prvi korak za zboljšanje odnosov s Turčijo.

Papen spet v Ankari

Istanbul, 7. nov. t. Nemški veleposlanik von Papen se je po treh tednih odsotnosti spet vrnil emkaj, na potu v Ankaru. Nemški diplomat ni časnarjem dal nobene izjave. V Ankaru bo nadaljeval pot: nočoj. Prišel bo pravočasno v Ankaru, da bo osebno poslušal govor turškega zunanje ministra Saradžogla, ko bo parlamentu predložil v sprejem turško-angleško-francosko zaveznisko pogodbo. Pri tej priliki bo turški zunanji ministar zavelzval stališče do vseh velikih evropskih vprašanj in bo odgovoril tudi sovjetskemu komisarju za zunanje zadeve Molotovu na besede, ki jih je dne 31. oktobra naslovil na Turčijo.

Sofija, 7. nov. AA. Reuter: Obisk angleškega ministra v Sofiji Georgea Randalla Carigradu je bil čisto zasebnega značaja. Randall se je sestal z angleškim veleposlanikom v Ankari Hudsonom, ki je tudi prišel v Carigrad.

Pogajanja s Finsko

Helnsinki, 7. nov. b. Tukajšnji diplomatski krogi so na podlagi poročil iz Moskve prepričani, da bo prišlo do sporazuma med Finsko in Sovjetsko Rusijo. Vojni spor ni verjeten niti v primeru, če bi prišlo do prekinitve pogajanj. Da pa na Finskem ematrajo položaj za zelo resen, dokazuje ukinitve pošnega, brzojavnega in telefonskega prometa z inozemstvom. Uvedena je bila tudi cenzura, ki je bila doslej veljavna le za vzhodna obmejna področja.

Helnsinki, 7. nov. AA. Reuter: Finski finančni ministar Tanner je imel danes iz Moskve drugi telefonski razgovor s Helsinkom. Kakor se izve, je Tanner obvestil finsko vlado, da niso mogli najti nobenega temelja za nadaljevanje sovjetsko-finskih pogajanj.

Helnsinki, 7. nov. lj. Prvo notranje posojilo za narodno obrambo, ki ga je Finska vlada pred kratkim razpisala, je v najkrajšem času zbralo vsoto 2 milijona finskih mark.

Berlin, 7. nov. lj. Tukajšnji dnevnik »Kölnische Zeitung« piše o razmerju med Sovjetsko Rusijo in Finsko in pravi, da so Finci pripravljani zelo daleč ugoditi Sovjetski Rusiji, da se ustvari trajno dobro sosedstvo. Tudi zasedbo kakih otokov bi Finci po poročilih »Kölnische Zeitung« lažje prenašali, kot pa vmešavanje Sovjetske Rusije v notranje zadeve Finske. Sploh pa da bodo Finci vse storili in mnogim zahtevam Sovjetske Rusije ugodili, da si le ohranijo svojo notranjo samostojnost. Obenem list omenja, da je bila letos žetev na Finskem zelo dobra in da med prevladavostjo vlada ugodno razpoloženje za to smer finske politike. Tudi socialne razmere da so urejene in torej Finska v teh pogajanjih s Sovjetsko Rusijo nastopa v resnici strnjeno.

Stockholm, 7. nov. lj. Švedsko delavstvo je izdalo proglas, v katerem ostro obsoja švedsko komunistično stranko, češ da je pod vplivi Kominterne in v današnjih razmerah lastni domovini silno nevarna in škodljiva.

Alfieri — poslanik pri Vatikanu

Rim, 7. nov. t. Agencija Stefani javlja, da je bil bivši ministar za narodno kulturo in propagando Alfieri, ki je izpadel pri zadnjih vladnih spremembah, imenovan za italijanskega veleposlanika pri Vatikanu. Dosedanji poslanik Pagnatti Morano di Custozza je stopil v pokoj.

Anglija — Španija

London, 7. nov. t. V spodnji zbornici je zastopnik zunanje ministra Buttler na vprašanje poslance, kakšni so trgovinski odnosi med Anglijo in Španijo, odgovoril, da angleška vlada skrbno preučuje ta položaj ter da bo v kratkem sklenjena nova trgovinska pogodba, ki bo do vseh podrobnosti ureddla gospodarske odnose med obeh državama in sicer v obojestransko zadovoljnost.

Kodanj, 7. nov. AA. Havas: Nemški veleposlanik v Moskvi v. Schulenberg in veleposlanik v Rimu v. Mackensen, ki sta bila poklicana v Berlin, se vračata na svoja mesta.

Delavska zbornica o pobijanju draginje

Delavska zbornica je glede na uredbu o pobijanju draginje poslala na merodajna mesta naslednjo epomenico:

»Pozdravljamo ukrep kr. vlada, ki hoče a posebno uredbu zaščititi socialno slabije konzumente pred prekomernim izkoriščanjem od strani gospodarsko močnejših za slučaji, da bi hoteli ti izrabiti izredne razmere edinole v svojo korist.

Obzajujemo pa, da na tozadevne ankete, ki so se vršile v ministertvu socialne politike, niso bili vabljivi tudi zastopniki Delavskih zbornic, saj tvori delavstvo in nameščeno v Jugoslaviji glavni kader zaščitne potrebni konzumentov, ker pretežno večina poleg dohodka od dela svojih rok ne poseduje nikakega drugega premoženja.

Uredba je v gotovih določbah pomanjkljiva, v nekaterih določbah pa nejasna in jo je nujno potrebno dopolniti v sledečih pravcih:

1. Pod določbo uredbe morajo spadati tudi kmečki pridelki in prodaja zdravil v lekarnah.
2. Kmečki pridelki tvorijo glavni del delavčeve prehrane in ako se bodo cene kmečkih pridelkov že iz prve roke prekomerno podražile in se k temu prišteje še dopustni dobiček trgovca, bodo cene teh pridelkov tako narasle, da si jih ne bo mogla v zadostni količini dobiti delavčeva družina.
3. Predpisi glede odborov za pobijanje špekulacije (čl. 10.) je dopolniti v toliko, da se imenuje zastopnika konzumentov in njegovega namestnika v vse te odbore sporazumno Delavska in Kmetijska zbornica, ki predstavljata absolutno večino vseh konzumentov v državi. Obrtniški, trgovečki in industrijski krogi so v odborih že zastopani kot proizvajalci, ki pa so istočasno tudi konzumenti in se mora vsled tega meo zastopnika konzumentov rezervirati za reševanja predstavnikov konzumentov, ako se želi doseči zastopanje najširših krogov.
4. Določbe glede »ustanovitve odbora za pobijanje draginje, ki naj obstoja pri ministertvu socialne politike, naj se spremene v toliko, da bodo predstavniki gospodarskih, kmetijskih in delavskih zbornic polnopravni člani tega odbora.
5. Uredba naj se dopolni še z določbo, da se sme v slučaju potrebe za vse nujno potrebne živilske potrebščine maksimirati cene (dovoliti najvišjo dovoljeno prodajno ceno) in da je naloga države, banovin in občin, da pravčasno poskrbe za zadostno količino teh predmetov, da bodo v slučaju potrebe tudi dejansko na razpolago.
6. Uredba ne zabranjuje sukcesivnega zvišanja prodajnih cen in tega tudi ne more prepovedati, ako ne more zagaranirati zadostno količino surovine po nespremenjenih cenah. Čim se podraže surovine in vsi oni predmeti, ki jih moramo uvažati iz inozemstva, porastejo neizogibno tudi cene vseh teh predmetov pri prodaji na drobno in niso ti predmeti več dosegljivi velikemu delu konzumentov in dejansko potrebni količini, ako ostanejo njegovi prejemki nespremenjeni. Iz statistik naših socialnih ustanov in uradnih statistik, ki jih vodi ministertvo, je razvidno, da deset in deset tisoči delavskih in nameščenskih družin še doslej niso dosegli najpotrebnejšega eksistenčnega minimuma. Za vse te družine ni ukrenjeno ničesar za slučaj porasta cen, ki bo sigurno nastopil in se že danes opaža.

Delavska zbornica smatra, da je nujno potrebno s posebno uredbo predvideti tudi avtomatično prilagoditev mezd porastu draginje. V vsaki banovini naj bi bil ustanovljen poseben odbor, ki bi vodil točno statistiko gibanja cen in bi imel g. ban pravico, na podlagi ugotovitev tega odbora, v katerem naj bi bil zastopani producenti in konzumenti, e posebno naredbo določiti zvišanje draginje odgovarjajoči procent zvišanja vseh onih plač, ki bi valed porasta draginje več ne dosegle sporazumno določenega eksistenčnega minimuma. Za plače preko eksistenčnega minimuma lo zvišanje ne bi bilo obvezno.

Velikostna melodrama ljubezni in junštva. V gl. vlogah najlepši cvet Amerike divna **Movila** in glasiti **John Carroll**

Roža iz Rio Grande

Kot dopolnilo veselesenzacija: Jača od „Frankensteina“ Na peteje od „Drakule“. Razburiljevše od „King Konga“

Izgubljeno mesto

Zapadno dobitno sporedno se pridruže sodnja gradstava ob 21.15 uri, ostali predstavi hot običajno ob 18. in 19. uri

Kino Sloga 27 30

Gospodarstvo

Prenos poslov gradbenega ministrstva na banovino Hrvatsko

Čl. 1. Gradbena posle, ki tičejo ceste, mostove in druge objekte na njih, zgradbe in arhitektonske objekte, hidrotehnična dela in objekte, kakor tudi elektrostronje naprave in parne kotle, v kolikor so ti posli vezani na področje banovine Hrvatske in niso ostali v pristojnosti drž. oblastev, ne bo izvrševalo gradbeno ministertvo počenši s 1. novembrom 1939, ker se ti posli prenesejo v pristojnost banovine Hrvatske po odredbi čl. 2 uredbe o banovini Hrvatski.

Čl. 2. Banovina Hrvatska bo s svojimi organi in v prenesenem delokrogu in za račun države vršila vse posle na izgradnji in vzdrževanju drž. cest z mostovi in drugimi objekti na njih, kakor tudi vseh ostalih državnih objektov, ki so po dosedanjih predpisih spadali v pristojnost gradbenega ministertva.

Pri izvrševanju teh poslov se bo banska oblast držala predpisov drž. zakonov, ki se nanašajo na drž. ceste in javne zgradbe, v kolikor niso izpremenjeni s to uredbo.

Odločbo o glavni smeri trase za izvedbo novih in popravitlo obstoječih cest, o elementih za projektiranje in gradbo cest, o tipih pri izgradnji drž. cest in umetnih objektov, kakor tudi o načinu in vrsti njih izdelave donša gradbeni minister.

Krediti, določeni v drž. proračunu za vzdrževanje, popravitlo ali novo zgradbo drž. cest ali njih delov, z mostovi in drugimi objekti na njih, kakor tudi vseh ostalih drž. objektov in zgradb, ki so po dosedanjih predpisih spadali v pristojnost gradbenega ministertva, ravno tako tudi krediti, potrebni za trasiranje in projektiranje novih drž. cest, objektov in zgradb, se dajo na razpolago banski oblasti. To velja tudi za izvenproračunska sredstva, odrejena v ta namen.

Izvedba samih del, njih odobravanje in odstopanje v izvršitev, kolavdiranje in superkolavdiranje, kakor tudi opravilne izdatke za te posle in dela bo vršila banska oblast po predpisih, ki veljajo za banovinske posle in dela.

Po zaključku vsakega posameznega posla bo dostavila banska oblast gradbenemu ministru v svrhu kontrole in evidence, kakor tudi zaradi izdajanja poročila za zaključni račun in prepisu vse glavne dokumente, ki se nanašajo na izvršitev posla.

Čl. 3. Drž. ceste na področju banovine Hrvatske, razen navedenih, postancjo ban. ceste I. vrste in spadajo pod zakon o nedrž. cestah. Naslednje ceste ostanejo še nadalje drž. ceste: 1. Drž. cesta št. 2: (Belgrad)—meja banovine—Bregana—meja banovine—(Ljubljana), tako da se bo del meje—Sid—Vukovar—Osijek—Našice—Požega—Kamenik—Pakrac—Banova Jaruga vzdrževal iz kredita za vzdrževanje drž. cest, dokler se ne zgradi cesta Srb. Mitrovića—Sl. Brod—Banova Jaruga, te da se opuščeni del pretvori v banovinsko cesto I. vrste, dočim pride novi del v smer drž. ceste. 2. Drž. cesta št. 6: (Belgrad)—Sarajevo) meja ba-

Čl. 4. pridejo v pristojnost oddelka, kateremu so priključeni.

Čl. 6. Terenske tehnične sekcije gradbenega ministertva, katerih sedeži se nahajajo na področju banovine Hrvatske, bodo izročile svoje posle, arhiv in elaborate, v kolikor se nanašajo na dela na področju hrvatske banovine, organom banovine Hrvatske. Ta člen vsebuje tudi določbe o preyzemu oseba.

Čl. 7. Gradbeno ministertvo bo izročilo banski oblasti vse dovršene in nedovršene predmete, ki se nanašajo na tele posle: 1. Za izdajanje dovoljenj za udeležbo na javnih licitacijah. 2. Za odloke o izključitvi podjetnikov od licitacij. 3. Za sklepe po obrtnem zakonu, v kolikor gre za podjetja na Hrvatskem, pa je bilo doslej pristojno gradbeno ministertvo. 4. Za kontrolo in odobravanje izvršene izvolitve obč. inž. na področju banovine glede njih kvalifikacij. 5. Za opravljanje izpitov poobl. inženirjev. 6. Za izdajanje dekretov poobl. inženirjev. 7. Za vse odloke po zakonu o poobl. inženirjih. 8. Za odloke o postopku pri razlastitvah in prilastitvah na Hrvatskem. 9. Za odloke po gradbenem zakonu (tudi po vseh uredbah in pravilnikih). 10. Za uveljavljenje zakona o nedrž. cestah. 11. Za odloke po uredbi o zaščiti javnih cest in prometa na njih. 12. Za odloke po zakonu o izkoriščanju vodnih sil. Koncesije za izkoriščanje vodnih sil nad 30.000 k. s. se bodo dajale s posebnim zakonom za vsako podjetje. 13. Za kolavdiranje in superkolavdiranje gradbenih poslov ministertva na Hrvatskem. 14. Za vršitev hidrografske službe uredbo vodnih tokov, regulacije rek, melioracije zemljišč, vodne zadrage, preskrbe s pitno vodo in kanalizacijo, in končno 15. za elektrostronjo službo in inspekcijo parnih kotlov.

Čl. 8 določa, da se morajo ti predmeti izročiti 80 dni po uveljavljenju te uredbe. Istotako bodo storile tudi druge banovine za odstopljene okraje.

Čl. 9 vsebuje odredbe o prenosu arhiva posameznih okrajev.

Čl. 10. Po tem členu bo ministertvo izročilo oblasti tudi vse dokumente glede uradništva, ki je pripadalo banovini Hrvatski. To velja tudi za odstopljene okraje.

Čl. 11. Za izvršitev teh poslov bodo dani banovini Hrvatski na razpolago vsi odgovarjajoči krediti iz drž. proračuna 1939-40, kakor tudi vsa izvenproračunska sredstva, določena za te posle. Če se bili krediti odprti v okrajih, ki so šele sedaj podpadli pod banovino Hrvatsko, se bodo ti krediti zaprli in dali na razpolago banski oblasti.

Čl. 12. Državni inventar, ki se nahaja na področju banovine Hrvatske, v kolikor ga upravlja gradbeno ministertvo in je v zvezi z navedenimi posli, se izroči banovini Hrvatski. Izročen bo tudi drž. kamnomolom v Budištinu.

Čl. 13. Na zahtevo bana bo gradbeni minister odstopil tudi del instrumentov geodetske in hidrografske službe.

Čl. 14. Zavod za proučevanje gradbenega materiala pri ministertvu bo te posle vršil tudi nadalje za banovino Hrvatsko na zahtevo banovine.

Čl. 15. Banska oblast bo dostavljala ministertvu razne hidrotehnične podatke po dosedanjih predpisih. Hidrografska služba mora biti tudi nadalje vodena po dosedanjih predpisih.

Čl. 16. Regulacijska dela na plovnih in obmejnih rekah, in sicer na Muri, na Dravi, na Donavi, na Savi in Rečini, v kolikor spadajo deli teh rek pod banovino Hrvatsko, se morejo prevzeti samo po predhodnem soglasju gradb. ministertva. Če bi mogla imeti nova dela pri ureditvi vodnih tokov in pri regulaciji rek, ki tečejo skozi druge banovine ali so mejne, vpliv na stanje vode, bo banovina Hrvatska ta dela prevzela po sporazumu z zainteresiranimi banovinami. To velja tudi za nasipe in melioracijska dela.

Čl. 17. Dosedanji ministriški poverjeniki pri vodnih združenjih vrše do nadaljnjega svojo dolžnost, dokler ne bodo postavljeni novi na Hrvatskem. Pri Bidj-bosutski vodni zadrugi je nadzorstvo skupno: banovinsko in ministriško.

Čl. 18. Bager »Posavine« dobi banovina Hrvatska na začasnoro porabo, obenem z odgovarjajočimi krediti. Ta bager se lahko odstopa na porabo banovini Hrvatski, če ne bo drugih nujnih del.

Čl. 19 določa, da mora banska oblast banovine Hrvatske dostavljati ministertvu še nadalje nekatera periodična poročila, statistike itd.

Borze

Dne 7. novembra 1939.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.30

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 5,424.872 din, na belgrajski pa 2,525.000 din.

Ljubljana — Uradni tečaj

London 1 funt	174.10—177.30
Pariz 100 frankov	98.45—100.75
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.—
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.—
Amsterdam 100 goldinarjev	2348.50—2386.50
Bruselj 100 belg	737.70—749.70

Ljubljana — Svobodno tržišče.

London 1 funt	215.06—218.26
Pariz 100 frankov	121.67—123.97
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.—
Zeneva 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam 100 goldinarjev	2900.55—938.55
Bruselj 100 belg	911.11—923.11

Ljubljana — Zasebni kliring.

Berlin 1 marka	14.20—14.40
----------------	-------------

Zagreb — Zasebni kliring.

Solun 100 drahem	32.65—33.35.
------------------	--------------

Belgrad — Zasebni kliring.

Solun 100 drahem	33.32—34.02.
------------------	--------------

Zürich. Pariz 100. London 176.25, Newyork 446, Bruselj 74.37, Milan 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178.50, Stockholm 106.25, Oslo 101.30, Kopenhagen 86.10, Atene 3.40 ponudba, Helsingfors 8.85, Buenos Aires 104.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 437—439

v Zagrebu 440 blago

v Belgradu 436.50—437

Ljubljana. Državni papirji: 7% inv. pos. 97.50 do 100, agr. 53—54, voj. škoda promptna 437—439, begl. obv. 82—84, dalm. agr. 74—76, 8% Bler. pos. 91.50—93.50, 7% Bler. pos. 88—90, 7% pos. Drž. hip. banke 98—100, 7% stat. pos. 89.50—91.50. — Delnice: Nar. ban. 6.900—7000, Trbov. 195—205.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 98 bl., voj. škoda promptna 440 bl., begl. obv. 82 bl., dalm. agr. 73.50—75, 6% šumske obv. 72.50—74.50, 8% Bler. pos. 92.50—94.50, 7% Bler. pos. 88.50 do 91, 7% stat. pos. 91—97. — Delnice: Nar. banka 7000 den., Priv. agr. banka 200 den., Trbovelj. 205—220, Gutmann 40 den., Sladk. tov. Osijek 90 den., Osj. liv. 150 den.

Belgrad. Državni papirji: 7% inv. pos. 99 den., agr. 53 den., voj. škoda promptna 436.50—437 (437), begl. obv. 80.50—81 (81), dalm. agr. 75.25 do 76 (73) a% sev. agr. 51.50 den., 6% šum. obv. 73.50—74.50 (73.50), 8% Bler. pos. 92.75 den., 7% Bler. pos. 89.25—90 (89.50, 89.25), 7% pos. Drž. hip. banke 98.50 den., 7% stat. pos. 95 den. — Delnice: Nar. ban. 7050 den., Priv. agr. banka 205 den.

DANES PREMIERA sijajne komedije, izrednega humorja, duhovitosti in smeha za vsakega

VELIKA LJUBEZEN

William Powell, Myrna Loy — Ob 16, 19., in 21. uri **Kino Matica, tel. 21-24**

Državne finance v septembru 1939

Pravkar je finančno ministertvo objavilo podatke o dohodkih in izdatkih v mesecu septembru 1939. Iz tega pregleda je razvidno, da so znašali v septembru 1939 državni dohodki 1.078,9 (v avgustu 1939 1.140,65, v septembru lani 1.076,3) milij. din. Naslednja tabela nam kaže razvoj najvažnejših dohodkov v lanskem septembru ter letošnjih avgustu in septembru (v milij. din):

	IX. 1938	VIII. 1939	IX. 1939
splošni neposr. davki	128.5	249.7	96.5
posebni neposr. davki	71.14	65.9	62.0
izredni neposr. davki	14.0	16.8	59.4
trošarine	85.85	71.86	109.8
takse	118.6	106.05	112.56
carine	94.5	92.2	68.06
monopoli	192.2	197.7	196.8
železnice	251.8	232.45	207.2
pošte itd.	47.9	44.6	46.4
gozdovi	8.04	5.4	4.4
rudniki	15.2	14.95	15.4

novine—Konjice—Rama—Mostar—Metkovič. 3. Drž. cesta št. 36: Sušak—Dubrovnik—meja banovine. 4. Drž. cesta št. 38: Razpotje (Sinj)—Metkovič—Klis—Solun—Split, 5. Drž. cesta št. 47: Sesvete—Cakovec—meja banovine. 6. Državna cesta št. 48: Zagreb—Sušak in drž. cesta št. 61: (Ljubljana) meja banovine—Gornje Jelenje.

Država more izdelati nove drž. ceste na področju banovine Hrvatske, kakor tudi nove delnice navedenih drž. cest po novih trasah, v katerem primeru postanejo opuščeni deli cest ban. ceste I. vrste.

Za gradbo, vzdrževanje in popravitlo teh novih cest, odnosno delnic veljajo predpisi čl. 2.

Čl. 4. Okraj Sid se izloči iz pristojnosti tehn. oddelka v Sr. Mitrovici in se pripoji terit. pristojnosti tehn. oddelka v Vukovaru. Okraj Ilok se priključi tudi vukovarskemu oddelku. Okraj Gračnica se priključi oddelku v Tuzli, Visoko in Zenica prideta pod Sarajevo, Zepče pa v Tuzlo. Za okraje Bileče, Trebinje in Ljubinje se osnuje nov razdelek v Bileči.

Čl. 5. Drž. in banovinski cestni nadzorniki in cestarji s službo v onih krajih, ki se izločijo po

2itni trg

Novi Sad. Pšenica: bač. okol. N. Sad 172 do 174, srem. 171—173, slav. in baranj. 172—174. gor. bač. 173—175, bač. ladj. Tisa 178—180. — Koruza: bač., bač. pariteta Indijca 130—132, ban. 127—129. — Moka: bač. in ban. ogg 260—265, 240—245, 220—225, 200—205, 170—175, 122.50—125, srem. slav. ogg 275.50—262.50, 237.50—242.50, 217.50 do 222.50, 197.50—202.50, 167.50—172.50, 122.50 do 125. Tendenca čvrsta. — Promet srednji.

Sombor. Pšenica: bač. okol. N. Sad in sred. bač. 78—79 kg 2% 166—168, bač. okol. Sombor 165—167, gorn.bač. (nima kg) 167.50—170, srem. 165—167, slav. 165—168, juž. ban. 164—165, gor. ban. 167.50—170, bač. ladj. kanal 80 kg 2% 170 do 172, bač. ladj. Begej 79—80 kg, 2%, 171—173, bač. Tisa šlep Ia 80 kg, 2%, 174—176, bač. Tisa šlep IIa 79—80 kg, 2%, 173—175, bač. ban. ladj. Dunav 78—79 kg, 2%, 169—171. — Oves: bač. srem. slav. 146—148. — Rž: bač. 130—132.50. — Jecmen: bač. okol. Sombor in srem. 64—65 kg 150—152, bač. spomlad 185—190, baran. 195—200. — Koruza: bač. prompt. 127.50—130, bač. sušena kasa duplikat 120—122. — Moka: bač. ogg 255—275, 235—253, 215—235, 195—215, 175—185, 125—135. — Otrubi: bač. srem. pšen. 105—110. — Fizol: bač. beli 2% 335—340. — Tendenca čvrsta, promet 53 vagonov.

Mesec september je že znal v znaku vojne v Evropi. Predvsem se pozna znatno nižji donos neposrednih davkov, ki je po rekordno v avgustu padel nad 100 milij. din. Zato so se povečali izredni neposredni davki, ker se je povečalo predvsem izterjevanje davčnih zaostankov. Donos trošarine je bil velik zaradi zgodnjega začetka kampanje sladkorne pese, ko so tovarne morale takoj oddajati svoje proizvode za konzum in so tako državne finance nadomestile saj delno izpadek pri neposrednih davkih. Znatno so se zmanjšali dohodki od carin, ker se je tudi obseg naše zunanje trgovine v septembru močno skrčil. Mednarodne politične razmere in zmanjšanje naše zunanje trgovine kakor tudi tranzita za našo državo so imeli za posledico tudi znatno zmanjšanje železniških dohodkov, dočim se pri poštah lahko vidi celo povečanje dohodkov. Slab je donos državnih gozdov, slabši kot lansko leto.

Državni izdatki so znašali v septembru 1939 91.067.55 milij. din (avgusta 1939 1.022.1 milij. din in septembra 941.17 milij. din). Zlasti so se v primeri z lanskim letom povišali izdatki vojnega ministertva (za 74.9) in železniške uprave (za 25.46 milij. din). Zmanjšali pa so izdatki za vrhovno državno upravo (zaradi razpusta skupščine in senata), pokojnine ter za državne dolgove (zaradi ustanovitve transfera francoskim upnikom in kasneje tudi angleškim upnikom).

Skupno v prvih 6 mesecih preračunskega leta znašali državni dohodki (t. j. od 1. aprila 1939 do 30. septembra 1939) 5.987.8 milij. din) lani v istem času 5.948.4 milij. din, (dočim so izdatki znašali letos v prvih 6 mesecih preračunskega leta 5.706.4 (lani 35.323.7) milij. din. Presežek dohoda nad izdatki znaša 281.4 milij. din, kar se bo porabilo za kredite, ki doslej niso bili izkoriščani.

Uboj na Murskem polju

Maribor, 7. nov. 1939.

Zadnje čase se na Murskem polju kar vrste fantovski pretepi, ki se le počesto razvijajo v žalostne poboje. Tako je bil še pred nedavnim časom znani uboj v Bučovcih, sedaj pa je ljudi spet pretresel nov takšen dogodek. V Logarovcih so bili v nedeljo zbrani fantje v Verzelovi gostilni. Igrala je godba ter je mladina veselo pela in plešala. Med plesalci je bil znan razgrajac 24 letni zidar Franc Jureš iz Logarovcev, ki je bil vinjen ter je naenkrat začel izzivati. Iz tega je nastal splošen pretep, ki se je nadaljeval potem še na cesti. V tem spopadu je nekdo dregnul Jureša z nožem v hrbet pod levo lopatico ter ga zadel v srce. Ranjeni se je zgrudil ter je bil v nekaj minutah mrt. Več drugih fantov je dobiel v tem pretepu tudi precej poškodb. Jureševga morilca orožniki dosedaj še niso mogli izslediti, dasi so zaprli že večje število udeležencev pretepa.

Trbovije

Predvidnost. Kranjske deželne elektrarne obveščajo, da je od 5. t. m. dalje elektrini daljnovid iz Trbovelj čez Marija Reko do Podloga v Savinjski dolini pod napetostjo, torej v uporabi. Prebivalstvo se zato nujno opozarja, da je vsak dotik daljnovidnih naprav, tudi pretrganjih vrvi, združen s smrtno nevarnostjo.

Za davkoplavalce so pošne položnice za vplačilo vseh predpisanih davkov za IV. četrt-

letje 1939 na razpolago na policijskem oddelku tukajšnje občine. Ti davki zapadejo v plačilo s 15. novembrom.

Ali ne bo preozka cesta? Pri cementarni predstavljajo oster cestni ovinek v zvezi s preureditvijo tovarne same. Tik nove ceste pa je cementarna zabela graditi kopalnico. Blizu zraven je tudi križišče z okotirno železnico. Zato izgleda, da bo cesta na tem prometnem vozlu preozka in bo ovirala promet. Sedaj je še čas, da se upošteva in ozira na to in zadevo v celoti reši v splošno korist.

Ptuj

Smrt pod vlakom. Včeraj popoldne ob pol 1 se je vrgel pod vlak, ki vozi ob tem času iz Maribora, 65-letni brivski mojster Nikola Konrad iz Ptujca, Vseh svetnikov ulica. Starček je storil to žalostno dejanje med železniškim mostom in prelazom pred postajo. Bil je na mestu mrtev. Kolesje mu je odrezalo obe nogi in razbilo glavo. Truplo so prepeljali v mrtvašnico na mestno pokopališče. Nikola, ki je bil dolgoletni član ptujске gasilske čete, je storil samomor v duševni zmedenosti, saj je bil od dolgoletne bolezni že ves uničen. Vsi so vedeli, da z njim ni bilo nekaj v redu in da hudo trpi. Enkrat si je že hotel vzeti življenje, pa so ga pravčasno rošili. Sedaj pa se mu je njegov naklep posrečil. Hudo prizadetim svojim naše sojalje.

Prodajna centrala za kvas. »Službene novice« z dne 6. t. m. objavljajo statute prodajne centrala za kvas kakor tudi poslovni red za centralo.

Izvoz čevljev iz naše države. Iz poročila Batinega glasila Borovo, ki prinaša govor glavnega rosnatelja Bate v Jugoslaviji g. Tome Maksimovića, posnemamo, da je letos Batino podjetje v naši državi letos izvozilo okoli 200.000 parov čevljev in sicer v druge balkanske države, nadalje v levantiske države ter celo v Ameriko.

Pravljiva se uredba o mestnih trošarinah. Iz Belgradja poročajo, da se pripravljata uredba o mestnih trošarinah in da bodo s to uredbo predvsem zmanjšane trošarine za predmete, ki služijo širokim slojem prebivalstva, posebno pa za kmetijske proizvode, kjer bo znašalo zmanjšanje celo okoli 50 odst.

Proizvodnja Bora. V oktobru je dala proizvodnja borskih rudnikov 30.329 (septembra 28.990) ton rude, nadalje 52.093 (46.400) ton rude za flotacijo. Proizvodnja surovega bakra je narasla od 2.662 na 3.064 ton, proizvodnja rafiniranega bakra pa od 1.029 na 1.160 ton.

Svlearska in belgijska narodna banka. Od 23. do 31. oktobra je obtok bankovcev Svlearske narodne banke narastel za 43.6 na 2.036.2 milij. fr. Zlati zaklad je ostal neapremenjen na 2.894.56 milij. fr., dočim se je devizni zaklad zmanjšal za 21.74 na 291.4 milij. fr. — Belgijska narodna banka kaže od 19. do 28. oktobra zmanjšanje zlatega zaklada za 14 na 18.016, deviznega pa za 142 na 4.208 milij. fr. Tudi obtok bankovcev se je zmanjšal za 87 na 26.850 milij. fr.

Trolleybus za zvezo Posavja z Ljubljano

V dnevnem časopisu smo prejšnji mesec čitali o sedmih tramvajskih vozovih, katere je naša Maloželjezniška družba izdelala v lastnih delavnicah, kar je značilen napredek v modernizaciji našega mestnega prometa. Vendar naša Maloželjezniška družba ne bo mogla kljub največjim naporom zadostiti vsem željam ter urediti vse prometne zveze tako, kakor bi bilo najprimernejše, ker to ni vselej od nje odvisno. Vzemimo samo žel. prehod na Gosposvetski cesti, zaradi katerega je nemogoče urediti zvezo pri Figovcu itd. Ozke ulice in premajhne krivine nekaterih cest ovirajo ureditev prometa, a kaj pomeni cestna železnica na Mestnem, Starem trgu, Florijanski ulici, Karlovški cesti in drugje, mislim da ni treba razlagati.

Osnovna elementa gospodarstva napredka sta produkcija in promet. Zlasti v mestih, kjer je promet tako velik, da se v ozkih mestnih ulicah naravnost zamaši, ne moremo govoriti o najvažnejših čimteljih prometa, varnosti in hitrosti. Delavec, uradnik, kmet, obrtnik in dijak imajo določen čas za delo in odmor. *Naloga mestnega prometa je, da čim hitreje, varneje in ceneje pripelje s periferije v središče in obratno.* Ves čas, ki ga porabimo za prevoz, gre v škodo odmora, a to je v tesni zvezi z zdravjem in delavno močjo.

Tramvaji ali avtobusi

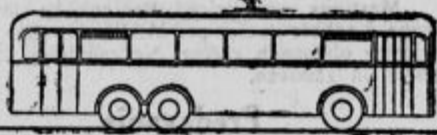
Svojo nalogo kot skupno ljudsko prevozno sredstvo v mestih izvršujejo pri nas tramvaji in avtobusi. Eni kot drugi imajo svoje pomankljivosti ter prednosti.

Tramvaj n. pr. obratuje z uporabo cenejše električne energije, toda vezan je na posebno ureditev svoje poti — tirnice, katere ga delajo neokretnega, da ne govorimo o velikih investicijskih in vzdrževalnih stroških. Avtobusi teh težav ne poznajo, pač pa so pogonska sredstva neprimerno dražja in življenjska doba avtobusa je v primeru z investicijskimi stroški — prekratka.

Tehnični napredek cestnega prometa prinaša nove ureditve cest, kakor tudi nova vozila. Kombinacija avtobusa in tramvaja je novo moderno mestno prometno sredstvo

Trolleybus

Tramvaj brez tirnic s pnevmatikami — ter avtobus z električnim motorjem in drogom (trolom).

Moderen trolleybus za 70 potnikov

Ze leta 1882 so začeli v Berlinu prve poskuse s takim vozilom. Toda takrat tehnika avtomobila še ni bila razvita — in to je bilo vzrok, da ni bilo pravega uspeha. Konec prejšnjega stoletja so v Eberswaldu (Nemčija) vpeljali prve trolleybuse v mestnem prometu, a malo zatem tudi v Franciji. Šele leta 1911 so ga uvedli konzervativni Angleži, a leta 1938 dobimo v USA že čez 3000 trolleybusov v obratu. Danes že uspešno izpodriva tramvajski in avtobusni promet ne samo v mestnem, temveč celo v medmestnem, osebne kakor tudi blagovnem prometu. V državah Severne in Južne Amerike in Afrike, na Kitajskem-Japonskem in v Indiji — a zlasti v evropskih državah: Nemčiji, Angliji, Franciji, Sovjetski Rusiji in Danski.

Prednosti trolleybusa pred tramvajem

in avtobusom dajejo sigurno garancijo za njegov uspešen nadaljnji razvoj. Razmotrivajmo jih predvsem s stališča naših domačih razmer. V ozkih ulicah ovira tramvaj ves drugi promet, včasih ga celo onemogoča. Na Starem trgu ali v Selenburgovi ulici skoraj ni možen tovorni promet, ker zahteva tramvaj posebne dimenzije cest. Te težave bi bile minimalne pri uporabi trolleybusov, ker ti so skoraj popolnoma svobodni v pogledu premikanja in umikanja.

Premajhne krivine tirnic na pravokotnih križiščih povzročajo obupno škripanje zaradi trenja. Kaj to pomeni, vedo najbolj stanovalci v bližini. Razen tega prehaja tir na teh mestih pogosto celo v nasprotno prometno črto ter ustvarja tako prometno nevarna mesta. Trolleybus pa omogoča pri popolnoma mirni vožnji vedno pravilno smer vožnje, ter izključuje možnost nesreč. Enosmerni tir

n. pr. na Celovški cesti izpostavlja potnike pri izstopanju in vstopu v resno življenjsko nevarnost. Trolleybus z lahkoto obide stoječa vozila ter pristaja ob hodniku.

Tramvaj je vezan na tirnice, katere pa morajo biti v trdni zvezi z gornjim ustrojem cestišča, kar že samo čisto neprimerno podraži. Pozimi dela led v tirnicah velike težave in v primeru nesreče ali kvara na tirišču, zastane ves tramvajski promet na tej proggi. Trolleybus se v primeru poškodbe odstrani iz prometa brez kakršnih koli prometnih težav. Trolleybus omogoča večjo komercialno brzino in večjo udobnost vožnje. Tudi s higijensko estetskega stališča predstavlja najugodnejšo rešitev. Omogoča rentabilnejšo eksploatacijo in neopredragn vzdrževanje. Osebe je isto kot za tramvaj, ker ne zahteva nobene posebne izobrazbe, a vsa dela za vzdrževanje tirov odpadejo.

Primerjava trolleybusa z avtobusom

pokaže, da motor avtobusa povzroča velik ropot, medtem ko motor trolleybusa dela gotovo brezlišno. Smrad plinov, bencina in nafte ter olja na ulicah zastruplja že tako nezdravo ozračje mesta. Tudi s higijenskega stališča predstavlja trolleybus veliko izboljšanje. Avtobusni motor z notranjim zgorevanjem je neekonomičen v primeru z električnim motorjem, katerega se spravi lahko in hitro v obrat. Elektromotor premaga tudi lažje vzpone brez spreminjanja brzin. Avtobus mora svoja pogonska sredstva peljati s seboj ter s tem poveča mrtvi tovor, medtem ko črpa trolleybus pogonsko energijo sproti.

Motor trolleybusa je neprimerno lažji za popravila in vzdrževanje. Veliko cenejši je pogon, če ga primerjamo z avtobusom, dizelbusom ali gazo-busom pri enaki hitrosti. Življenjska doba avtobusa je 5 do 8 let, trolleybusa pa 10 do 15 let. Pri nas ni nafte in bencina. Vezani smo na uvoz. Okrog 1500 avtobusov porabi približno 20 milijonov litrov bencina, kar predstavlja težke milijone, ki odhajajo v inozemstvo. Na drugi strani imamo neprecenljive zaklade električne in kalorične energije, s katero se koristi trolleybus. Zlasti v mestih, kjer je električna energija itak nujna za razsvetljavo in razne obrate.

Personal ostane isti, kot je že omenjeno pri tramvajih. Vsak trolleybus potrebuje le dveh ljudi — kakor je to primer s tramvajem ali avtobusom. Varnost prometa je popolnoma enaka in celo večja. Trolleybus se lahko uporablja za osebni ali tovarni promet tudi v medkrajevnem prometu. V slučaju vojne služi lahko za prevoz čet, če ga le priklenemo navadnemu avtomobilu.

Načrti drugod

O uvedbi trolleybusov v Ljubljani, je bilo že objavljenih več člankov, ki so večinoma dobili odговор, da je uvedba novega voznega parka in novih vozil za Ljubljano predraga. Če upoštevamo, da se nekatera jugoslovanska mesta sedaj že resno bavijo s tem, da bi modernizirala promet s trolleybusi, tako na primer Sarajevo in Beograd, potem bi se tudi v Ljubljani izplačalo temeljito preračunati, če ni morda trolleybus za naše razmere cenejši, zlasti, ker se nam obeta progga, ki bi bila naravnost vzorna za trolleybus, namreč tramvajeska

zveza na Posavje. Nikakor nečemo trditi, da je trolleybus glede na manjšo trdnost in hitrejšo obrabo vozila v obratu cenejši kakor tramvaj. Vendar pa je uvedba novih prog z njim neprimerno cenejša, kar bi bilo za ljubljansko cestno železnico, ki v svoji pasivnosti težko premore večje investicije, velikega pomena.

Zveza s Posavjem

Tramvajeska zveza na Posavje po Tyrševi cesti bo začasno urejena s prestopanjem, zato ker železniška uprava ne bo dovolila križanja tirišč ob železniškem prelazu na Tyrševi cesti. Zveznost prometa bo torej na tem mestu pretrgana in bi bilo prav veseno, če bi se za zvezo s Posavjem odločili za trolleybuse. Tramvaj bo seveda mogoče zgraditi šele potem, ko bo urejena in modernizirana cesta do Ježice. Isto velja za trolleybus. Vendar bo polaganje tirnic na modernizirani cesti zah-

Nikar se ne bojte...

Kožo Vam varujem jaz! Zato se Vam ni treba bati tudi najslabšega vremena, če ste si poprej namazali kožo z NIVEO. Zakaj samo NIVEA vsebuje Eucerit, edino okrepčevalno sredstvo za kožo.

Velik požar pri Slovenjem Gradcu

Zgorel je 52 letni brezposelni, ki je povzročil požar

Slovenj Gradec, 6. novembra. Preteklo nedeljo proti 8 zvečer je čez Gmajno v smeri proti Guštanju zažarel velikanski sij, ki je v temni in deževni noči daleč naokrog razsvetljeval nebo. Iz pogleda na ta velikanski žar se je sklevalo, da gori nekeje večje, najbrž kako gospodarsko poslopje v bližini Guštanj.

Danes zjutraj pa smo zvedeli, da je zgorelo veliko 23 m dolgo in 9 m široko gospodarsko po-

slopje posestnika Franca Sedovnika, po domače »Zukac« v Vrham št. 54. Zgoreli so vsi leseni deli. Poslopje je bilo okrog 50 let staro in v dobrem stanju. Spodaj so bili zidani hlevi, na vrhu pa je bil lesen škešel in veliki prostori za krmo. Rešili so iz hleva samo živino, svinje in kure, medtem ko so zgoreli vsi vozovi, mlatnica, drugi gospodarski stroji in orodje, 100 q sena, 300 q slame, 30 q otave, in 13 q ajde. Škoda se cení na 80.000 din, medtem ko je zavarovano vse skupaj za 21.300 din, tako da trpi Sedovnik še okrog 57.700 din škode.

Kakor se je dognalo, je ogenj zanetil 52 letni brezposelni ter brez stalnega bivališča Avgust Pogač, ki je v Vuzenici rojen in tja pristojen, ki je po vsej verjetnosti tudi zgorel. Goreti je začelo sredi poslopja, kjer je bilo seno in slama. Zaradi tega se je požar hitro razširil po vsem poslopju, da ni bilo mogoče ničesar več rešiti. Pomoči sosedov in orožništvu iz Slovenjegrada Gradca in Dravograda je pripisovani, da ni zgorela hiša, ki je komaj 10 m oddaljena od pogorišča, ter gospodarsko poslopje in hiša posestnika Ovečjak Franca, ki je kakih 20 do 25 m oddaljena od pogorišča. Danes zjutraj so orožniki našli v sredini pogorišča, kjer je začelo goreti, kup zogljenih človeških kosti. Pobrali so jih in nesli v bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili, da so to človeške kosti. Preiskava je dognala, da gre tu za zgoraj navedenega Avgusta Pogača. Pogač je bil večeraj izpuščen iz tukajšnje bolnišnice, proti večeru se je zglasil pri Sedovniku, kjer je prosil za jabolko. Posestnik Sedovnik je opazila, da se je oziral ter ogledoval po gospodarskem poslopju, prej so ga videli še tudi drugi ljudje, a pozneje ga ni bilo nikjer več videti in tudi današnje poizvedbe po orožništvu so zbrisale vsako sled za osumljenim Pogačem. Zaradi tega so trdno prepričani, da je Pogač zlezal na gospodarsko poslopje pod streho, se vlegel v seno ali slamo, pri čemer si je bodisi svetil ali prižigal tobak, nato pa zaspal. Iskra je padla v seno in začelo je goreti, revež pa, ki je spal ali pa si ni upal klicati na pomoč, je v strašnih mukah zgorel.

Podelitev železnega križa nemški posadki podmornice.

jel eobici neki krojač; toda ker se ga je rad »nasekal« in potem razgrajal, mu je bilo stanovanje odpovedano. Pozneje se je nastanila tu neka vpklojenka, ki se je neprestanto kregala s svojim slugom.

Toda to starko, že močno zgrbljeno, so vzeli na deželo njeni sorodniki kljub njenemu sitnarenju, v stanovanje eta pa prišli dve gospe z malo, morda osemletno deklico.

Zeni eta se preživljali z delom. Ena je šivala, druga je pa izdelovala na stroj nogavice in jopice. Mlajšo od obeh in lepo je klicala deklica za mamo, starejšo je pa klicala za gospo.

Pri pravniku, kakor tudi pri novih stanovalcih so bila okna ves dan odprta. Kadar je torej sedel gospod Tomaž na fotelju, je prav točno lahko videl, kaj se dogaja pri sosedah.

Pohištvo so imele revno. Na mizah in stoli, na kanapeju in predalniku je ležalo blago, urezano za šivanje, ter klopki volne za nogavice.

Zjutraj eta ženski sami pometali stanovanje, okrog pol dneva pa jim je prinesla dmanarice ne preobilen obed. Sploh pa se ni nobena po ves dan ločila od svojega ropotajočega stroja.

Deklica je pa navadno sedela pri oknu. Dete je imele črne lase in lep obrazek, toda bilo je blede in skoro negibljivo. Včasih je pletla deklica s pomočjo dveh igel katico iz volnenih niti. Včasih ee je pa igrala s punčko, katero je počasi elaciila in oblačila. Včasih pa ni nič delala, ampak samo na oknu sedela in nečemu prisluškovala.

Gospod Tomaž ni nikoli videl, da bi dete kdaj prepevalo ali se podilo po sobi, ni videl niti emaha na blelih ustnicah in nepremičnem obrazu.

»Čuden otrok« je govoril državni pravnik sam sebi ter se začel zanj bolj zanimati.

Nekoč je opazil (bilo je v nedeljo), da ji je dala mamica mal šopek. Deklica je malo ozivala. Razkladala in vlagala je cvetlice in jih poljubljala.

Končno je pa šopek povezala, ga vtaknila v kozarec z vodo in sedla v okno ter rekla:

»Kaj ne, mamica, da je tu žalostno.«

Pravnik ee je zdrznil. Kako je moglo biti žalostno v hiši, kjer je on vžil toliko veselja!

Nekega dne je bil pravnik okoli štirih v svoji eobici. Ob tej uri je sijalo solnce v sobo njegovih sosed in bliščalo ter žgalo prav močno. Gospod Tomaž ee je ozrl na drugo stran dvorišča in očitvidno opazil nekaj nenavadnega, ker je urno nataknil naočnike.

In glej, kaj je opazil.

Uboaga deklica je podprla glavo z roko in ee skoro vlegla vznak v okno in — s široko odprtimi očmi gledala naravnost v solnce. Na njenem doslej tako nepremičnem obrazku ee se poigravala neka čustva: kakor veselje in kakor žal...

»Ona ne vidi!« je šepnil pravnik in odložil očala.

Ta trenotek je občutil v očeh bolečine že ob sami misli, da more kdo gledati v solnce, ki je žgalo z živim ognjem.

Reenično, deklica je bila slepa že dve leti. V šestem letu je zbolela za vročinsko boleznijo; nekakj tednov je ležala popolnoma nezavestna, potem je pa tako oselabela, da je obležala kakor mrtva in se ni mogla niti ganiti niti pregovoriti.

Napajali ee jo z vinom in čisto juho, da je sem in tja prišla k zavesti. Toda prvi dan, ko ee jo posadili na blazino, je vprašala mater:

»Mama, ali je zdaj noč?«

»Ne, dete moje... Zakaj pa tako govoriš?«

Toda deklica ni nič odgovorila; zahotelo ee ji je spanja. Samo drugi dan, ko je dopoldne prišel zdravnik, je zopet vprašala:

»Ali je še vedno noč?«

Tedaj ee vedeli, da deklica ne vidi. Zdravnik ji je pregledal oči in izrazil mnenje, da je treba počakati.

Toda čim bolj je bolnica pridobivala na močeh, tem bolj je bila nemirna zaradi svoje pohabljenosti.

»Mama, zakaj pa jaz nič ne vidim?«

»Ker ti je nekaj oči zastrlo. Toda to bo prešlo.«

»Kdaj bo prešlo?«

»Kmalu.«

»Ali že jutri?«

»Čez nekaj dni, dete moje.«

»Toda, kako bo prešlo, mama? Takoj mi povej! Tako sem žalostna!«

Minevali ee dnevi in tedni v vednem pričakovanju. Deklica je začela že vetajati iz postelje. Naučila ee je hoditi po sobi opriznae, sama ee je oblačila in slačila počasi in previdno.

Toda vid ee ni vrnil.

Nekoč ee pa rekla:

»Kaj ne mama, da je moja obleka sinja?«

»Ne, otrok moj, siva je.«

»Ali jo tvoj, mama?«

»Vidim, dragica.«

»Tako, kakor podnevi?«

»Da.«

»Ali bom tudi jaz čez nekaj dni tako videla... ne, morda čez en mesec...«

Toda, ker ji mama ni ničesar odgovorila, je nadaljevala:

»Kaj ne, mama, da je na dvorišču vedno dan?... In ea vrto ee drevesa, kakor nekdanj?... Ali prihaja še vedno k nam beli maček e črnimi lisami... Kaj ne, mama, da bi se videla v ogledalu?... Ali ni ogledala?«...

Mati ji da ogledalo.

»Tukaj moram gledati, da tu, kjer je gladko,« je govorila deklica in prikolnila ogledalo na obraz.

»Nič ne vidim!« ee rekla: »Ali me tudi ti mama ne vidiš v ogledalu?«

»O vidim te, dete moje.«

(Dalje.)

C I S T E K

Boleslav Prus — Vinko Lovšin :

Lajna

»Kako naj vem, gospod državnik, je odvrnil preenečni vrtar.

»Za to, da ne boš nikdar puščal na dvorišču lajnarjev.«

»Razumem, gospod višji državnik.«

Pravnikovo stanovanje ee bilo iz dveh delov. — Stirje večje sobe so imele okna na ulico, dve manjši — na dvorišče. Razkošnejša polovica ee bila določena za goste. V njej ee ee shajali na prijateljske večere, tam ee bili sprejemi za različne interese, znanec, sorodnike in vaščane. Gospod Tomaž ee semkaj prihajal redko sam in še tedaj samo za popravljanje, ako ee bilo treba povosčitii parketa na tla ali obrisati prah, da ee ne poskoduje oprava.

Cele dneve ee presedel v eobici na dvorišču, ako ni bil z doma. Tam ee čital knjige, pieal pisma, ali pa je pregledoval listine znancev, ki so ga prosili za evet. In kadar ni hotel napsenati oči, ee sedel na fotelju proti oknu, si prižgal cigaro in se zatopil v premišljevanje. On ee vedel, da ee razmišljanje važna živčna funkcija, katere eme clovek, ako mu ee ležeče na zdravju, zanemariti.

Na drugi strani dvorišča, nasproti oken gospeoda Tomaža, ee pa ee bilo stanovanje, katerega ee imele manj premožne osebe. Dolgo časa ee tam stanoval etar sodni uradnik, ki ee je potem, ko ee izpadel iz staleža, preselil v Prago. Za njim ee na-

Drobne novice

Koledar

Sreda, 8. novembra: Bogomir, škof; Klavdij in tovariši, mučenci.
Četrtek, 9. novembra: Teodor (Božidar), mučenec.

Novi grobovi

† V Ljubljani je po daljši bolezni mirno v Gospodu zaspal gospod Ivan Černič, posestnik in dolgoletni zastopnik Vzajemne zavarovalnice. Rajni je bil zgleden krščanski mož, ki se je pridno udeleževal na karitativnem polju kakor tudi v raznih katoliških organizacijah. Pogreb blagega pokojnika bo v četrtek ob 3 popoldne iz hiše začeli na Hrvatskem trgu na pokopališču pri Sv. Križu. Naj mu sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

† Pri Sv. Križu pri Litiji je včeraj jutraj po dolgi in mučni bolezni umrl g. Franc Borštner, posestnik in bivši trgovec. Pogreb bo v četrtek ob 9 popoldne na župnijsko pokopališču pri Sv. Križu. Naj v miru počiva! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Vsem, ki so nam kakor koli lajšali z izrazi sočustvovanja bol in spremljali na poslednji poti našega tragično preminulega Francita Erjavca, dipl. pilota, iz št. Vida, najsrčnejša hvala.
Rodbina Erjavce.

Osebnostne novice

— Poročil se je preteklo nedeljo dipl. jur. gospod Jože Ile z gđ. Ivo Knol. Novoporočenceva obilo sreče in božjega blagoslova!

Josip Pečan - 70 letnik

Te dni je praznovati v Ljubljani v krogu svoje družine 70 letnico svojega življenja po vsej državi in še čez njene meje znani usnjarski strokovnjak gosp. Josip Pečan. Rodil se je 5. novembra 1869 v vasi Selo pri Polhovem Gradcu. Ze zgodnji mladosti se je posvetil usnjarski obrti in se v njej v dolgih letih — v bivši Pollakovi tovarni je bil uslužben nad 40 let — usposobil tako, da velja danes za enega izmed najboljših strokovnjakov v naši državi. Njegovi posebni izdelki slujajo ne samo na domačem trgu, temveč po vsej Evropi in celo v Ameriki. Pred tremi leti je bil odlikovan za zlato kolajno za zasluge, ki si jih je bil pridobil s plodnim in vestnim delom. Če tudi se je ves posvetil delu, si je znal dobiti časa tudi za svojo družino. Vzgojil je šest sinov, katere je vse dobro preskrbel in zavzemajo vsi dobre položaje. Eden je zdravnik-specialist, drugi orodničarski delovodja, tretji poročnik, četrti tiskar, peti usnjarski barvarski mojster, šesti diplomirani gradbenik. Poleg sinov ima še dve hčerki, ki sta tudi že poročeni. Ko ga slišiš govoriti o svoji družini, vidiš da z ljubeznijo govori o njej in veš, da je mož v svojem zakonu srečen, saj istočasno slavi s svojo zakonsko družico tudi 40 letnico poroke.

Cestitamo g. jubilantu z željo, da bi ga Bog ohranil še dolgo vrsto let srečnega, zdravega in zadovoljnega.

— Z univerze. Rektorat univerze Kralja Aleksandra I. v Ljubljani razpisuje dve asistentki mesti na medicinski fakulteti: eno asistentko mesto za anatomijo in eno asistentko mesto za fiziologijo. Prošnje se vlagajo na rektorat do 12. decembra t. l.

— Zagrebško ravateljstvo prevzame železniške proge v Medmurju. V ponedeljek sta pripeli v Čakovec odposlanosti ljubljanskega in zagrebškega železniškega ravateljstva, ki bosta opravili posle ob izročitvi železniške proge, katero bo prevzelo zagrebško železniško ravateljstvo. Obe komisiji štejeta skupno 32 članov. Ljubljansko ravateljstvo zastopajo pomočnik ravateljja Hojs, načelnik prometnega oddelka Podbregar, dalje vsi načelniki in šefi posameznih oddelkov. Zagrebško ravateljstvo pa zastopajo pomočnik direktorja inž. Sorak, načelnik prometnega oddelka Horvat, načelnik

Kaj pravite?

Na Bledu, kjer se posebno v poletnem času dnevno požene po več sto težkih tisočakov po grolu in za razne zabave, živi poleg takih mogočnikov, katerim časopisi posvečajo dolge članke, petletna družina, ki se je preteklo nedeljo, stela za kos trdega kruha.

Slučajno sem se pomudil v zasebni hiši, ki se mi je že na zunaj zdela, da v njej ne stanuje sam lastnik. Zagledal sem štrilečno deklico, ki je bosa stala na pragu. Z obrazom sem ji bral, da je lačna in ji ponudil kos kruha. Zelo sem bil presenečen, ko je priskočil nekaj let stariji bralec in sestrici dopovedoval, da po pravici pripada polovica kruha njemu. Pa ne samo to. Priskočila je še mati-vdova, ki je izgrala deklici kosček kruha in že jokajoči deklici dopovedovala, da mora biti to še za manjšega brača. Vprašal sem, koliko je najmlajši star in mi je mati odgovorila, da en mesec. In na vprašanje, kako bo ta jedel suh kruh, je mati povedala, da ima še enega, ki je star dve leti in kateremu hoče dati podarjeni kruh. Na vprašanje, koliko je vseh, je mati pokazala štiri nedolžne otročiče. Najstarejši, ki je star že 15 let, zasliši sam za sebe in matri ni treba več zanj skrbeti.

Kaj pravite, gospod urednik? Stirje otroci, stari od enega meseca do dvanajst let, ki imajo le mater-vdovo, kaj naj stori, oziroma kaj naj stori taka mati, posebno sedaj, ko trka zima na vrata, ko gledajo vsi smrti v oči, ker ima tuberkuloza na stečaj odprta vrata? Ali se bo našel kdo, ki bi pomagal tej usmiljenjavi vredni, bedni družinici?

pravnega oddelka Zalokar in drugi višji uradniki. Komisija je najprej odšla v Kotoribo in pričela svoje delo na terenu. Ko bodo pregledali ves teren, se bo v Čakovcu izvršila predaja proge po elaboratih, ki so jih pripravili uradniki ljubljanskega železniškega ravateljstva. Predaja proge bo trajala najbrž ves teden.

— **Lastavice zadnjega oktobra** iz Bakra nam poroča prijatelj in naročnik našega lista: Mislil sem, da so tudi drugod opazili nenavaden pojav in ga vam sporočilo. Zato poročam z malo zakasnitvijo. Dne 31. oktobra ob eni popoldne smo opazili tu v Bakru velik trop lastavic, ki so nad nami krožile, najbrže na poti v južne kraje, ker se pozneje niso več pojavile. Ljudje so se čudili temu pojavu. Nekateri so se šalili, da so se lastavice zakasnilo za to, ker so se bale morekih min in podmornic, in so se podale na pol šele, ko so jim tovarišice sporočile, da ni nobene nevarnosti. V resnici pa je silno redek pojav, da se lastavice selijo v južne kraje šele koncem oktobra.

— **Da boste stalno zdravi**, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in slično. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— **Pri zaprtju, motnjah v prebavi**, vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

V Vašem interesu je, da obnovite srečke Državne razredne loterije za II. razred 39. kola. Zrebanje se vrši 10. novembra t. l. Novim naročnikom so srečke že na razpolago v glavni kolekturi Državne razredne loterije „Vrelec sreče“. ALOJZIJ PLANINŠEK, Ljubljana, Beethovnova 14.

Po državi

* **Gostovanje zagrebškega gledališča v Splitu.** Te dni je bilo sklenjeno tridnevno gostovanje zagrebškega gledališča v Splitu, in sicer meseca decembra. Zagrebško gledališče bo v kratkem proslavljalo 100-letnico, odkar je bila uprizorjena prva hrvatska drama. Za to priložnost je režiser dr. Branko Gavella pripravil prireditev pod naslovom »Svatba mladega Derencina«. V Splitu bo zagrebška drama dala po glavi tega še Bogovičevega »Matijo Gubca« in pa Shakespearovo delo »Na tri kralje«.

* **Hrvatski skavti so spremenili svoje ime.** V nedeljo se zborovali v Zagrebu hrvaški skavti, ki so med drugim tudi sklenili, da se njihov dosedanji naziv »Hrvatski skavtski savez« spremeni v »Hrvatsko kulturno odgojno društvo Domobran«.

* **Parnik »Bor« ni bil potopljen.** Nedavno so Nemci sporočili, da je neka njihova podmornica potopila na Atlantskem oceanu tovorni parnik »Bor«. Prvotno so ljudje mislili, da gre za jugoslovanski parnik »Bor«, last parobrodnega društva »Oceanica« na Sušaku. Zdej pa omenjena družba sporoča, da je nemogoče, da bi bil potopljen njen parnik »Bor«, kajti leta je zasidran v holandski luki Dordrecht pri Rotterdamu. V Lloydovem registru je znanovančni več parnikov, ki imajo enako ali podobno ime. Tako imajo švedski parnik »Bor«, Norvežani parnik »Bör«, Finci pa 6 parnikov z imenom »Bore«, ki so označeni za razlikovanje z različnimi rimskimi številkami. Verjetno je, da je bil potopljen eden izmed teh parnikov.

* **Nov pravilnik za tujski promet v banovini Hrvatski.** Preteklo nedeljo so se sestali v Splitu zastopniki Tujsko-prometnih zvez s Sušaka, iz Splita in Dubrovnika in razpravljali o tujskem prometu v našem Primorju. Na sestanku so naročili predsedniku Tujsko-prometne zveze v Splitu dr. Tartagiji, da izdela nov pravilnik o tujskem prometu, ki naj bi bil podlaga za nadaljnji razvoj tujskega prometa v Dalmaciji in v Hrvatskem Primorju.

* **Huda prometna nesreča pri Ogulinu.** Na železniški progi med Ogulinom in Hreljinom se je v nedeljo v zgodnjih popoldanskih urah pripetila huda prometna nezgoda, ki je trajala dve človeški življenji. Osební avto, ki je last uprave za graditve proge pri Vrbovcem in ki ga je upravljal sofer Ivan Stefančič, je privozil na železniško križišče prav v hipu, ko je privozil po progi zagrebški osební vlak. Lokomotiva je butnila avto z vsó silo v stran. Dva delavca, ki sta se vozila v avtu, sta bila na mestu mrtva, uradnik Mirko Helebrant pa je dobil smrtonesne poškodbe. Sofer je po čudnem naključju ostal nepoškodovan.

* **Sava pri Zagrebu naglo narašča.** V teku predvčerajšnjega dneva je jela Sava pri Zagrebu zelo hitro naraščati in se je njena gladina v 24 urah povzpela že skoraj 3 metre nad normalnim stanjem. Poročila včerajšnjih zagrebških listov izražajo bojazen povodnji, ako bo Sava še tako hitro naraščala. Toda spričo tega, da se je vreme v Sloveniji občutno izboljšalo, bo najbrž nevarnost povodnji v okolici Zagreba minila.

* **Velikansko ribo razkazujejo te dni v Zagrebu.** Ze pred mesecem dni smo poročali, da so ribiči v bližini Dubrovnika ujeli neke vrste kita, ki je dolg okrog 6 m, tehta pa skoraj 2000 kg. Njegova glava je podobna praščiji. Pravijo, da take ribe v našem morju še nikoli ni nihče ujel. Zato ni čudno, da je vzbudila toliko pozornosti in radovednosti med ljudstvom. Vsi jo hočejo videti. Ribo so najprej prepeljali v Dubrovnik, kjer jo je neki tamkajšnji živinozdravnik dva dni pripravil, nato pa so ribo odpeljali v Trebinje, Mostar, Sarajevo, Travnik, Banjaloko, Prnjavor, Slavonško Poževo in čez Novo Gradiško v Zagreb. Tam jo bodo razkazovali deset dni, nato pa jo bodo, kakor pravijo, odpeljali še naprej v Varaždin, Ljutomer, Celje in tudi v Ljubljano, kjer jo bomo meseca decembra morda lahko ogledovali. Dostej učnjaki še niso dognali, v katero vrsto morskih živali spada. Verjetno je, da bo ribo odkupil kak muzej, če je ribični ne bodo predragó držali.

* **Tovorni avto in tramvajski voz sta trčila v Zagrebu v Ožaljski ulici.** Trk je bil tako silen, da je sofer avtomobila Gjuro Posavec padel z vozila in obležal nezavesten s smrtonesnimi poškodbami. Med potniki v tramvaju je nastal poplah, vendar se je sprevodniku po-

— **Splavarjem Savinjske in Dravske doline!** Generalna direkcija državnih železnic v Belgradu je na prošnjo zadruge splavarjev podaljšala možno ugodnost po železnici za splavarje okr. Gor. grad, Dravograd in Maribor pod istimi pogoji kakor lani. (G. D. Br. 92.006/39 z dne 14. 10. 39). Opozorjajo se vsi splavarji, da se nabavijo primerne slike-fotografije, da jih bo direkcija držav. železn. v Ljubljani lahko potrdila.

— **Najlepši Miklavžev večer boste imeli**, če boste priredili dr. Gržinčičevo opereto v treh dejanjih »Mikavž prihaja«. Melodije so zelo preproste in pevne, da hitro ostanejo v ušesu. Zmore jih 9 letni igraček angelček kakor vsak glasbeno neizobražen kmečki parkelj. S tem je ustrezno prerediteljju, ki bo igravce v par skušnjah naučil vseh melodij in bo zato lahko posvetil več pažnje miklivi, plesom in rajanjem. Partitura stane din 50 in se naroča v ealezijskem zavodu na Rakovniku, Ljubljana 8.

— **Prošnja in zahvala.** M. S., žena slepa in invalida in Ljubljani, Hrenova ulica 17, je svoj čas poslala posameznim ustanovam, podjetjem in zasebnikom, deloma pa župnim uradom prošnje za podporo. Vsem, ki so se velikodušno odzvali, se toplo zahvaljuje, ostale pa lepo prosi, naj je ne pozabijo.

— **Tatvina v vlak.** Pred nedavnim je bil med vožnjo iz Kranja do Ljubljane okraden Ivan Ajšek iz Ljubljane. Nekdo mu je odnesel rjavo aktovko z dvema knjigama. Skupna škoda znaša 350 dinarjev.

— **Noge nosijo vse človeško telo, zato** je to najvažnejši del telesa. Neguj jih s SANOPEDOM, da jih ohraniš zdrave. Glavna zaloga: drogerija Jantigaj, Ljubljana, Krekov trg.

srečilo, da je ljudi pomiril, preden so se začeli drenjati proti izhodom.

* **800 kilogramov težka kovinska cev** mu je zdrobila glavo. Pri zagrebški carinarnici se je v ponedeljek dopoldne pripetila huda nesreča, pri kateri je izgubil življenje 50-letni delavec Gjuro Čučkovič, ki je bil oženjen in oče treh nepreskrbljenih otrok. Čučkovič je bil zaposlen pri raztovarjanju velikih kovinskih cevi, ki so pripelje iz Nemčije in ki so težke vsaka nad 800 kilogramov. Ko je prerezal žice, s katerimi so bile cevi zvezane med seboj, so se cevi zvalile z vagona in ena od njih je udarila Čučkoviča po glavi ter mu jo zdrobila. Čučkovič je bil takoj mrtev.

* **V tujini pokvarjen in ustrelen.** V Gostivarju je te dni dospela vest iz Čikaga, da je bil tam v nekem zločinskem gostilniškem brlogu ustrelen Peter Stojanovič, sin Lazarja Stojanoviča iz vasi Duf, ki se je pred desetimi leti izselil v Ameriko. Kot mlad mož je šel Lazar Stojanovič s svojo ženo v Ameriko. S pridnim delom si je v Ameriki kmalu opomogel. Ko se mu je leta 1915 rodil sin, je neprestano tuhtal, kako bi si pridobil bogastvo, da bi sinu ne bilo treba s trdim delom služiti vsakdanji kruh. Ko je izšla v Združenih državah prepoved uživanja in prodaje alkohola, je Lazar ustanovil skrivno gostilno, v katero so zahajali samo zločinski tipi. V nekaj letih je res obogatel. Pozabil pa je na to, da morajo vtisi, ki jih je doraščajoči Peter dobil v zločinskem brlogu, njegovo mlado dušo zastripiti. Ze kot učenec je Peter kradel kakor sraka in mu v tem niso bili kos niti mojstrski tatovi. Ko ga je oče poslal v vojaško akademijo, tam ni dolgo vztrajal. Pobegnil je ponoči in se priključil neki gangsterski tolpi. Bil je zelo častihlepen in je hotel na vsak način postati drugi Al Capone. Kroglja njegovega tovariša, s katerim se je spril pri delitvi denarja, ki sta ga uplenila pri vlovu v neko banko, je naredila konec njegovemu življenju.

* **Drzna mlada vlomilka.** Belgrajski policiji je padla v roke vlomilka, ki v kratkem času v Belgradu zagrešila kar dvajset vlomov v stanovanja. Komaj dva in dvajsetletno dekletko je pri vratih stanovanja, ki si ga je izbrala za svoj plen. Če je kdo odprl, je vprašala, ali ta in ta stanuje v hiši in se je nato poslovila. Če pa nikogar ni bilo doma, je s ponarejenim ključem odprla stanovanje in pobrala ves denar in dragocenosti, ki jih je našla v stanovanju. V nekem primeru je vdrla skozi stranska vrata v stanovanje, medtem ko je gospodinja na njeno zvonjenje odprla glavna vrata. Ko se je gospodinja vrnila v sobo, je vlomilka s plenom vred že izginila. V nekem drugem stanovanju, v katero je vdrla, je našla malega otroka. Vzela ga je v naročje, mu sladko govorila ter dejala, da je njegova teta. Vprašala je otroka, kje mama hrani denar, kar ji je otrok tudi pokazal. Ko je prišla mati domov, ji je otrok ves vesel pripovedoval, da je bila na obisku »preljuba tetka«, ki pa je mater olajšala za precejšnjo vsoto denarja.

Prispievajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

* **Drzen podvig dveh roparjev.** V Peterancu pri Popravnici sta te dni jutraj dva roparja poskusila drzen podvig, ki se je jima je pone srečil. 68-letni premožni kmet Stjepan Doleneč živi v svoji hiši sam s svojo 65-letno ženo Maro. V ponedeljek jutraj sta zakonca zgodaj vstala. Zena je odšla v hlev, da bi nakrmila živino. Ko je stopila v hlev, v katerem je bilo še zelo mračno, je skočil prednjo neznanec in jo s kolom pobil na tla. Starka je pričela klicati na pomoč. Njene klice je slišal neki sosod, ki je prihitel na pomoč in opazil neko postavo, ki je bežala čez vrt proti bližnjemu gozdu. Sosod je stekel za bežečim, vendar se je temu posrečilo v gozdu izginiti brez sledu. Medtem so prišli na Dolenčevu dvorišče še drugi kmetje, ki so začeli preiskovati hlev in so res našli med senom skritega drugega roparja. Izročili so ga orožnikom, katerim je povedal, da je 28-letni Nikola Sertak iz Medmurja. Povedal je tudi ime svojega pajdaša, ki ga zdaj orožniki vneto iščejo. Priznal je tudi, da sta hotela izvršiti nad Dolenčevima roparski napad. Zato se je eden skril v hlevu, drugi pa na seniku. Maro Dolenčevu so morali prepeljati v koprišjsko bolnišnico.

Ljubljana, 8. novembra

Gledališče

Drama: Sreda, 8. novembra: »Hudičev učenec«. Red Sreda. — Četrtek, 9. novembra: »Antigona«. Red Četrtek. — Petek, 10. novembra: »Neopravičena ura«. Izven. Znižane cene od 20 din nazvalod. — Sobota, 11. novembra: »Kozarec vode«. Red A.

Opera: Sreda, 8. novembra: Zaprtio. — Četrtek, 9. novembra: »Figarova svatba«. Premiera. Premieriča abonma. — Petek, 10. novembra ob 15: »Trubadur«. Dijajska predstava. Globoko znižane cene. — Sobota, 11. novembra: »Pri belem konjičku«. Izven. Znižane cene od 30 din nazvalod.

Radio Ljubljana

Sreda, 8. novembra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Nekaj Dvoržakovih skladb (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Orglice in harmonika (Fr. Petan in A. Stanko) — 14 Poročila — 18 Mladinska ura: Elektrifikacija Slovenije, reportaža — 18.40 Kmet in gruda (L. Puš) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nacionalna ura: Pomen 50 letnega obstoja Mešne hranilnice ljubljanske za slovensko denarništvo (g. Ivo Peruci, Ljubljana) — 19.40 Objave — 22 Vojaška godba 40 pešadijskega polka »Triglavskega«, dirigent višji kapelnik Ferdo Harzog — 21.30 Po domače (plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Citraški trio »Vesna«.

Drugi programi

Sreda, 8. nov.: Belgrad: 20 Mozartova opera »Don Juan« — Zagreb: 20 Ploščice, 20.30 Ljubljana, 21 Prenos iz Italije — Sofija: 20 Orkestralni koncert, 20.45 Operetna glasba — Ankara: 19.10 Orkestralni koncert, 20.30 Jazz — Beromünster: 20.20 Narodna glasba, 21.15 Iz življenja Vincenza Vela — Budimpešta: 20 Igra, 22.05 Sonate, 23.20 Plesna glasba — Bukarešta: 20 Opera — Hilversum: 20.15 Brucknerjeva masa — Stockholm-Hörby: 20 Plesna gl., 20.45 Igra, 22.15 Plesna glasba — Trst-Milan: 17.15 Piano, 21 Opera »Orfej in Evridika« — Rim-Bari: 21.30 Simfonični koncert — Florenca: 21 Pisana in plesna glasba — Reykjavik: 21.15 Islandska oddaja — Riga: 19.15 Latiške narodne, 20.25 Simfonični koncert — Sottens: 20.25 Klavir, 20.45 Orkestralni koncert.

Prireditve in zabave

Sentjakobčan! I. Prosvetni večer F. O. in D. K. Ljubljana-Sv. Jakob bo danes zvečer točno ob 8. Nabavite si vstupnice v predprodaji v trgovini Kavčič, Florijanska ulica, ali pa pol ure pred pričetkom predstave v farnem domu.

Martinov večer priredi Bežigradska stavbna zadruga v soboto zvečer pri Mikliču v veliki dvorani. Pričetek ob osmih zvečer. Ne zamudite, spored je pester in zabaven.

Predavanja

Prosvetno društvo Trnovo prične drevi ob 8 v društveni dvorani z rednimi prosvetnimi večeri. Prvo predavanje bo imel g. prof. Anžič Anton, pod naslovom: »Osemnedavno potovanje po Italiji, združeno z romanjem v Rim«. Vljudno vabimo vse člane in prijatelje na to predavanje na katerem nam bo predavatelj v slikah in besedi prikazal zanimivosti Italije.

Sadljarska podružnica Šiška priredi strokovno predavanje »Obrezovanje sadnega drevja in trte« v četrtek, dne 9. t. m. ob 19 v učilnici deške ljudske šole v Sp. Šiški. Predava nadzornik gospod Strekelj Josip.

Amerika danes je naslov predavanja, ki ga bo imelo bežigradsko prosvetno društvo v četrtek ob osmih zvečer v Mavričevih dvorani. Predava g. p. Zakrajšek Kazimir, ki je bil letos v Ameriki. Kolo žen zadrugarik priredi drevi ob 8 v dvorani glabenega društva »Sloge« Pražakova ulica 19 — predavanje: »Kaj moramo vedeti o delovanju strupenih plinov na človeka«.

Ljudska univerza v Ljubljani. Drevi bo predaval g. univ. prof. dr. Maks Samec o temi: Narodni skoti (surogati) in umetna tvoriva. Predavanje bo ob 20 v mali dvorani Filharmonije na Kongresnem trgu. Brez vstupnine.

Sempeterska prosveta ima drevi ob 8 važno in sodobno predavanje dr. Julij Kržišnik o narodno-obrambnem delu. Udeležite se polnoštevno.

Naše dijaštvo

Akademska kongregacija pri oo. frančiškanih ima drevi ob osmih redni članski sestanek. Vsi tovariši akademiki vabljeni!

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakobova trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20; mr. Murmayer, Sv. Petra 78.

Anekdoti

Nedavno so bile dirke v Karlshorstu. Med najbolj zanimivimi dirkanjem pa je začelo deževati. Neki gledalec v prvi vrsti je odprl dežnik. To pa ni bilo všeč drugim ljudem. »Zaprte dežnik« so tako dolgo klicali, da je lastnik dežnika zahteval ugodi in zaprli dežnik. Pa to še ni bilo dosti. »Klobuk dolile« je sledilo in ubogi gledalec je moral ustreči tudi tej želji ostalih gledalcev. Nato pa se je obrnil proti drugim in zaklical: »Ali naj si morebiti dam tudi lase ostriči?«

»Zdej se pa le bližava civilizaciji — glej tamle sta dve bojni ladjile«

LJUBLJANA

Tamvaj v poslovnem letu 1938-1939

Dne 6. novembra je bil občni zbor Splošne maloželezniške družbe, ki je last mestne občine ljubljanske. S tem je družba postala mesto podjetje in je zaradi tega tudi prilagodila svoj računski zaključek preračunskemu letu ljubljanske občine. Zaradi tega se vsi podatki nanašajo na 15-mesečno dobo, od 1. januarja 1938 do 31. marca 1939. Podrobnosti o gospodarstvu mestne cestne železnice smo pričeli že včeraj, sedaj pa prinašamo še nekaj zanimivih številk, ki naj osvetlijo, kako se razdele izdatki ljubljanskega tramvaja. V razdobju 15 mesecev je bilo za plače vsem uslužbenecem in uradnikom izplačanih 4.587.527 din. Od tega odpade na plače uradništva in poduradništva 538.432 din, na plače vozniku osebju, torej voznikom in sprevodnikom 2.674.977 din, na plače delavniškemu osebju 892.666 din, na plače progovnemu osebju 432.052 din in na božičnico 49.400 din. Za pokojnine je bilo v tem času izplačanih 113.348 din, bolniško in pokojninsko zavarovanje je zahtevalo 404.505 din. Za službene obleke pa je bilo izdanih 123.756 din.

Ker se je zadnjih letih tramvajski promet močno poživil, je seveda tudi močno narasla poraba električnega toka. Leta 1930 je ljubljanski tramvaj porabil 358.535 kw ur. Leta 1931, ko so bile v obratu že nove proge, je porabil 635.890 kw ur. Leta 1934, ko se je zopet razširilo tramvajsko omrežje, je narasla poraba toka na 972.100 kw ur. Leta 1937 je znašala poraba toka že 1.421.600 kw ur. V zadnji poslovni dobi, ko smo dobili novo progo proti Sv. Križu in podaljšek proti Rudniku, pa je dosegla poraba toka 1.937.880 kw ur. Stroški za električni tok so v tem zadnjem razdobju znašali 1.278.952 din. Od tega odpade 1.162.695 din za električni tok, porabljen na progah. Velika je tudi vsota, potrebna za vzdrževanje proge in voz in znaša 703.505 din. Še enkrat toliko pa znaša državna vozarinska taksa, za katero je bilo treba plačati 1.478.870 din. Odplačila za obresti posojil pa so znašala skoraj 2 milijona dinarjev. Z vsemi številkami drugimi manjšimi stroški, med katerimi ni najmanjša postavka za vozne listke, ki so veljali 75.849 din, znašajo vsi upravni obratni stroški za zadnje poslovno dobo 12.081.129 din.

Število nameštencev za zadnje poslovno dobo znaša 211; na upravo odpade 13 oseb, na vozno službo 139 oseb, na delavnicu 43 oseb, na progovno službo 13 oseb in na podstajico tri osebe. Ker je bilo poslovno leto zaključeno že z letošnjim marcem, je število uslužbencev nekoliko premajhno, saj so bili novi tramvajski vozovi izdelani v letošnjem poletju, kar v tem zaključku še ni vračunano. Prav tako ta zaključek še ne kaže jasne slike o povečanju dohodkov zaradi razširitve tramvajškega omrežja, ker je bila svetokriška proga samo nekaj časa v obratu. Točno sliko o razvoju in o gospodarski sanaciji ljubljanskega tramvaja bo dal šele zaključek prihodnje poslovne dobe, ki bo obsegala razdobje enega samega leta.

Pri težki stolici, napetosti, glavobolu vsled naprtja očisti ena do dve čaši naravnega »Franz-Josefove« grenke vode prebavne organe. »Franz-Josefovo« vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže, in jo imajo za dobro.

Ogl. rež. S. br. 30474/35.

1 Pastoralna konferenca za duhovnike mesta Ljubljane bo v eredo, 15. novembra ob pol 4 popoldne v bogoslovesnem semenišču.

1 Meščanska Marijina kongregacija za moše pri sv. Jožetu vabi člane, da se v četrtek, dne 9. t. m. ob 3 popoldne udeležijo pogreba pokojnega g. Černiča Ivana. Sv. maša za pokojnega bo v soboto, dne 11. t. m. ob pol 7 zjutraj v kongregacijski kapeli pri sv. Jožetu. Člani vladno vabljeni.

1 Sempeterska prosveta sporoča žalostno vest, da je umrl dolgoletni član g. Černič Ivan. Prosimo, da se člani Prosvete polnoštevno udeležijo pogreba, ki bo v četrtek ob 3 popoldne. Zbirališče na Hrvatskem trgu št. 4. — Odbor.

1 Rokodelsko društvo. V sredo, dne 8. nov. ob 8 zvečer v dvorani Rokodelskega doma, Komenskega ulice 12, predavanje o Zavodu za pospeševanje obrti. Predaval bo gosp. Ivan Ogriin, predsednik Zavoda. Vsakemu obrtniku je nujno potrebno, da se udeleži predavanja, da spozna pomen Zavoda za pospeševanje obrti, njegovo dosedanje 10-letno delovanje in program dela za bodočnost.

1 Razstava likovnih umetnikov slovenskih, hrvaških in srbskih je odprta v Jakopičevem paviljonu veak dan od 9 popoldne do 18 popoldne. Razstava bo trajala do 20. t. m. Vabimo občinstvo, ki ljubi umetnost, da razstavo v čim večjem številu obišče.

1 Deset tisočakov za mestno kuhinjo v stari cukrarni in za reвно decu je daroval dobrosrčen industrialec iz Ljubljane, ki je tako plemeniti dobrotnik revozev, da ne mara biti imenovan. Vodilni ljubljanski gospodarstvenik je tako na najljepši način dal dober zgled vsem našim gospodarskim krogom za posnemanje in tudi za spodbudo drugim krogom k dejanskemu sodelovanju z mestno upravo na socialnem polju. Mestno poglavarstvo s hvaležnostjo ugotavlja, da že precej denarnih zavodov in gospodarstvenikov podpira mestne socialne akcije z rednimi mesečnimi prispevki, ki jih pa večinoma niti od daleč ne moremo primerjati z višino prostovoljnih prispevkov zavodov in podjetij po drugih mestih naše države, še manj pa tujine. Zato pa moramo podčrtati, da je ta neimеноvani dobrotnik mestnih revozev med najizdatnejšimi rednimi podporniki s svojimi prav znatnimi rednimi mesečnimi prispevki, poleg tega pa z njegovo dobro srce poisto še vsako drugo priliko za izkazovanje resnične ljubezni do bližnjega. Tako ta dobrotnik brez posebnih prošelj redno pošilja po 500 din mesečno prostovoljne davštine in se je tudi že odkupil od razkošja na grobovih, sedaj je pa po vseh svetih poleg vseh teh daril nakazal še 10.000 din, da mestna občina revozev in revnim otrokom ublaži tegobe zime. Tako nas izredna požrtvovalnost dobrotljivega gospodarstvenika spominja na dobrotnike za zimsko pomoč revozev po drugih državah in opominja s svojim zgledom vse naše gospodarske kroge na moralne naloge, ki jih drugje smatrajo za svojo dolžnost. Zlate srce blagega dobrotnika naj ogreje tudi srca drugih premožnih občanov in zavodov, da se bodo zavrteli zavrteli ključji v še mnogo težjih blagajnah! Mestno poglavarstvo izreka blagomu dobrotniku najtoplejšo zahvalo tudi v imenu tolikokrat in tako izdatno podpiranjih.

1 Za vsesvetjsko akcijo prihajajo še vedno manjša in večja darila, a največji prispevek po

praznikih umrlih je poslala Splošna zavarovalna družba »Jugoslavija« v znesku 1000 din, ko se je tudi že pred vsemi svetli odkupila od razkošja na grobovih. Še prošnja, da se pisemenomu povabilu vsesvetjske akcije odzovejo tudi še nekateri zaposleni uradi, zavodi in podjetja, da bo mogoče zaključiti račune, izreka vrhovni socialni svet najtoplejšo zahvalo tudi v imenu mestnih revozev.

1 Na dolenski tramvajski progi že nekaj dni vozijo novi tramvajski vozovi. Preteklo soboto je uprava cestne železnice vzela iz rednega prometa zadnje stare vozove, ki so obratovali edino še na dolenski progi, ter jih nadomestila s brodsakimi, ki so do zdaj vozili na progi Moste—Sv. Križ. Na to progo pa je dala v promet najnovejše vozove, ki jih je izdelala Maloželezniška družba v svojih delavnicah. Tako je zdaj tudi proga od magistrata do Rakovnika povsem izenačena z drugimi progami.

1 Zadrega pri telefonskih avtomatih. Odkar je etopila v veljavo nova telefonska tarifa, je videti, da se občinstvo v mnogo večjem številu ustavlja pri avtomatskih telefonskih celicah, ki so postavljene po mestu in od tod telefonira. Vzrok temu je v glavnem to, da sedaj povsod štejejo telefonske pogovore in da nihče več ne dovoli rad telefonskih pogovorov brezplačno. Tako so prišle celice do večjega prometa, hkrati pa se je pojavila nova nadloga. Kakor znano, je treba vreti v avtomate v telefonskih celicah novec za 1 din, narkar je šele mogoče telefonirati. Pred nadavnim pa so pa so prišli v promet novi dinarski novci, ki pa v avtomatih žal ne zaležejo. Ker je novih dinarjev vedno več, stari pa hitro ginejo iz prometa, se je že marsikomu, ki je hotel telefonirati, zgodilo, da je z veliko vno metal skozi špranje nove dinarje, ki so se takoj zopet pokazali pri šprani spodaj. Kdor hoče torej sedaj telefonirati, mora biti založen z stariimi dinarji. To bo pa vedno težje in bo včasih tudi povzročilo neprijetne posledice. Vzemimo, da se zgodi nesreča, pa da hoče nekdo hitro obvestiti reševalce. Čeprav bo imel poln žep samega drobiža, mu ne bo vse skupaj nič pomagalo, če ne bo imel slučajno pri sebi tudi starega dinarja. Pošta uprava bi s to spremembo morala računati že naprej in upamo, da tudi je. Če pa ni, naj poskrbi, da bodo novi avtomati čimprej preurejeni na nove dinarske novce. Sicer se utegne zgoditi, da čez mesec dni, kljub velikemu na-

Neki nevtralni parnik je nemška podmornica ustavila. Potniki neutrancev se morajo dati preiskati.

valu na telefonske celice sedaj ne bo niti enega, ki bi mogel telefonirati. To pa samo zaradi tega ne, ker ne bo imel pravega dinarja v žepu.

1 Za mestne revoze je darovalo Nemško pomožno društvo v Ljubljani 2.500 din kot božično darilo. Ta dobrotelna organizacija uživa v našem mestu posebno spoštovanje, ker že dolga leta podpira revoze ne glede na narodnost in prepričanje ter daje dober zgled tudi vsem občanom s svojimi vsakoletnimi posebnimi prispevki za socialne akcije mestne občine. Pri tem pa ne smemo pozabiti zastopstev tujih držav, saj so se osebja konzulatov odkupila od razkošja na grobovih e hvalevredno darežljivostjo in je italijanski generalni konzulat o vseh svetih razveljavil tudi grobove vojnih žrtav na svojem pokopališču z belozelenimi svecami ve-evetke akcije. Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranjih.

cev ljudi iz Maribora. Vsi pogoni pa so bili zaman, ker divje svinje, ki jih je v teh revirjih zelo veliko ter povzročajo kmetom na poljih veliko škodo, nočejo priti pred puške. Pogoni nazverjad bodo uspešni šele tedaj, ko bo zapadel sneg, ko jih je mogoče slediti v njihova skrališča.

m Starček utonil v potoku. V Javorniskem potoku pri Crni je utonil 70 letni kovaški mojster Peter Rakež iz Črne. Mož je rad pogledal v kozarec ter se je tudi usodnega dne precej pozno zamudil v gostilni. V temi se je napolil proti domu, ker pa je bil vinjen, je ubral napačno pot. Dasi so ga ljudje, ki so ga srečali, opozarjali, da ne gre prav, je vendar trdovratno kolovratil naprej ter zašel do javorniškega potoka, ki je bil precej narasel. Padel je v potok in utonil.

m Čudni znaki. V neki tukajšnji tovarni svile je mlad praktikant, sin odličnega mariborskega meščana, na skrivaj izdelal tiskarsko šablono, s katero se tiskajo na svilo različne figure. Te figure pa so imele takšno obliko, ki jo naši zakoni prepovedujejo ter je bila policija prisiljena, da je posegla vmes ter šablono zaplenila.

m Tri ukradena in eno najdeno kolo. Čim je nastopilo lepo vreme, so se že spet pojavili tatovi koles ter pridno pričeli s poslom. Včeraj so bile prijavljene na policiji kar tri tatvine koles. Kramberger Ivan, čevljarški pomočnik iz Razvanja, je pogrešil kolo, katerega je prislonil pred neko gostilno na Tržaški cesti, v Srnečevi ulici v Koških je izgnilo kolo, last monterja Valentina Pajerja, izpred tovornega skladišča drž. železnice pa je tat odpeljal kolo, last delavca Vladimira Vrnčiča. Pri vohu na igrišču SK Rapida pa je našel prostornik kolo brez gospodarja. Kolo je znamke Record ter že precej obrabljeno.

Gledališče

Sreda, 8. novembra: Zaprt. — Četrtek, 9. novembra: ob 20 »Plesni večer Kürbos-Litvinov«. Izven. — Petek, 10. novembra: Zaprt. Gostovanje v Celju.

Celje

c Mestni kaplan g. Babšek Franc zapušču Celje. Danes bo nastopil novo službeno mesto župnika v Svecini nad Mariborom dosedanji celjski mestni kaplan g. Babšek Franc. G. Babšek je prišel v Celje 1. januarja 1934. Skoraj 6 let je delal med nami in vsa ta leta je z vso ljubeznijo in veseljem posvetil mladini, ki ga je vzljubila kot svojega očeta. Poučeval je na okoliški deški ljudski šoli, na dekliški mestni šoli, vodil je Marijin vrtec, popoldanske in večerne ure pa je posvetil obrtno nadaljevalni šoli in Fantovskemu odseku, katerega duhovni vodja je bil 3 leta. Skoraj ni bilo sestanka in ne seje, da ne bi prišel med nas tudi g. Babšek in se pogovarjal z nami kot prijatelj in svetovalec. Vsem bodo ostala v spominu njegova globoka, vse obsegajoča in vzpodbudna predavanja na sestankih. Celjani pa se bodo spominjali g. Babška tudi kot zelo dobrega sejala božje besede in voditelja dolo posameznih vernikov. Skrito in tiho je bilo njegovo delo, ki ga je opravljal kot jetniški kurat. Tja je zahajal ob nedeljah in praznikih v popoldanskih urah in z ljubeznijo pridobival mnogokrat zledenela in okamenela srca mnogih, na stranpota zašlih bratov in sester v Kristusu. Da je tudi tu imel božjo pomoč, je dokaz nedavni primer na smrt obsojenega Zabukovška Jurija, ki se je sicer poizkušal trdovratno upirati božji milosti, toda ljubeča beseda in požrtovalna ljubezen g. Babška ga je pridobila, da je bila njegova smrt spokorna. Celjani brez izjeme bodo ohranili g. Babška v najlepšem spominu in mu želijo na njegovem novem službenem mestu obilo sreče in božjega blagoslova.

c Duhovniška sprememba v Celju. Za prvega kaplana v opatijski cerkvi je imenovan g. prof. Korban Ksaverij, za drugega kaplana pa g. Franc Tomišček, kaplan v Ljubnem.

c Fantovski odsek ima drevi ob 8 v družtveni dvorani v Samostanski ulici svoj redni letni občni zbor. Vabljeni tudi prijatelji odsaka.

c Dekliški krožek v Celju ima drevi ob pol 8 v Domu svoj redni sestanek. Vabljene k polnoštevilni udeležbi!

c v Pečovniku pri Celju je umrl 61-letni strojnik v pok. Martin Kropič. Pogreb bo danes ob 4 popoldne na mestnem pokopališču. Naj počiva v miru, svojemk naše iskreno sožalje!

c S kolesa je padel na križišču v Petrovčah 25-letni vrtnar Cokan Radko iz Laz pri St. Ilju pri Velenju in si zlomil desno roko v koloklu

c Slamozenica je zgrabila 6-letno renjenku Ambrož Amalijo iz Brega pri Konjicah in ji odtrgala tri prste na levi roki.

c Samo malo časa je še do zrebanja ZSD v Petrovčah, zato pohitite in si nabavite srečke v podružnici »Slovence« v Celju.

c V petek pojdejo Celjani in okoličani v celjsko mestno gledališče, kjer bodo Mariborčani uprizorili opereto »Navihanka«. Vstopnice bodo kmalu razprodane, zato pohitite! Dobite jih v predprodaji v Slomškovi tiskovni zadrugi

c Iz Delavske zbornice v Celju. Delavska zbornica v Ljubljani je odgovorala s 13. novembrom službeno razmerje dopisniku Delavske zbornice v Ljubljani g. Jožetu Grošlju. Posle bo izročil sosvetu 31. decembra 1939.

Največja tragedija naše dobe - nepozabna **MARIA STUART**

UPORNICA

Krasni posnetki iz Italije, iz londonskega muzeja voženih lutk itd.

Teška drama o borbi nežnega ženskega srca. Film o ženi, ki je s svojo borbenostjo poboljšala položaj evropske žene!

Katarina Hepburn v prekrasem filmu borbe in trpljenja za pravico in enakovrednost žensk. Ta film je vzbudil svoj čas veliko senzacijo po vsem kulturnem svetu!

Danes premiera! Ob 16., 19. in 21. ur.

KINO UNION Telef. 22-21

MARIBOR

Glasbena Matica za 20 letnico - brez strehe Sokol ji je njene dosedanje prostore sodnijsko odpovedal

Maribor, 8. novembra.

Snoči je imela Glasbena Matica v Mariboru svoj 20. jubilejni letni občni zbor pod vodstvom njenega predsednika odvetnika dr. Rudolfa Ravnika v Matičnih prostorih v Unionu.

Zal je ta naša najvažnejša in najagilnejša glasbena ustanova na severni meji zašla baš za svojo 20 letnico v hudo krizo, iz katere zaenkrat ne vidi nobenega izhoda. Odpovedani so ji prostori, v katerih je vseh 20 let uspešno delovala, tudi tedaj, ko ti prostori še niso bili v slovenskih rokah. Tem obšutnejši je udarec sedaj, ko so prostori postali last mariborskega Sokola. Pod vtišom tega dejstva se je razvijal tudi snočnji jubilejni občni zbor ter je bil njegov potek prav porazna osodba narodnega pojmovanja nekaterih ustanov, ki so si do nedavnega lastile monopol na ves nacionalizem na severni meji.

Predsednik dr. Ravnik je uvodoma podal kratek pregled dela v preteklem letu. Sledilo je poročilo marljive tajnice gospe Rozmanove. To poročilo je bilo nad vse zanimivo, posebno zaradi tega, ker je tajnica v njem očrtala tudi v podrobnosti težko borbo, ki jo je Glasbena Matica v Mariboru vodila v novim lastnikom svojih prostorov — sokolskim društvom. Uvodoma je tajnica v poročilu opozorila na 20 letno narodno in kulturno delo mariborske Glasbene Matice. Pevski zbor je imel nad 100 koncertov, številni so bili simfonični koncerti društvenega orkestra. Sola Glasbene Matice je izobrazila v glasbi 4070 učencev. Mnogi od njih so nadaljevali študij ter zavzemajo danes že odlična mesta na tem področju. Glasbena Matica je bila centrala vse slovenske glasbene kulture in vzgoje na severni meji ter si je v tem svojstvu pridobila neveljive zasluge. — Zatem je podala tajnica podroben pregled dela na glasbenem polju v preteklem letu, narkar je obširneje obrazložila potek pogajanj med Matico in Sokolom za Matične prostore. Ko je postal Sokol lastnik unionske dvorane, je Glasbeni Matici prostore takoj odpovedal. Odpoved je v mariborski slovenski javnosti silno neugodno ojedmila. Ker tudi mestna občina ni imela sredstev, da bi Matici izdatno prisločila na pomoč ter ji nudila streho v svojih zgradbi, so se potem nadaljevala pogajanja s sokolskim društvom, ki pa je zahtevalo odstoj dveh prostorov, ki ju je Matica doslej uporabljala, ter zvišanje letne najemnine na 18.000 din. Glasbena Matica prostorov ni mogla odstopiti, zaradi pilih sredstev pa bi plačevala lahko največ 8000 dinarjev letne najemnine. Tako potem pogajanja niso rodila uspeha ter je Sokol odpovedal prostore sodnim potom. Izselitveni termin je nepreklicno določen na 1. januarja 1940. Zaradi pisma, v katerem je Glasbena Matica Sokolu sporočila, da so tudi mnogi člani Matice člani Sokola ter so tako pomagali graditi njegov dom, je dobila odgovor, v katerem zahteva Sokol opravičilo in zadoščenje.

Poročilo tajnice je zaradi gornjih ugotovitev prav porazno vplivalo. Sledilo je poročilo blagajnika Meršana. Dohodkov je bilo 169.239, izdatkov pa 147.436 din. Preračun predvideva 116.540 din dohodkov in 148.590 din izdatkov. O društvem inventarju je poročal gospodar Martinc: inventar je vreden 104.500 din. Namesto odsotne arharvke Nezičeve je poročala tajnica Rozmanova, sledilo je poročilo vodje koncertne poslovalnice Arnuša, za pevski odsek načelnik prof. dr. Crnek, za odsotnega načelnika orkestralnega odseka inž. Ranač tajnica Rozmanova, o glasbeni šoli pa je poročal Vlado Bertonec.

Končno so bile volitve. Za predsednika je bil izvoljen dr. Rudolf Kavnik, za I. podpredsednika prof. dr. Crnek, za II. podpredsednika inž. Ranač.

Pevski odsek vodijo: dr. Crnek, Rozmanova, Bertonec, Sajna; orkestralni odsek: inž. Ranač, mag. Nezičeva, Drago Gračner; zastopniki staršev so: Maks Merčun, Martinc in Molan. Soleki kuratorij: zastopnik staršev nadsvetnik Peter Škofič. Preglednika računov: Jurij Vrhovnik in Anton Koren. Novi odbor ima pred seboj težko nalogo, kako poiskati Glasbeni Matici prostore ter tako rešiti to važno kulturno in narodnoobrambno ustanovo pred propastjo.

m V čast odhajajočih oficirjev priredijo častniki mariborske garnizije drevi ob 8 svoj družabni večer v hotelu Ore. Začetek bo ob 9. Vabljeni rezervni častniki in vsi prijatelji oficirjev v rodbinami.

m Proforski izpit je opravil z odliko na univerzi v Ljubljani g. Mavricij Zgornik iz Maribora. Cestitamo!

m Lep umetniški baletni večer bodo imeli priliko videti Mariborčani v četrtek, 9. t. m., ki ga prireditelja in solista največje svetovne baletne skupine »Ballets de Monte-Carlo«, Irena Litvinova in Max Kürbos. Na programu izbrana dela velikih mojstrov kot: Beethoven, Chopin, Sibelius, Straus i. dr. Ker je to edino gostovanje umetnikov v mariborskem Nar. gledališču, na ta večer posebno opozarjamo. — Vstopnice se dobe v predprodaji pri gledališki blagajni.

m Nevšečni sedeži. V mariborskem gledališču so nekateri sedeži na zgornjih prostorih nameščeni tako nerodno, da zastirajo nosilni stebri pogled na oder. Obiskovalci gledališča prosijo upravo, naj bi takšne sedeže odpravila.

m Na Ljudski univerzi predava jutri, v petek, gospa Mara Matočec o položaju kmečke žene. Obravnavala bo problem hrvaške vasi, posebej še hrvaške kmečke žene.

m Maistrovim borcem v Slovenski Bistrici. V nedeljo, dne 12. novembra bo v Slovenski Bistrici v prostorih hotela Balkan tovariški sestanek vseh onih borcev, ki so se v prevratni dobi udeležili Maistrovih akcij za osvoboditev naše severne meje.

m Članice dekliškega krožka Maribor I imajo drevi ob 7. redni sestanki.

m Skupščina kluba lekarnarjev. V nedeljo popoldne je bila v Mariboru skupščina Kluba lekarnarjev v Mariboru. Klub zavzema področje cele bivše mariborske oblasti ter so v njem včlanjeni vsi lekarnarji s tega teritorija. Poročilo o dogodkih na stanovskem polju je podal klubov predsednik mag. Vidmar, o tajniških poslih je poročal mag. Minafič, ki je nato podal še poročilo odsotnega blagajnika mag. Mavera. Sledilo so volitve. Predsednik je zopet mag. Vidmar, tajnik mag. Minafič, blagajnik mag. Maver, odborniki pa: so gospa mag. Orožen iz Ptuja, mag. Savost in mag. Rems. Preglednika računov sta mag. Davide iz St. Lenarta v Slov. goricah in mag. Tomič iz Marebnega. Klub namerava tudi letos izdati red lekarniške nočne službe s seznamom zdravnikov, kakor ga je izdal lansko leto v splošno zadovoljstvo mariborskega občinstva.

m Posestna sprememba. Na sodni dražbi je bila včeraj prodana hiša mariborskega trgovca Draga Kopića na Aleksandrovi cesti 77. Bilo je sedem interesentov Cenilna vrednost je znašala 528.680 din, najmanjši ponudek je znašal polovico cenilne vrednosti. Kupil pa je hišo trgovec in lastnik umetnega mlina Janez Vindiš iz Ptuja za 529.500 din.

m Divje svinje se boje mariborskih lovecv. Preteklo soboto in nedeljo je bil spet velik pogon na divje svinje v prostranih revirjih mariborskega trgovca Gustinčiča in zagrebškega odvetnika dr. Schmidta okrog Kozjega. Prvi pogon je odredilo oblastvo meseca septembra. Drugoga pa sta sedaj organizirala lovska zakupnika ter se ga je udeležilo zelo veliko lov-

Razdejanje narasle Drave v Nemčiji

Drava je poleg napol dogotovljenega elektrarniškega jezusa odnesla tudi most v Labudu

Maribor, 7. novembra.

V današnjem »Slovenec« smo poročali o usodni katastrofi, ki jo je povzročila narasla Drava na nemškem Koroškem tik v bližini naše meje. O katastrofi, ki je ogromnega obsega, smo dobili še nekatero zanimivosti. Kako uro severno od Labuda pri vasi Zvabek kjer drvi Drava po globoki soteski, so začeli Nemci letošnjo pomlad z gradnjo velike elektrarne. Podjetje bi imelo nekako obseg naše falske elektrarne ter bi zaglago s tokom vso Koroško in pa gorenji del Štajerske vse gorje do znamenitih železnih rudnikov v Eisenerzu. V bodoči industrializaciji alpskih dežel je bila tedaj namenjena temu podjetju zelo važna naloga. Zaradi tega so ga gradili tudi z izredno naglico ter je bilo zaposlenih pri delih okrog 500 ljudi dan in noč. Zgradili so že betonske temelje za jez pod koritom Drave ter so se začeli zadnje čase dvigati betonski stebri, ki bi nosili zahtevne konstrukcije, s pomočjo katerih bi se dvignila gladina reke za 30 m. Med stebri so napravili ogromno leseno ogrodje, ki je segalo že kakih 40 m v strugo reke. Dela so se posebno v poznem poletju in sedaj na lesen vrhila v zelo naglem tempu, ker je vodostaj Drave sedaj redno zelo nizek ter ostane tak vso zimo do spomladi, ko dobi reka močne dotoke s planin, kadar se začne tam taliti sneg. Vzporedno z gradnjo jezusa pa so se začeli delati tudi dva velika daljnovoda, enega v smeri proti Celovcu, drugega pa proti severu preko Wolsberga na Gornje Štajersko.

V noči od nedelje na ponedeljek se je gladina Drave silovito naglo dvignila. Hud južni veter, ki je nekaj dni pihal, je otajal ogromne količine snega v planinah ter je vodovje drlo v velikih hudournikih v doline. Vse te mase vode je prevzela Drava ter zdvijala tako, kakor v redko-katerih letih. Narasle vode so zrušile vsa dela, ki so bila do sedaj pri Zvabeku napravljena, odplavile so ogromne stroje za vrtnje skal, za mešanje cementa, žerjave za dviganje bremen in kesone, razne dolne, ogromne količine lesa itd. ter izpodjedle do sedaj napravljene temelje za jez. Lesena konstrukcija jezusa se je zaletela v lesen most pri Labudu ter ga porušila. Katastrofa se je v Zvabeku pripetila ob 1 zjutraj, v Labudu pa okrog 5. Iz Labuda so potem obvestili naše oblasti v Dravogradu, ker je obstajala nevarnost, da bodo porušeni tudi leseni mostovi na naši strani meje v Dravski dolini. Res je priplula do Dravograda ob svitu vsa konstrukcija labudskega mostu ter tramovje iz Zvabeka, ki je z vso silo butalo ob nosilec mostu, vendar pa je dravogradski most vzdržal. Na mostu je bila tedaj straža, ki je branila prehod, da ne bi bilo nepotrebnih žrtev. V Dravogradu pa so se prej sklenjene konstrukcije že razbile na posamezne tramove, tako da ni bilo za nadaljne mostove nobene nevarnosti.

Škoda, ki jo je povzročila katastrofa v Nemčiji, je ogromnega obsega ter gre gotovo v desetline milijonov.

Svidenje pod vislicami

Uroda Bolgarke, ki se je poročila s Srbom - Od doma pobegnila - Na smrt obsojena - Brat jo reši

V vasi Bradaš na obrežju Laba v Srbiji živi žanes 70 letna Erina Nikolji, ki se je rodila v Bolgariji, pa se je poročila s Srbom in je sledila svojemu možu v Srbijo. To je bilo pred približno 50 leti. Ker je njeni starši in njen brat niso hoteli dati nobenemu Srbu za ženo, je skrivaj pobegnila iz domače hiše k svojemu izvoljencu, ki se je pozneje z njo poročil in ustanovil svoj dom v vasi Momčilovo.

Svojih staršev ni nikoli več videla, svojega brata Ignaca pa samo enkrat, v najbolj strašni minuti, ki jo je v svojem 70 letnem življenju doživela.

Bilo je med vstajo v Toplici (1917). Med bolgarskimi četami, ki so zasedle ta del Srbije in med srbskimi prostovoljci so se bili podnevi in ponoči krvavi boji. Nekega dne se je pojavil bolgarski oddelek v vasi Momčilovo, da bi poiskal srbske prostovoljce. Z mnogimi drugimi vaškimi prebivalci so prišli tudi Erino Nikolji in jo zasliševali. Povedala naj bi, kje so skriti srbski prostovoljci. Erina pa ni izdala ničesar, čeprav

so ji z mučenjem hoteli odpreti usta. Končno so jo bolgarski vojaki odvedli v sosednjo vas Dubovo, da bi jo tam obesili.

»Vojaki so me zgrabili, me peljali pod vislice ter dali vrv okrog vratu. Jaz sem se obupno branila. V zadnjem trenutku sem zaklicala v bolgarskem jeziku: Jaz sem Bolgarica! Poročila sem se s Srbom! ... Mi smo vendar en narod! Zakaj se med seboj morajo Srbi in Bolgari? ... Ignac, brat moj, kje si? Pomagaj svoji sestri! ...«

Nato je izmučena žena izgubila zavest. Vojaki so se spogledali in že obešeno ženo spustili na tla. Eden izmed njih se je sklonil k njej. »To je vendar moja sestra Erina,« je zaklical. Poleg njega je stal nečak Erinin. Oba sta se trudila, da bi spravila Erino k zavesti. Ko je zopet odprla oči, se je znašla v naročju svojega brata.

Brat in sestra, ki sta se po desetletjih zopet našla, sta imela komaj toliko časa, da sta izpregovorila nekaj besedi. Nato je moral Ignac s svojo četo naprej. Na tako čudovit način rešena Erina se je vrnila v Momčilovo. Svojega brata, ki je pred nekaj leti umrl, ni videla nikoli več.

Zdravniki padajo iz oblakov

Kakor poročajo iz Moskve, se je več ko 250 zdravnikov v krajih, kjer ni moči letalom pristati, spustilo s padali na zemljo, da so mogli nuditi pomoč bolnikom v tistih krajih, kjer daleč naokrog ni nobenega zdravnika.

Prejšnji angleški podtajnik Indije ustreljen

Švicarski listi poročajo: Iz londonskih listov smo zvedeli, da je bil poslanec in bivši državni podtajnik Indije in Burme, Muirhead, v svojem domovanju v Oksfordshiru s puškinnim strelom umorjen. Puška je ležala pri truplu. — Muirhead je bil kot vojak podpolkovnik. Kot državni podtajnik je deloval do izbruhaja vojne. Niso pa še dognali, ali je Muirhead izvršil samomor, ali pa ga je kdo ustrelil. V političnih krogih vzbuja ta smrt pozornost zato, ker je bržkone v zvezi z novim indijskim gibanjem za svobodo.

Poljaki imajo spel svojega vojaškega škola

Iz Pariza poročajo, da je poljski armadni škof, msgr. Gawlina, že ozdravel, ko je bil ranjen na bojišču. Rana na obrazu, ki jo je dobil od drobca granate, se je zacelila, ostala pa bo globoka brazgotina. Škof je bil ranjen vprav takrat, ko je bral sveto mašo na bojišču.

Zamorec je storil svojo dolžnost

Iz Moskve poročajo, da je vlada sovjetske Unije prepovedala vstop v državo francoskim, angleškim in komunističnim ubežnikom. Mimo tega je vlada preklicala dovoljenje za v državo 300 španskim brezbožnikom in to na predlog Zveze borečih se brezbožnikov. Ta zveza je sporočila dotičnim beguncem, da je sovjetska vlada preklicala dovoljenje, ker se je zdaj politika zaradi vojne med Nemčijo in zahodnimi državama spremenila.

Morilca škola iz Jaena so zaprli

Španski listi poročajo, da je policija pravkar prišla 22 oseb, ki so obtožene, da so bile soudeležene pri umoru škola južnošpanske škofije Jaen. Med prijatimi osebami je tudi nekaj žensk.

Državna pomoč Cerkvi v Španiji

Kakor poročajo iz Madrida, je ministrski svet nedavno sklenil, da podela državno podporo cerkvenim ustanovam. Višina podpore bo prav tako velika, kakršno je prejela Cerkev v svojih najboljših časih v monarhiji. Ta znesek je dosegel 85 milijonov peset. Poslednja državna podpora cerkvi v dobi španske republike je znašala 16 milijonov peset in tedanja vlada je nameravala še to vsoto popolnoma črtati.

ŠPORT

Bill Watson — svetovni deseterbojnik

V večeranjem našem poročilu o svetovnem deseterbojniku Bill Watsonu nam je tiskarski škrat rezultate v posameznih disciplinah tako razmrcvaril, da je nastal cel kup samih nesmiselnosti. Zamenjane so bile točke, zamenjani so bili rezultati, nekaj pa je sploh manjkalo, tako da so imeli celo lahkoletni težko stališče pri sestavljanju prave tabele. Zato podajamo danes še enkrat vse rezultate, ki se pravilno tako glasijo:

100 m	10.9 sek.	872 točk
skok v daljavo	7.60 m	971 " "
krogla	16.40 m	1081 " "
skok v višino	1.88 m	884 " "
400 m	53.0 sek.	716 " "
110 m zapreke	15.2 sek.	896 " "
disk	49.00 m	1000 " "
skok s palico	3.65 m	754 " "
kopje	60.00 m	782 " "
1500 m	4:50 min	475 " "

Slovaki so že sestavili reprezentanco za Zagreb

Slovaki so že najavili Hrvatom svojo reprezentanco, ki nastopi v tekmi Bratislava-Zagreb. Iz postave, ki so jo prijaviili Slovaki se razvidi, da sestoji moštvo predvsem iz igralcev SK Bratislave. Z moštvom pridejo v Zagreb tudi nekateri funkcionarji slovaškega nogometnega športa ter dva rezervna igralca, tako da bo vse slovaško zastopstvo šlo 17 oseb. Slovaški listi precej pišejo o tem srečanju.

Lahka atletika v Pančevu je propadla

Kakor je vsem znano, so bili svoječasno lahkoletni iz Pančeva med najboljšimi jugoslovanskimi lahkoletni, saj so imeli vedno nekaj svojih zastopnikov v državnih reprezentanci. Sedaj pa kar nenkrat ni več slišati o teh odličnih atletih. Kje je vzrok temu položaju?

Zraven igrišča so sezidali tovarno za tekstilno industrijo. Ta tovarna pa namreč s svojim ogromnim ventilatorjem bruba velike količine odpadkov in v še večji meri prah naravnost na igrišče, kjer se trenira. Razumljivo, da so morali atleti prenehati s treningi, če so hoteli ostati zdravi. In tako je seveda prenehalo delovanje atletov. Sedaj so ta svet prodali tej tovarni, ki je imela velik interes na tem, da ga je dobila, klub pa išče nov prostor, kjer namerava zgraditi novo progo za teke itd. Zaenkrat so v razgovo-

rih s tamkajšnjim klubom »Jedinstvom« na katerega prostor naj bi se preselila lahka atletika SK Pančeva. Izgleda, da potekajo razgovori zadovoljivo in potem upajo dvigniti pančevsko lahko atletiko zopet na višino, na kateri je že nekoč bila.

Jugoslav. atletski rekordi do konca oktobra 1939

Naša lista atletskih rekordov se zadnja leta precej hitro menja. Sedaj, odnosno do konca leta 1939 izgledajo jugoslovanski atletski rekordi takole:

100 m: Bauer, Kovačič, Kling 10.7.
200 m: Jamnic, Kovačič, Kling 22.4.
400 m: Pleteršek 49.9.
800 m: Goršek 1:55,0 (1:50:5).
1500 m: Goršek 4:01,2.
5000 m: Kotnik 15:29,8.
10.000 m: Bručan 33:03,8.
110 zapreke: Buratovič, Ivanovič, Hanžekovič 15.
400 zapreke: Ivanovič 54.7.
Skok v daljavo: Lenert 7.14 m.
Skok v višino: Martini 1.87 m.
Skok ob palici: Bakov 3.75 m.
Troskoki: Vučević 14.35 m.
Krogla: Kovačič 15.01 m.
Disk: Kleut 46.18 m.
Kopje: Markušič 61.57 m (63.20).
Kladivo: Inž. Stepišnik 50.24 m.
4x100 m: drž. reprezent. 43.0.
4x400 m: drž. reprezent. 3:24,6.
Balkanska štajeta: drž. reprezent. 3:25,2.
Deseterboj: dr. Buratovič 6129 točk.

Maks Schmeling pojde zopet v Ameriko

Kakor poročajo iz Newyorka namerava oditi znan bokserski prvak Maks Schmeling zopet v Ameriko, kjer se bo — kakor pravijo — definitivno nastanil.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Slavija. Drevi ob 8 v lokalu važen sestanek upravnega odbora. Zaradi važnosti naprosim vse odbornike, da se ga gotovo udeleže. — Tajnik I.

Smučarski klub Ljubljana. Smučarska telovadba za dame prične v četrtki, dne 9. t. m. v telovadnici Srednje tehnične šole. Pričetek ob pol sedmih. Vodi g. Klemenčič. Za članice kluba je udeležba obvezna, ostale smučarke vabljene.

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(129) Ptič Tukan je odletel k dolgemu Janu in mu sporočil veselo novico, da je čepico že izročil njegovemu prijatelju Filipu.

(130) En, dva — je bila čepica na Filipovi glavi. Zdaj mu pa gorski duh ničesar več ne more! Zdad se je upal, da je stopil ven. A koj je stopil duh predenj: »Kako pa, da si jo dobil?« Filip je v zadregi odvrnil: »Našel sem jo spet.« — »To ni res! Kaj takega ni moči več najti!« ga je gorski duh jezno zavrnil.

Arnold Fredericks: 29

Svetlobni znaki

Detektivski roman. — Prireditel Fr. Kolona.

Zdad se je obrnil k policajcu:
»Gospod, lahko greval.«
Uradnik je šel k vratom, ki so se odpirala v predsobo. Komaj pa je naredil tri korake, ko se je prikazala med vrati hišna; bila je še bolj preplašena, kakor prej.
Stapleton je šel k vratom.
»Gospod Stapleton,« je jecljala, »še en mož je tu od policije.«
»Se en?« je zaklical. »Kaj naj pomeni to?«
Mož, ki je vklestil zločinca v spono, je pristopil k Stapletonu in mu je tiho in hitro govoril:

»Pustite, da končam z njim,« je še petal. »Ta lopov, ki ravno zdaj prihaja, nas hoče prevariti; zločinski tovariš je. Trdi, da je od redarstva, da bi rešil tovariša, ki mu je brezdvomno dal znak iz okna. Vstopite, prosim, v to sobo,« pokazal je na knjižnico, »in dovolite, da govorim z njim.«
Stapleton se je obotavljal.
»Kaj nameravate storiti?«
»Hitro,« je dejal oni brez nadaljnega pojasnjevanja, »ker bo tukaj tukaj. Pripeljite noter gospoda,« je naročil osupli hišni.
Zmedeni bankir je šel v sosednjo sobo.
»Prosim, pojdite z njim tudi vi,« je rekel uradnik Gracij. »Morda bo nevarno.«
»Ne bojim se,« je odgovorila Gracija, ki ni našla pravega izhoda iz tega položaja.
Mož pa se niti ni zmenil za njen ugovor.
»Tako se odpravite; ukazujem v imenu zakona!«
Gracija se ni obotavljala dalje in je sledila Stapletonu v knjižnico. V tem trenutku je

vstopil v sprejemno sobo sedaj došli mož.

»Crnobradec je stal na eni strani vrat. Čuvaj je šel pred tuja.
»Tu je,« je dejal in pokazal razbojnika, »sem mu že vklestil roke.«
»Kdo ste vi?« je dejal kratko mož, ki je sedaj prišel.
»Zasebni detektiv sem. Tu je oni, ki ga vi iščete. Takoj ga peljemo s seboj.«
Uradnik ni odgovoril ničesar in je hitro stopil k črnobradcu.
»Pojdite z menoj,« ga je nagovoril strogo in mu položil roko na ramo.
V tem trenutku je razbojnik stresel z roko. Spono so z ropotom padle na tla. Brez besede je prijel presenečenega uradnika z mišičastimi rokami za vrat in ga stisnil za grlo. Tovariš je zelo naglo privlekel iz žepa robec in ga zamasil v uradnikova usta; ta niti glasu ni mogel dati od sebe.
Vse to se je zgodilo tako hitro, da je Gracija, ki je stala za zaveso slepe sobe, in opazovala one, ki so bili v sprejemni sobi, imela komaj toliko časa, da je zakričala, ko je mož, ki je prišel nazadnje, od dvajšenega nemo in brez moči ležal na tleh, medtem ko sta ona dva, po vsej priliki zločinska tovariša, hotela oditi.

Crnobradec si je naglo nataknil spono.
»Hitro, Ramond!« je dejal. »Proč od tukaj.«
V tem trenutku je bila Gracija že v sobi. Vedela je, da mora preprečiti odhod tem ljudem, toda kako — kako? Jezno sta jo pogledala. Mlajši izmed obeh je pograbil revolver. Noben ni imel časa, da bi izpregovoril, ko se je pojavila hišna, sedaj tretjič. Postala je kar smrtnobleba, po vsem telesu se je tresla od groze, ko je videla v roki enega revolver in na tleh ležečega človeka.
»G. Duvall je tukaj,« je ječala in otrplo obstala.
Na tleh ležeči mož se je zavedel in je začel

brčati z nogami. V tem trenutku je pridrvel za preplašeno hišno Duvall v sobo.

»Hitro, g. Duvall!« se je oglašil lopov, ki je držal v roki revolver. »Od policije sem. Enega razbojnika sem že uklenil. Drugi,« pokazal je na tleh prevračajočega se moža, »hoče pobegniti. Hitro pomagajte!«
Gracija je tako osupnila zaradi naglega pjava svojega moža in zaradi besed lopova, da ni našla besed. Duvall se je vrgel na moža, ki je ležal na tleh, in ga je pograbil za vrat.
»Richard! Richard!« je zakričala Gracija in je pozabila na g. Lefèvre in na svojo masko. »Pazite!
Beseda še ni zapustila ustnic, ko je lopov z ročajem samokresa udaril Duvalla, ki je bil nagnjen nad moža na tleh, po glavi; potem je zgrabil svojega tovariša za roko in hitel iz sobe.
»Richard! Richard!« je klicala Gracija in je objela nezavestnega moža.
Stapleton, ki je vstopil, jo je osuplo gledal. »Kaj delate?« je zakričal.
Gracija se je dvignila z boleznim in bednim obrazom.
»Zdravnika! Hitro! Ranjen je... za božjo voljo, ali ne vidite, da je ranjen?«
Ko je to govorila, še je v omedlevici zgrudila.

XII.

Richard Duvall je eno uro pozneje prišel k zavesti in je ležal v knjižnici na zofi. V naglici poklicani zdravnik se je nagnil nad njega. Stapleton je sedel z jeznim obrazom na stolu. Drugače ni bilo nikogar v sobi.
»Ali je žena tukaj?« je vprašal detektiv in je skušal, da bi se usedel.
Zdravnik ga je nežno potisnil nazaj.
»Le mirno, gospod,« je dejal pomirjevalno »Rana je lahka. To je je trenutna omedlevica. Lahke udarec. To je vse. Cez pol ure bo popolnoma dobro.«

»Toda... žena!« žalostno je gledal okoli po sobi.

»Duvall, kaj hočete?« je vprašal Stapleton mirno. »Zakaj mislite, da je vaša žena tukaj?«
»To je posledica mrlice. Čez nekaj trenutkov se boste počutili popolnoma dobro. V takih primerih so take prikazni običajne,« je šepetal zdravnik.
»Slišal sem njen glas. Klicala me je po imenu, prav v trenutku, ko me je oni lopov udaril po glavi.«
»Ljubi gospod, misli so se vam zmešale. Ostanite, prosim, mirni — ležite.«
Zdravnik si je prizadeval, da bi potisnil bolnika na pernico. Duvall si je, popolnoma zmešan, z roko potegnil po čelu.
Prisegel bi, da sem slišal njen glas,« je dejal.
»To je bila gdč. Goncourt, ona mlada dama, ki je prišla od redarstva, njo ste slišali, Duvall,« je mirno pripomnil Stapleton.
Ni povedal detektivu, da je Gracija, potem ko se je zavedla in je slišala od zdravnika, da je Richardova rana malenkostna in sploh ni resna, prosila oba, da ne izdasta tega, stvar je popolnoma zasebna zadeva in lahko povzroči njej neprijetnosti, ako jo izdasta. Stapleton je le pod tem pogojem pristal na to, ako Gracija policiji ne pove ničesar, kar namerava Stapleton naslednji večer storiti.
Gracija je nenkrat čutila največjo jezo nasproti lopovom, ki niso le preslepili nje in moža, marveč so tudi nevarno napadli Richarda. Sklenila je, da z resno odločnostjo poizkusi, da ujame zločince ali pa najde otroka še pred naslednjim večerom.
Stapletonu je obljubila, da Lefèvre ne pove ničesar o načrtu, ki ga je predlagal z oziranjem na otrokovo vrnitev črnobradec. Položaj zadeve ji je dajal pogum. Gracija je sklenila, da hoče stvar preiskati, preden bi izgubila nadaljnjih štirinajst ur.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; štampovinski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojnó. Najmanjši anekes za mali oglas 15 din. - Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka polna vrstica po 3 din. - Za pisarne odgovore glede malih oglasov treba priložiti snamko.

Službe iščejo

Šivilja - začetnica
išče primerno zaposlitev, najraje v Ljubljani. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 17300.

Oskrbnik
absolvent kmetijske šole s prakso - išče službo. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Pošten« 17.567. (a)

Kuharica
starejša, zanesljiva, poštena, z dolgoletn. pričevall, zmožna tudi samostojnega gospodinjstva išče službo kjerkoli, najraje pa v župnišču. Plača ni glavna stvar. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 17.617. (a)

Vajenci

Deček
ki ima veliko veselje do trgovine, se želi izučiti. Cenj. ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Dobro vzgojen« 17.590. (v)

Službo dobe

Perfekten železninar
mlajši, vojašine prost, dobi takoj ali po dogovoru stalno službo pri »Merkur« P. Majdic, trg. železnine in sanitarnih potrebščin, Kranj. (b)

Trgovskega pomočnika
(pomočnico), začetnika, verziranega v podeželski trgovini mešanega blaga sprejemem s 15. novembr. Ponudbe z zahtevo plače in referencami v upravo »Slovenca« pod »Ptuj - Stajersko« 17.602. (b)

Premoq

koks, drva nudi
I. Pogačnik
Ljubljana, Bohoričeva 5
telefon 20-59
Postrežba brezhibna

Pisalni stroj
Kappel, skoraj nov, na prodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod 17.609. 1

VINA
Vam nudi
Centralna vinarina v Ljubljani
v svoji posodi najugodnejše
TELEFON ŠTEV. 25-73

Šivalni stroj
malo rabljen - ugodno prodamo. Nova trgovina, Tyrševa c. 36 (nasproti Gospodarske zveze). (1)

Dokolenke, nahrbtniki, aktovke, kovčege

I. KRAVOS
MARIBOR, Aleksandrova 13

Kupimo

Vsakovrstno zlato srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah
A. Božič, Ljubljana
Frančiškanska ulica 3.

Vnajem

IŠČEJO:
Žago
iščem v najem. Ponudbe na naslov: poštno ležeče Vel. Loka-Catež, Dolenjsko. (m)

Pouk

English lessons
Miss Parler, Dvorakova ulica 3/III. (u)

Denar

Hranilne knjižice
3% obveznice
in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR
Aleksandrova cesta 40.

Pohištvo

Stanovanjsko opravilo
staro, dobro ohranjeno, prodam. - Požar Ivanka, Ljubljana, Poljanski nasip 10/II., desne stopnice.

Ako pohištvo zdaj kupite si denar prihranite. - Kljub podražanju materiala nudim na staro ceno 5-10% popusta. - V zalogi: spalnice, jedilnice, kuhinje in gosposke sobe, Malenšek, Celovška cesta 258. (s)

Kupujte pri naših inserentih!

Stanovanja

ODDAJO:
Trisobno stanovanje
s kopalnico oddam z decembrom. Lepodvorska 3 (hišnik). (c)

Trisobno stanovanje
s centralno kurjavo oddam. Drogerija Hermes, Miklošičeva cesta 30. (c)

Lepo stanovanje
2 sobi, kabinet, kopalnica, oddam. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 17.608. (c)

Radio

Seibt-Super-Radio
za razvajanega poslušalca, petevni, 7 okrožij, tri valovne dolžine, 3500 dinarjev pri Lud. Heršič, Ljubljana, Rimska c. 12.

Posestva

Trgovino z meš. blagom
v centru Maribora, dobro ldočo, z večjimi ugodnostmi, brez konkurence prodam radi družinskih razmer. - Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« pod št. 17.624. (1)

Glasba

Harmonij ali piano
z rabljen, kupi Fantovški odsek Rušo. (k)

Razno

Gumbnice, gumbe, plise, monograme, entel, ažur fino to hitro izvrši

Matek & Mikeš
Ljubljana, Frančiškanska ulica
Vezenje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Vsem, ki ste ga poznali, javljamo, da je danes, po težki in dolgotrajni bolezni, najlepše pripravljen za svoj odhod v večnost, za vedno odšel od nas naš ljubi in zlati mož, očka, stari očka, gospod

Ivan Černič

zastopnik Vzajemne zavarovalnice in hišni posestnik

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek, dne 9. t. m. ob 3 popoldne iz hiše žalosti na Hrvatskem trgu št. 4 na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek, 13. t. m. ob pol sedmih v župni cerkvi sv. Petra.

V Ljubljani, dne 7. novembra 1939.

Globoko žalujoči: Katarina, žena; Fani, Danilo, Ruža, otroci; Mimi, snaha; Judita, vnukinja.

Naš tovariš in sodelavec, gospod

IVAN ČERNIČ

zastopnik Vzajemne zavarovalnice

je danes po težki in dolgotrajni bolezni umrl.

Vzlednemu tovarišu in plemenitemu možu ohranimo svetel spomin!

Naj počiva v miru!

V Ljubljani, dne 7. novembra 1939.

Uslužbenci
Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani

Dobrotnemu Bogu je dopadlo, da je po dolgotrajnem mučeniškem trpljenju poklical k Sebi gospoda

IVANA ČERNIČA

zastopnika Vzajemne zavarovalnice

Naš zavod bo ohranil svojemu prvemu sodelavcu, ki je s požrtvovalno vztrajnostjo in vzledno ljubeznijo skozi štirideset let delal za proevit zavoda, trajno hvaležen spomin.

Gospod, daj mu večni mir!

V Ljubljani, dne 7. novembra 1939

Ravnateljstvo
Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani

Najnovejša poročila

Iz govora lorda Halifaxa

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ministrski predsednik je izjavil, da mi ne stremimo za nobenim maščevalnim mirom in da nimamo nobenih ozemeljskih zahtev ter teritorialnih ambicij za sebe in bi smatrali, da bodočnost ne bi upravičila velikih upov, če se nova mirovna pogodba ne bo dosegla s metodami pogajanj in sporazuma. Toda mi smo odločeni, da se v Evropi ne ponovi ta žalostna, v kolikor je to v ljudski moči. S tem ciljem pred očmi bomo uporabili vse svoj vpliv, da bomo, ko bo prišel čas, zgradili nov svet, v katerem narodni ne bodo dopustili nezdravega oboroženega tekmovalstva, s katerim bi se demantirale njihove nade za boljše življenje in njihovo upanje, da ne bodo pahnjeni v nove težave.

Novi svet, za katerim mi težimo, bo obsegal sodelovanje vseh narodov na temelju ljudske enakopravnosti, samospoštovanja in vzajemne strpnosti. Mi bomo ponovno razmišljali o mnogih stvareh, ki temelje na mednarodnih stikih v socialnem, političnem in gospodarskem pogledu in bomo našli sredstva, s pomočjo katerih bi spravili v sklad potrebe, izzvalne spremembami v stalno spremenljivem svetu, da bi vse zavarovali pred rušenjem splošnega mira v uporabo sile. Vsi narodi bodo morali od svoje strani prispevati k temu redu, ki ga bomo skušali ustvariti in velika odgovornost tako duhovna in odgovornost, kar se tiče akcije, bo pripadla našemu narodu.

Mi nimamo nobene ideje o tem, kakšna bo oblika povojnega sveta. Mi ne vemo okoliščin, v katerih se bodo sovražnosti končale. Niti materiala, ki ga bomo imeli na razpolago za gradbo mirovne zgradbe.

So, ki verujejo, da more priti do novega reda samo na ta način, če se narodi v določeni meri odrečejo svojim suverenim pravic, da bi s tem pripravili pot za neko višjo organsko zvezo.

Toda če se na ta način vzbujajo up, da se bo ustvaril resnični mednarodni sistem izven okvirja neodvisnih držav, potem moramo mi iz volje naroda, ki edini lahko podeli temu edinstvu življenje, to storiti.

Mednarodne kakor tudi narodne ustanove morajo biti globoko zasidrane, če hočejo uspevati ter morajo imeti odgovarjajoča tla. Ko se bo ta vojna končala, bomo morali zagotoviti, da bosta v službo te ogromne naloge, ki nas bo pričakovala, postali ta modrost in dobra volja. Ni v človeški moči, da bi se takoj reklo, kdaj bomo in kako bomo sposobni občutili,

kdaj so naši cilji doseženi. Toda pod pogojem, da smo zares prepričani, da je naš sklep in naša splošna smer pravilna, ne smemo imeti nikoli strahu glede izida.

Jaz verujem, da nas bo božja volja navdala z duhom, da bomo odigrali svojo vlogo pri urejanju boljše bodočnosti, če bo britanski narod mogel ohraniti svoje lastne cilje in vodstvo skozi vsoto vojn. Na koncu svojega govora je lord Halifax priznal, da omejitev fizične sile ni edino, kar more podreti tisto grešno, kar predstavlja izvoz vojne, toda priznanje tega dejstva nam ne bo nikoli zamislilo spoznanja, da bomo prav gotovo prepustili uničenju svoje duhovne vrednote, ki so navdihovale in vodile celoten človeški napredek, če ostanejo v brezdelju ob akciji, katero smatramo kot grešno, iz strahu pred ljudskimi žalostnimi nastanji zaradi strašnega uničevanja in rušenja ljudskih življenj. V vseh delih sveta so mnogi narodi, ki niso potegnjeni v sedanjo vojno, občutili, da je ogrožen njihov položaj.

Pot, po kateri hočemo iti, je morda dolga. Mi imamo čas, da popravimo naše napake in da razmišljamo o tem, kako bi bilo mnogo boljše, če bi mogli delati na tuj račun. Da se prav izrazim: Nezadovoljnost je skoraj tradicionalna pri Angliji, ki se je sami dobro zavdajala. To je znak svobode. Če se primerja to z Nemčijo, bi nas tam izražanje nezadovoljnosti verjetno pripeljalo v koncentracijsko taborišče. Ohranimo svojo svobodo, toda uporabimo jo za ojačanje našega cilja.

Ko je zaključil svoj govor, je lord Halifax opomnil poslušalce, da bi sovražnik izkoristil vsak trenutek razdvojenosti, pa je na koncu poudaril: Naša dolžnost je, stati združeni, trdni in neomahljivi s srcem in dušo. Od te volje prav gotovo zavisí naša sila, da odgovorimo na grožnje v sedanji borbi, in ko ta mine, da se odzovemo povabilu za pomembno delo v korist bodočnosti človeštva.

London, 7. nov. AA. Rueter: Na vprašanje v zvezi s trpljenjem poljskih beguncev je minister za zunanje zadeve lord Halifax izjavil v gornjem domu, da je angleška vlada sklenila dati takoj na razpolago 100.000 funtov šterlingov za nabavo obleke, zdravlil in ostalih nujnih potrebščin za poljske begunce. Lord Halifax je dodal, da bo ta material nabavljen v Angliji ter čim hitreje poslan beguncem na Madžarsko in v Romunijo.

Odmevi na nizozemski mirovni poziv

V Berlinu

Amsterdam, 7. nov. AA. Rueter: Po vesteh, ki so prispile iz Berlina, bo Hitler še nocoj proučil predlog posredovanja nizozemske kraljice Viljemine in belgijskega kralja Leopolda. Pričačuje se, da bo Hitler povabil Ribbentropa k sebi nocoj ali jutri zjutraj, da bi z njim o tem vprašanju razpravljala. Neutralski krogi v Berlinu smatrajo, da bo haško mirovno vabilo našlo v Nemčiji prijateljski sprejem, dasi o tem na uradnem mestu ne dajejo nobenih izjav. Pričačuje se, kdaj in kako bo objavljen ta apel v nemškem tisku.

V Angliji

London, 7. nov. AA. Rueter: Izve se, da bo mirovni poziv belgijskega kralja in nizozemske

kraljice po mednarodnem običaju dostavljen osebnemu kralju Juriju VI. Mirovni apel bo v vsakem primeru predmet proučevanja angleške vlade.

V Ameriki

Washington, 7. nov. AA. Rueter: Predlog kraljice Viljemine in kralja Leopolda je bil sprejet v ameriških parlamentarnih krogih z odobravanjem, dasi se skeptično gleda na njegov uspeh. Nekateri senatorji so izjavili, da želijo predlogu uspeh, medtem ko so drugi dejali, da ni mnogo upanja, da bi prišlo v kratkem do mira na svetu. Senator Crell je dejal: »Ni moglo biti srečnejšega mesta, odkoder je bil poslan ta mirovni apel. Želim, da se Belgiji in Nizozemski pridruži tudi skandinavske države in Švica.«

Gayda o Kominterni

Rim, 7. nov. AA. Stefani: Giornale d'Italia objavlja članek svojega direktorja Gayde pod naslovom »Čuden manifest kominterne proti evropskim državam in Ameriki« ter pod podnaslovom »Resnica in laž«. Gayda naglašava v članku, da želi kominterni igrati vlogo javnega tožila proti Angliji, Franciji in Nemčiji. Nato se sprašuje: Kakšna razlika obstaja med moskovsko vlado in kominternom in ali sploh obstaja med njima razlika. Kominterni obtožuje ne samo zapadne demokracije, temveč tudi Hitlerjevo Nemčijo, torej isto državo, katero je sovjetska vlada še pred kratkim pozdravljala kot svojega zaveznika. To pomeni, da med Moskvo in Berlinom ni končnega sporazuma in da prevladuje komunistično, to je, da je destruktivna akcija močnejša od namenov sovjetske vlade. Nato se v članku kritizirajo gotove nerazsodne trditve manifesta ter se ugotavlja, da sovjetska Unija v nasprotju s trditvami, ki so bile navedene v manifestu kominterne, ne dela v korist miru, temveč da je vseh 20 let delala na tem, da pride do vojne, od katere pričakuje končno zmago komunistične revolucije. To se je videlo tudi ob priliki sovjetske intervencije v zunanji Mongoliji, na Kitajskem in v Španiji. Gayda pravi na koncu svojega članka, da je Italija delala na tem, da se mir ohrani in tudi potem, ko to ni več mogoče, dela na tem, da se vojna lokalizira in da se na ta način brani civilizacija, proti kateri dela kominterni, ki ni poklicana, da o tej civilizaciji podaja sodbo.

Delež angleških ladij pri angleškem uvozu

London, 7. nov. AA. Rueter: Po podatkih ministrstva za informacije je bilo 50% ameriškega blaga, ki je bilo uvoženo v Anglijo, ter 60% angleškega blaga, ki je bilo izvoženo v Združene države, prepeljano 1. 1938 z angleškimi ladjami. Te podatke je ministrstvo za informacije objavilo z ozirom na določbo »cash and carry« novega ameriškega neutralnostnega zakona.

Angleško notranje posojilo

London, 7. nov. AA. Rueter: Finančni minister John Simon je predložil spodnjemu domu predlog zakona o notranjem posojilu. Vlada zahteva ista pooblastila, kakor jih je imela glede posojil za časa svetovne vojne. Finančno ministrstvo naj se pooblasti, da nabavi posojilo, do katerega koli zneska, ki mu bo potreben do konca račun. leta, to je do 31. marca 1940.

Prepoved poletov nad Belgijo

London, 7. nov. AA. Rueter: Ministrstvo za informacije poroča iz Bruslja, da je belgijsko letalsko ministrstvo objavilo danes posebne predpise, ki preprečujejo vsem letalom letenje nad Belgijo. Trgovinska letala morajo imeti predhodno posebno dovoljenje. Včeraj je protiletalsko topništvo streljalo na letala, ki so letela nad Liègom, Louvainom in Brusljam.

Nemška letala nad šetlandskim otočjem

London, 7. nov. t. Danes popoldne se je pojavila nad otočjem Šetlanda skupina nemških vojnih letal. Letala so takoj začeli obstreljevati s protiletalskimi topovi, nakar so se nemški piloti obrnili in izgineili z vidika. Angleška vojna letala, ki so imela izvidniško službo v Severnem morju, so naletela v teku dneva večkrat na nemška vojna letala in stopila z njimi v borbo. Vsa angleška letala so se vrnila v domovino nepoškodovana.

Nemško letalo nad Severno Skotsko

London, 7. nov. AA. Rueter: Danes se je den severno Skotsko pojavilo v veliki višini neko nemško letalo. Protiletalsko topništvo je začelo takoj streljati, toda letalo se je zgubilo v megli.

Gospodarsko sodelovanje skandinavskih držav

London, 7. nov. AA. Rueter: Ministrstvo za informacije poroča iz Kodanja, da so se sestali strokovnjaki držav skupine Oslo, da bi razpravljali o medsebojni pomoči na gospodarskem in finančnem polju. Razgovori bodo trajali verjetno teden dni.

Potopljena angleška ladja

Tomaston, 7. nov. AA. Rueter: Obalska radiopostaja je sprejela ob 11.30 znak SOS z angleške ladje »Matadore«, ki je poročala, da jo je nezna na podmornica torpedirala, nato pa je izginila. »Matadore« je potniška ladja z 12.590 tonami.

Večerno poročilo z bojišča

Pariz, 7. nov. AA. Havas: Nocojsnje poročilo z bojišča se glasi: Lokalno udejstvovanje patrolj in topništva.

Tamvaj v poslovnem letu 1938-1939

Dne 6. novembra je bil občni zbor Splošne maloželezniške družbe, ki je last mestne občine ljubljanske. S tem je družba postala mestno podjetje in je zaradi tega tudi prilagodila svoj računski zaključek preračunskemu letu ljubljanske občine. Zaradi tega se vsi podatki nanašajo na 15-mesečno dobo, od 1. januarja 1938 do 31. marca 1939. Podrobnosti o gospodarstvu mestne cestne železnice smo priobčili že včeraj, sedaj pa prinašamo še nekaj zanimivih števil, ki naj osvetlijo, kako se razdele izdatki ljubljanskega tramvaja. V razdobju 15 mesecev je bilo za plače vsem uslužbenecem in uradnikom izplačanih 4.587.527 din. Od tega odpade na plače uradništva in poduradništva 538.432 din, na plače voznemu osebju, torej voznikom in sprevodnikom 2.674.977 din, na plače delavniškemu osebju 892.666 din, na plače progovnemu osebju 432.052 din in na božičnico 49.400 din. Za pokojnine je bilo v tem času izplačanih 113.348 din, bolniško in pokojninsko zavarovanje je zahtevalo 404.505 din. Za službene obleke pa je bilo izdanih 125.756 din.

Ker se je zadnjih letih tramvajski promet močno poživil, je sedveda tudi močno narasla poraba električnega toka. Leta 1930 je ljubljanski tramvaj porabil 358.535 kw ur. Leta 1931, ko so bile v obratu že nove proge, je porabil 635.890 kw ur. Leta 1934, ko se je zopet razširilo tramvajsko omrežje, je narasla poraba toka na 972.100 kw ur. Leta 1937 je znašala poraba toka že 1.421.600 kw ur. V zadnji poslovni dobi, ko smo dobili novo progo proti Sv. Križu in podaljšek proti Rudniku, pa je dosegla poraba toka 1.937.880 kw ur. Stroški za električni tok so v tem zadnjem razdobju znašali 1.278.952 din. Od tega odpade 1.162.693 din za električni tok, porabljen na progah. Velika je tudi vsota, potrebna za vzdrževanje proge in voz in znaša 705.505 din. Se enkrat toliko pa znaša državna vozarinska taksa, za katero je bilo treba plačati 1.478.870 din. Odplačila za obresti posojil pa so znašala skoraj 2 milijona dinarjev. Z vsemi številnimi drugimi manjšimi stroški, med katerimi ni najmanjša postavka za vozne listke, ki so veljali 75.849 din, znašajo vsi upravni obratni stroški za zadnje poslovno dobo 12.081.129 din.

Število nameščencev za zadnje poslovno dobo znaša 211; na upravo odpade 13 oseb, na vozno službo 139 oseb, na delavnico 43 oseb, na progovno službo 13 oseb in na podčistitvijo tri osebe. Ker je bilo poslovno leto zaključeno že z letošnjim marcem, je število uslužbencev nekoliko premajhno, saj so bili novi tramvajski vozovi izdelani v letošnjem poletju, kar v tem zaključku še ni vračunano. Prav tako ta zaključek še ne kaže jasne slike o povečanju dohodkov zaradi razširitve tramvajskega omrežja, ker je bila svetokriška proga samo nekaj časa v obratu. Točno sliko o razvoju in o gospodarski sanaciji ljubljanskega tramvaja bo dal šele zaključek prihodnje poslovne dobe, ki bo obsegala razdobje enega samega leta.

— Pri težki stolici, napetosti, glavobolu vsled naprtja očisti ena do dve čaši naravnih »Franz-Josefov« grenke vode prebavne organe. »Franz-Josefov« vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže, in jo imajo za dobro.

Ogl. rež. S. br. 30474/35.

I Pastoralna konferenca za duhovnike mesta Ljubljane bo v sredo, 15. novembra ob pol 4 popoldne v bogoslovnem semenišču.

I Meščanska Marijina kongregacija za moše pri sv. Jožetu vabi člane, da se v četrtek, dne 9. t. m. ob 3 popoldne udeležijo pogreba pokojnega g. Černič Ivan. Sv. maša za pokojnega bo v soboto, dne 11. t. m. ob pol 7 zjutraj v kongregacijski kapeli pri sv. Jožetu. Člani vljudno vabljani.

I Sempeterska prosveta sporoča žalostno vest, da je umrl dolgoletni član g. Černič Ivan Prosim, da se člani Prosvete polnoštevilno udeležijo pogreba, ki bo v četrtek ob 3 popoldne. Zbirališče na Hrvaškem trgu št. 4. — Odbor.

I Rokodelsko društvo. V sredo, dne 8. nov. bo ob 8 zvečer v dvorani Rokodelskega doma, Komenskega ulica 12, predavanje o Zavodu za pospeševanje obrti. Predava bo gosp. Ivan Ogrin, predsednik Zavoda. Vsakemu obrtniku je nujno potrebno, da se udeležijo predavanja, da spozna pomen Zavoda za pospeševanje obrti, njegovo do sedanje 10-letno delovanje in program dela za bodočnost.

I Razstava likovnih umetnikov slovenskih, hrvaških in aršbških je odprta v Jakopičevem paviljonu vsak dan od 9 popoldne do 18 popoldne. Razstava bo trajala do 20. t. m. Vabimo občinstvo, ki ljubi umetnost, da razstavo v čim večjem številu obiše.

Največja tragedija naše dobe - nepozabna MARIA STUART

UPORNICA

Krasni posnetki iz Italije, iz londonskega muzeja voščenih lutk itd.

Težka drama o borbi nežnega ženskega srca. Film o ženi, ki je s svojo borbenostjo poboljšala položaj evropske žene!

I Deset tisočakov za mestno kuhinjo v stari cukrarni in za revno deco je daroval dobrosrčen industrialce iz Ljubljane, ki je tako plemenit dobitnik revežev, da ne mara biti imenovan. Vodilni ljubljanski gospodarstvenik je tako na najlepši način dal dober zgled vsem našim gospodarskim krogom za posnemanje in tudi za spodbudo drugim krogom k dejanskemu sodelovanju z mestno upravo na socialnem polju. Mestno poglavarstvo s hvaležnostjo ugotavlja, da že precej denarnih zavodov in gospodarstvenikov podpira mestne socialne akcije z rednimi mesečnimi prispevki, ki jih pa večinoma niti od daleč ne moremo primerjati z višino prostovoljnih prispevkov zavodov in podjetij po drugih mestih naše države, še manj na tujine. Zato pa moramo podčrtati, da je ta neimenovani dobitnik mestnih revežev med najizdatnejšimi rednimi podporniki s svojimi prav znatnimi rednimi mesečnimi prispevki. Poleg tega pa njegovo dobro srce poljače še vsako drugo priliko za izkazovanje resnične ljubezni do bližnjega. Tako ta dobitnik brez posebnih prošenj redno pošilja po 500 din mesečno prostovoljne davščine in se je tudi že odkupil od razkošja na grobovih, sedaj je pa po Vseh svetih poleg vseh teh daril nakazal še 10.000 din, da mestna občina revežem in revnim otrokom ublaži tegobe zime. Tako nas izredna požrtvovalnost dobroteljivega gospodarstvenika spominja na dobitnike za zimsko pomoč revežem po drugih državah in opominja s svojim zgledom vse naše gospodarske kroge na moralne naloge, ki jih drugje smatrajo za svojo dolžnost. Zlate srce blagega dobitnika naj ogreje tudi srca drugih premožnih občanov in zavodov, da se bodo zavrteli zarjaveli ključki v še mnogo težjih blagajnah! Mestno poglavarstvo izreka blagemu dobitniku najtoplejšo zahvalo tudi v imenu tolikokrat in tako izdatno podpiranih.

I Za vsesvetško akcijo prihajajo še vedno manjša in večja darila, a največji prispevek po praznikih umrlih je poslala zavarovalna družba Jugoslavija v znesku 1000 din, ko se je tudi že pred Vsemi svetli odkupila od razkošja na grobovih. S prošnjo, da se pismenemu povabilu vsesvetške akcije odzovejo tudi še nekateri poznani uradi, zavodi in podjetja, da bo mogoče zaključiti račune, izreka vrhovni socialni svet najtoplejšo zahvalo tudi v imenu mestnih revežev.

I Na dolenski tramvajski progji že nekaj dni vozijo novi tramvajski vozovi. Pretreko soboto je uprava cestne železnice vzela iz rednega prometa zadnje stare vozove, ki so obratovali edino še na dolenski progji, ter jih nadomestila z brodskim, ki so do zdaj vozili na progji Moste—Sv. Križ. Na to progjo pa je dala v promet najnovejše vozove, ki jih je izdelala Maloželezniška družba v svojih delavnicah. Tako je zdaj tudi progja od magistrata do Rakovnika povsem izenačena z drugimi progami.

I Zadržga pri telefonskih avtomatih. Odkar je stopila v veljavo nova telefonska tarifa, je videti, da se občinstvo v mnogo večjem številu ustavlja pri avtomatskih telefonskih celicah, ki so postavljene po mestu in odhod telefonira. Vzrok temu je v glavnem to, da sedaj povsod štejejo telefonske pogovore in da nihče več ne dovoli rad telefonskih pogovorov brezplačno. Tako so prišle celice do večjega prometa, hkrati pa se je pojavila nova nadloga. Kakor znano, je treba vreči v avtomate v telefonskih celicah novce za 1 din, nakar je šele mogoče telefonirati. Pred nadavnim pa so pa so prišli v promet novi dinarski novci, ki pa v avtomatih žal ne zaležejo. Ker je novih dinarjev vedno več, etari pa hitro ginejo iz prometa, se je že marsikomu, ki je hotel telefonirati, zgodilo, da je z veliko vneto metal skozi špranje nove dinarje, ki so se takoj zopet pokazali pri špranji spodaj. Kdor hoče torej sedaj telefonirati, mora biti založen s stariji dinarji. To pa bo vedno težje in bo včasih tudi povzročilo neprijetne posledice. Vzemimo, da se zgodi nesreča, pa da hoče nekdo hitro obvestiti reševalce. Čeprav bo imel poln žep samega drobiža, mu ne bo vse ekupaj nič pomagalo, če ne bo imel slučajno pri sebi tudi starega dinarja. Poštna uprava bi s to spremembo morala računati že naprej in upamo, da tudi je. Če pa ni, naj poskrbi, da bodo novi avtomati čimprej preurejeni na nove dinarske novce. Sicer se utegne zgoditi, da čez mesec dni, kljub velikemu navalu na telefonske celice sedaj ne bo niti enega, ki bi mogel telefonirati. To pa samo zaradi tega ne, ker ne bo imel pravega dinarja v žepu.

I Za mestne reveže je darovalo Nemško pomožno društvo v Ljubljani 2.500 din kot božično darilo. Ta dobrodelná organizacija uživa v našem mestu posebno spoštovanje, ker že dolga leta podpira reveže ne glede na narodnost in prepričanje ter daje dober zgled tudi vsem občanom s svojimi vsakoletnimi posebnimi prispevki za socialne akcije mestne občine. Pri tem pa ne smemo pozabiti zastopstev tujih držav, saj so se osebja konzulatov odkupila od razkošja na grobovih s hvalevredno darežljivostjo in je italijanski generalni konzulat o Vseh svetih razveljavil tudi grobove vojnih žrtve na svojem pokopališču z belozelenimi svečami vsesvetke akcije. Mestno poglavarstvo izreka dobitnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

Ka'arina Hepburn v prekrasnem filmu borbe in trpljenja za pravico in enakovrednost žensk. Ta film je vzbudil svoj čas veliko senzacijo po vsem kulturnem svetu!

Danes premiera! Ob 16., 19. in 21. uri.

KINO UNION Telef. 22-21

Zbornica za nabave v USA

London, 7. nov. AA. Rueter: Angleška vlada je sklenila ustanoviti trgovinsko organizacijo pod imenom »angleška zbornica« za nabave v Kanadi in Združenih državah. Ta zbornica bo imela nalogo skleniti vse nabave na račun Anglije v Kanadi in Ameriki. Ta ustanova bo sodelovala z enako francosko ustanovo.

Drobne novice

Bratislava, 7. nov. AA. DNB: Ker se bivši poslanik v Londonu Milan Harmine ni vrnil na poziv svoje vlade na Slovaško, bo slovaška kriminalna policija zahtevala njegovo ekstradicijo.

Rim, 7. nov. AA. Stefani: V bližini Basaldelle je treščilo na neko italijansko vojaško letalo. Pilot je ubit.

London, 7. nov. AA. Rueter: Ministrstvo za informacije poroča iz Moskve, da so ob priliki vojaške parade bili finski delegati gostje sovjetske vlade. Z zanimanjem je bilo opaziti, da se je Litvinov pojavil v družbi ostalih sovjetskih voditeljev.

London, 7. nov. AA. Rueter: Mornariško ministrstvo sporoča, da je davi v južnem delu Severnega morja stopilo v akcijo več lažjih angl. križark skupno s poljskimi rušilci zaradi nemškega zračnega napada. Nobena ladja ni bila poškodovana. Ni znano, koliko žrtve je imel sovražnik.

Rim, 7. nov. AA. Stefani: Za pomočnika glavnega tajnika fašistične stranke je imenovan Micheli Fascolato, predsednik federacije kreditnih zavodov in član strankinega direktorija.

Pariz, 7. nov. AA. Havas: Poslaništvo iz Kolumbije poroča, da mesto in pristanišče Cartagena ni porušil tornado, kakor je bilo sporočeno 5. novembra.

Dublin, 7. nov. AA. Havas: Švicarski generalni konzulat v Dublinu se je spremenil v poslaništvo. Odpravnik poslaništva je postal Karel Benzinger. Novega odpravnika je včeraj sprejel de Valera.

Berlin, 7. nov. AA. DNB: Uradno izjavljajo, da je nemška vlada sklenila včeraj odpreti nemški konzulat v Tripolisu.

Okrožnica papeža Pija XII.

»Summi Pontificatus«

V izpolnjevanju te dolžnosti pa se ne bomo dali vplivati od zemskih ozirav, ne bomo se ustrašili ne nezaupanja, nasprotovanja in nerazumevanja, tudi ne bomo utihnili iz strahu, da bi nas kdo napak razumel ali napak razlagal — Storili bomo svojo dolžnost vedno in vselej, prežeti tiste očetovske ljubezni, ki sama trpi, ko vidi, da sinovi trpe v boleznih, in jim nudi zdravila — po zgledu božjega Pastirja, ki je luč in obenem ljubezen: »Bomo ostali v resnici in v ljubezni« (Ef 4, 15).

Začetek huđege, ki po vrtočlavi in mučni poti pelje v duševno in moralno obuboženje, na katerem trpi naša doba, je tisti nesrečni zločin, da mnogi skušajo izgnati Kristusa iz njegovega kraljestva, taje njegove zapovedi in njegovo resnico in zametujejo zakon njegove ljubezni, ki kot življenjski sok oživlja njegovo kraljestvo.

In edina pot k rešitvi je: vrniti Kristusu njegovo kraljevsko čast, priznati njegovo kraljevske pravice in to doseči, da se bodo posamezniki in vsa družba vrnili pod zakon njegove ljubezni in resnice.

Morda je upravičeno upanje — Bog da, da bi bilo to res — da bodo mnogi, ki so doslej slepo hodili po potih modernih zmot, ne da bi se zavedali, kako sploška in negotova so ta tla, v tej uri največje stiske izpomenili svoje misli in nazore. Morda bodo mnogi, ki doslej niso upoštevali važnosti vzgojnega in pastirskega poslanstva Cerkve, sedaj bolj razumeli in cenili svarila Cerkve, ki so jih v navidezni trdnosti preteklih dob molče prešli.

Stiska in gorje sedanjega časa tako priča za krštanstvo, da mora že to samo duše močnejše nagibati k resnici kot karkoli. Iz gošče zmot in krštanstvu sovražnih gibanj so pognali tako trpki in strupeni sadovi, da so ti sami njihova najtežja obdoba.

Ure takih bridkih razočaranj pa so večkrat tudi ure milosti, »*misericordia*« (prim. 2 Moz 12, 11), ob katerem se na Odrašenikov klic: »*Glej, stojim pri vratih in trkam*« (Raz 3, 20), odpirajo vrata, ki se sicer nikdar ne bi odprla. Bog nam je pričal, s kako sočutno ljubeznijo in sveto radostjo se naše srce obrača do tistih, ki po vseh teh žalostnih izkušnjah čutilo v sebi novo, neutešljivo in resnično hrepelenje po resnici, po pravici, po Kristusovem miru. Pa tudi do tistih, ki jih še ni osvetlila luč od zgoraj. Naše srce ne pozna drugega kot ljubezen in naše ustnice za nje nimajo drugega kot vroče prošnje k Očetu luči, da bi v njihove brezbrzišne ali Kristusu sovražne duše poslal pramen tiste luči, ki je nekdo Sava izpreobrnila v Pavla in ki je pokazala svojo skrivnostno moč tudi v najtežjih dobah Cerkve.

K celotni znanstveni razpravi zoper zmoto našega časa se bomo vrnili morda kdaj pozneje, ko duhovi ne bodo toliko zavzeti od žalostnih zunanjih dogodkov; danes se oprimimo le na nekatero temeljno pripombo.

Tema po vsej zemlji, ker ni več Boga v javnem življenju

Ljudje našega časa, častiti bratje, so k blodnjam preteklosti dodali še nove zmote in jih doganili tako do skrajnosti, da iz tega ne more priti drugega kot popolno razdejanie. Povsem govalo pa je, da je prvi in najgloblji vzrok vsega gorja, ki stiska današnje družbo, v tem, da se tako v zasebnem kot družabnem življenju in v mednarodnih odnosih taji in zametuje neko splošno mero naravnosti in poštenosti, da se zametuje in pozablja naravni zakon, ki ves temelji v Bogu, vsemogöčnem stvarniku vsega in Očetu vseh, vrhovnem in neodvisnem zakonodavcu, modrem in pravičnem sodniku, ki dobro plačuje in hudo kaznuje. Kadar pa Boga ni več, se zamajajo vsi temelji naravnosti, utihne ali vsaj polagoma oslabi tudi glas naravnega zakona, ki celo nekulturne narode uči, kaj je dobro in kaj je zlo, kaj je dovoljeno, kaj ne, in jim vzdržuje zavest, da bo o dobrih in zlih delih treba dati odgovor pred vrhovnim Sodnikom.

Veste pa, častiti bratje, da se je zametavanje temeljnih osnov naravnosti v Evropi začelo z odpadkom od tistega Kristusovega nauka, ki ga varuje in učí prestol svetega Petra. Evropa je v preteklih dobah rasla v tem nauku, ki ji je dal duhovno strnjeno in je dosegla tudi tak svetni napredek, da je v marsičem postala učiteljica drugim narodom in drugim delom zemlje. Ko pa se je potem v svojo največjo nesrečo ločila od nezmožljivega učenstva Cerkve, so mnogi od Nas ločeni bratje šli tako daleč, da so zavrgli celo osrednjo versko resnico krštanstva, božanstvo Kristusovo, in tako posepäšili duhovno razkrajjanje Evrope.

Ko so Kristusa križali, »se je stemnilo in je bila tema po vsej zemlji« (Mt 27, 45), pripoveduje evangelist: strašno znamenje tega, kar se je zgodilo v duhovnem oziru in se še dogaja povsod, kjer je slepa in ošabna nevera izključila Kristusa iz življenja in zlasti javnega življenja; z vero v Kristusa je padla tudi vera v Boga. Posledica tega je, da se ravne vrednote, po katerih se je prej sodilo javno in zasebno življenje, takorekoč opuste in toliko opevana laizacija družbe je napredovala čimdalje hitreje, trgajoč poseameznika, družino in državo od blaženega in prerodovalnega vpliva božje misli in učenja Cerkve, in je tudi v pokrajini, v katerih je prej toliko stoletij lepo in jasno svetila luč krštanjske civilizacije, zanesla vedno bolj tesnoba znamenja gnilega in gnulobo razširjajočega poganstva: »*Ko so Kristusa križali, se je stemnilo in je bila tema*« (Brev, Rom., Parasc., respons. V.)

Morda se mnogi, ki so se oddaljili od Kristusovega nauka, niso jasno zavedali, da jih je preslepil le zunanji blesk in razkošni zvok besed, ki so tak odpad proglašale za osvoboditev od suženstva, v katerem da so živeli prej; niso pričakovali, da bo usodna zamajavanja resnice, ki daje svobodo, z mto, ki svobodno jemlje, rodila tako grenke sadove. Ko so odbili neskončno moder in očetovski zakon božji in vzvišeni nauk Kristusove ljubezni pač niso premislili, da se s tem prepušajo ubogi, omahljivi človeški modrosti: govorili so o napredku, pa so se pomikali nazaj; o povzdigi, pa so se pogrezali; o zrelosti, pa so padali v sušnost. Niso doumeli, kako prazen je vsak poskus, postaviti na mesto Kristusovega zakona kaj drugega, enakega: »*postali so prazni v svojem modrovanju*« (Rimlj 1, 21).

Ko na upade vera v Boga in božjega Odrašenika, zgine v dušah pojemati tudi luč naravnih

načel in sesuje se edini in nenadomestljiv temelj trdnosti in tistega javnega in zasebnega reda, ki edini more države voditi k procvitu in blagostanju. Res je, tudi takrat ko je Evropa še bratsko oklepala vez krštanjskih nravi in naukov, so bili neredi, prevrati in vojne, ki so jo pustobile; toda najbrž se nikoli ni tako bridko čutil obup naših dni, da bi se to moglo popraviti, ker takrat je še vedno bila živa zavest, kaj je prav in kaj ni prav, kaj je dovoljeno in kaj ne, kar vse olajšuje razgovor in drži strasti v nekih mejah in tako vedno omogoča časten sporazum. Današnji razdor pa nasprotno ne izvira samo iz neukročene strasti, ampak iz globoke duhovne krize, ki je izprergla zdrava zasebna in javna moralna načela.

Izmed mnogih zmot, ki izhajajo iz preziranja vere in njenih zapovedi kot iz zastrupljenega studenca, vas zlasti želimo, častiti bratje, opozoriti na dve, vsled katerih je mirno sožitje narodov skoro nemogoče ali vsaj kočljivo.

Naravna in nadnaravna skupnost človeškega rodu

Prva teh pogubnih zmot je v pozabi tiste človeške medsebojne povezanosti in ljubezni, ki jo nalaga in ukazuje po eni strani skupnost izvora in enakost razumne narave vseh ljudi, naj bodo katerekoli narodnosti, in po drugi strani daritev odrešenja, ki je Kristus v spravo za vse človeštvo na žrtveniku križa daroval večnemu Očetu.

Sveto pismo takoj na prvi strani veličastno preprosto pripoveduje, kako je Bog kot krono svojega stvarstva ustvaril človeka po svoji podobi in sličnosti (prim. 1 Moz 1, 26—27); in isto sv. pismo nas uči, da ga je obdaril z nadnaravnimi darovi in pravici in ga namenil za neskončno in večno srečo. Dalje nam pripoveduje, kako so iz prve združitve med mozem in ženo vzšli ostali, kako so se namnožili in rodove in razpršili po raznih delih zemlje, kar nam pripoveduje z nedosegljivo nazornostjo in zgornostjo. In tudi še, ko so se oddaljili od svojega Stvarnika, jih Bog ni nehal smatrati za svoje otroke, ki naj bi po njegovem usmiljenem sklepu spet bili nekoč z njim združeni v prijateljski zvezi (prim. 1 Moz 12, 3).

In apostol narodov je postal glasnik te resnice, ki vse človeštvo druži v eno veličastno družino, ko je Grkom oznanjal, da je Bog »ustvaril iz ene ga vsa človeška plemena, da prebivajo po vsej zemlji, in je odmeril in določil njih bivanju čase in meje, da bi iskali Boga« (Apd 17, 26).

Veličasten prizor, v katerem gledamo človeški rod v skupnosti skupnega izvora iz Boga: »*en Bog in Oče vseh, ki je nad vsemi in po vseh in v vseh*« (Ef 4, 6); v skupnosti narave, ki je v vseh enako iz telesa in neumrljive, duhovne duše; v skupnosti končnega namena in smotra na tej zemlji; v skupnosti bivališča, ki je zemlja, katere bogastev se morejo po naravnem pravu posluževati vsi, da si morejo ohraniti in razvijati življenje; v skupnosti nadnaravnega namena, ki je Bog sam, h kateremu morajo vsi težiti; v skupnosti sredstev, s katerimi morejo ta namen doseči.

In isti apostol nam stavi pred oči skupnost človeškega rodu v razmerju do Sina božjega, v katerem »je bilo ustvarjeno vse« (Kol 1, 16); v skupnosti odkupnine za vse po Kristusu, ki je po svojem svetem in najhujšem trpljenju vzpostavil prvotno, pretirano prijateljsko zvezo z Bogom in tako postal srednik med Bogom in ljudmi: »*Zakaj en Bog je, eden tudi srednik med Bogom in ljudmi, človek Kristus Jezus*« (1 Tim 2, 5).

In da bi bila ta prijateljska zveza med človeštvom in Bogom čim bolj tesna in močna, je isti božji Srednik miru in odrešenja v molku zadnje večerje, preden je dokončal najvišjo daritev, izpregovoril besedo, ki veličastno odmeva skozi vsa stoletja in sredi topega in sovražnega polnega sveta budi izredna dela ljubezni: »*To je moja zapoved, da se ljubite med seboj, kakor sem vas jaz ljubila*« (Jan 15, 12).

Na teh nadnaravnih resnicah stone globoki temelji in najmočnejše vezi skupnosti, ki jih je utrdila ljubezen Boga in božjega Odrašenika, od katerega smo vsi prejeli zveličanje: »*da se zida telo Kristusovo, dokler vsi ne dospemo do edinstva vere in spoznanja božjega Sina, do popolnega moža, do mere polne starosti Kristusove*« (Ef 4, 12—13).

V luči te pravne in dejanske skupnosti vsega človeštva posamezniki niso zloženi in se ne dotikajo drug drugega kot zrna peska, ampak so likovno združeni med seboj v živih in skladnih odnosih, ki so v izpremenljivosti časov kaj mnogoteri, pa vedno v skladu s končnim naravnim in nadnaravnim smotrom.

Skupnost človeštva in narodnost

In rodovi se v različnih okoliščinah in razmerah niso razvili do razlik zato, da bi kralji skupnosti človeškega rodu, ampak da bi drug drugemu dajali delež svojih posebnih odkli in da bi človeška skupnost bogatili in zaljšali z bratskim izmenjavanjem dobrin, kar pa je možno in v prid samo takrat, ako vse sinove istega Očeta in vse po isti božji krvi odrešene družji vzajemna ljubezen in živo sožitje.

Cerkev Kristusova, nad vse zvesta varuhinja božje modrosti, ne more in ne namerava načeti vprašanje o značilnostih poseameznih narodov, še manj, da bi jih podcenjevala; vsak narod jih z vso gorečnostjo in razumljivim ponosom varuje kot dragoceno dediščino. Cerkev gleda nadnaravno skupnost v vseobči ljubezni v besedi in dejanju, ne zgolj zunanjo in površno enolichnost, ki slabi. Vsa prizadevanja, ki služijo pametnemu in urejenemu razvoju posebnosti vsakega naroda, Cerkev z veseljem pozdravlja in jih spremlja s svojimi materskimi voščili, da le niso v opreki z dolžnostmi, ki jih ima človeštvo po svojem skupnem izvoru in namenu. Cerkev je s svojim mislionskim delovanjem že ponovno dokazala, da so ta načela njenemu vesoljnemu apostolatu zvezdna vodnica. Nešteti misijonarji so se že požrtvovalno in z ljubeznijo posvetili raznolikim kulturam in se pogljobili vanje, da bi le duševne sile pripadajočega naroda pripravili za sprejem Kristusovega evangelija. Vse, kar v takih navadah in običajih ni v nerazdružljivi zvezi z verskimi zmotami, Cerkev rada prizna in, kolikor more, tudi varuje in pospešuje. Po teh načelih je Naš neposredni prednik svetega in častiljivega spomina v tem izredno kočljivem vprašanju prišel do plemenitih odločitev, ki so njegove daljnovidnosti in apostolski gorečnosti prekrasen spomenik. Ali naj vam, častiti bratje, izrecno naglašamo, da bočemo brez oklevanja hoditi isto pot?

(Dalje.)

KULTURNI OBZORNİK

Mariborsko gledališče: Beneš: Navihanka

Za operetama »Sveti Anton« in »Pod to goro zeleno« iz prejšnjih sezon, ki sta obe doživeli veliko številno predstavo, smo letos kot prvo glasbeno delo dobili na naš oder že tretjo opereto istega češkega skladatelja Jara Beneša »Navihanka«. Moderna lahkotna glasba v stilu jazz, prepletena s šlagerji, od katerih so nekateri tako melodiozni, da se popularizirajo med najširše ljudske plasti, to je značaj Beneševih kompozicij. V prvih dveh operetah, posebno pri »Svetem Antonu«, so te lastnosti v večji meri prikupljive, ker jih vsebinsko preveva živahen narodni kolorit. V »Navihanki« pa je vsebina zajeta iz londonskega velikomestnega življenja, in sicer v obliki, ki bi najbrž žela vse večji uspeh na filmskem traku, kjer bi ji filmska tehnika pripomogla k mnogo bolj napetemu in zanimivemu razpletu dejanja, kot pa je to možno na gledališkem oderu.

K vzprizoritvi »Navihanka« na mariborskem oderu bi pa še posebej dejali, da je bila »publiki morda sladkost, resni kritiki pa samo kost«. Dokaj plitva vsebina je bila podana v obliki, s katero se pač ne moremo strinjati, ker nam eventualno priznanje publike pri presojanju ne sme biti za merilo. Dvomljivo namigavanje — pa najsi je tudi v originalnem besedilu — ali pa razne konvencionalne burkaste kretnje ter scene v »koreografskem delu« pač ne sodijo na odre narodnega gledališča, ker močno nalikujejo kabaretnim programom. So to dejstva, ki pokvarijo ves sicer še tako dober vtis. Podoba je, da tudi javnost ni bila tokrat v toliki meri navdušena, kot smo bili sicer vajeni.

Na oder je delo postavil in mu oskrbel baletni part g. Anton Harastovič. Dramatično je dejanje

približal v veliki meri prepričevalnosti, v kolikor mu je pač dopuščala plitva vsebina in ga niso motile prej omenjene hibe; pa tudi scenično je odel dogajanje na oderu v primerno slikovito okvir. Glasbeno vodstvo je imel kapelnik g. Lojze Herzog. Vse več naj bi bilo pri muzikalni izvedbi še poudarka na svojstveni ritmični razgibanosti, ki ji glasba te vrste posveča največjo pozornost in za njo zahteva v izvajanju čim več doslednosti.

Naši pevci tokrat niso imeli mnogo prilike, da bi se razmahili v svojih pevskih sposobnostih, so pa nekateri svoje vloge vsestransko uspešno ter izčrpno podali. Odč. Jelka Iglčičeva je ugajala z neprilijeno živahnim nastopom in zvonkim glasom, slično tudi g. Anatol Manoševski, ki je prepričal zlasti v igri. Ne upošteva je zgoraj navedenih baletnih partij bi k ostalim poseameznim vlogam omenili še naslednje. Ga. Marica Brumen-Lubujeva se je v igri dokaj posrečno živela v vlogo mlade deklice, manj pa je zadovoljila pevsko, ker ji je glas neenovit in premalo zvonek. Vseskozi je prepričal g. Rado Nakrst s svojo vlogo grofovskega snuba. Dobro odsko postavilo je ustvaril tudi g. Edo Verdonik. S posrečno kretljivo in postavo je igral tovarnarja g. Danilo Gorivšek, ki mu je ob strani doveto podala njegovo ženo ga. Vida Zamejč-Kovičeva. Obilo zabave je vzbujala dobro karikirana postava policijskega inspektorja v osebi g. Pavla Koviča, slično tudi jecljavi par gdč. Eme Starčeve ter g. Antona Harastoviča, da ne navajamo vseh ostalih vlog.

Na splošno bi še končno pristavili svoj dvom, da bi bila vzprizoritev sploh vredna truda in žrtve, ki so bile vanjo vložene. Bb.

Iz zgodovine slovenske filozofije: Karpēt

Naša filozofska preteklost spada med najmanj raziskana polja slovenskega kulturnega uveljavljanja. Z vse ljubeznijo in z vsem naporom, ki ga tako delo stane, se je tega raziskavanja lotila ga. docentka dr. Alma Sodnikova, ki nas je že tudi seznanila z marsikakim lepim uspehom iz tega svojega delovnega področja. Nov vpogled v zgodovino slovenske filozofije je gospa razkrila v predavanju o F. S. Karpēt, ki ga je priredilo filozofsko društvo v soboto 4. novembra. Iz predavanja je postalo razvidno, da moramo šteti tudi filozofsko delo med prve in najodličnejše začetke našega kulturnega prebujanja in naše rasti v kulturno samostojnost.

Po nekaterih glavnih življenjskih podatkih o našem filozofu Karpēt (1747—1806), iz katerih izvemo, med drugim, da se je rodil v Ljubljani, postal po študijah univerzitetni profesor in deloval na različnih univerzah (Olomuc, Brno, Dunaj), se je ga. predavateljica obširneje ustavila pri orisu prosvetlilske filozofije. Ta filozofija je značilna za Karpētovo čas in zaradi tega tudi značilna za razumevanje Harpētovega dela. Za sad te filozofije pri nas moramo smatrati zamisel druge akademije operozov, ki je elonela na prosvetlilnem načelu avtonomnega mišljenja, kakor je to poudaril Linhart v ustanovnem govoru. Sicer pa je ta čas doma v ospredju eholastičnega filozofija. Po splošnem zarisu takratne filozofske miselnosti v evetu in doma je ga. predavateljica podrobno razčlenila Karpētovo filozofski sistem.

Karpēt je prosvetlilski filozof. Njegovo delo in sicer eklektično, a to je v skladu z duhom prosvetlilske filozofije. Vodilno so vplivali nanj predvsem Aristotel, Leibniz, Wolf in Locke. V središču njegovega filozofskega sistema je psihologija. V zvezi s čutnim in razumskim dojemanjem utruje Karpēt predmetu in se s tem loči od Kanta. Izvirno rešuje problem asociacije, ki jo pojmuje kot smiselno, strukturno združevanje poseameznih psihinih elementov in ne kot mehanski proces. V pogledu emocij se je pridružil moderni literaturi, ki smatra emocije za odvisne od umske strani duševnosti in loči stremljenje od čustva. V logiki se je Karpēt naslonil na Aristotela, v metafiziki na Leibniza. Zanimivo je, da se je pridružil dinamskemu pogledu na svet, kakor je bil značilen za Leibniza in Boskoviča.

Ne da bi se mogli podrobno muditi pri vsem obsežnem materialu, ki ga je vsebovalo predavanje, naj poudarimo še, kašno je bilo Karpētovo mesto doma.

S svojo izrazito in izdelano prosvetlilsko filozofijo je Karpēt v veliki meri utemeljeval in pospeševal utremčenje akademije. S tem je pa tudi izkazan veliki narodno-kulturni pomen njegovega dela in z njim sploh slovenske filozofske misli za našo preporodno dobo.

Ge. predavateljica smo hvaležni za njeno trudopolno prizadevanje. Od njenege dela v tej smeri si obetamo še naprej zanimivih in važnih dognanj, ki bodo z zaneeljustjo ugotovila delež slovenskih filozofov pri zgradbi evropske filozofije in pa posebej pri nastajanju slovenskega kulturnega duha.

Kogojev večer

Dobrodela akademija, s katero so se naši gledališki igralci spomnili najdarovitejšega slovenskega modernega skladatelja Marija Kogojja v njegovi duševni in gmotni bedi, je bila sama na sebi lepa in ganljiva gesta, obenem pa dosti značilna in zgovorna za naše razmere. Čeprav je res, da je naslov in namen te prereditve lahko zmotil marsikoga, da bi pričakoval na sporedu več Kogojevih skladb, vendar očitek te vrste ne more zadeti prirediteljev te akademije. Saj se je vsak od sodelujočih pevcev in igralcev-recitatorjev (Heybalova, Bašičeva, Wisiakova, Šaričeva, Danilova, Kogojeva, Lipah, Lupša, Jan) potrudil — podobno noter-damskemu žonglerju — po svojih močeh čim lepeje prispeval k namenu celotne prireditve. Tako je bilo v pestrem programu mnogo dovršeno podanih točk, med katerimi je bila kaka le v bolj rahli zvezi z okvirom te prireditve. Vendar nas to ni preveč motilo, le slovenski, oziroma slovanški značaj programa, ki sta mu dali lep okvir dve orkestralni deli Musorgskega in Borodina (pod vodstvom dirigenta Neffata), bi bil nedvomno lahko dosledno izpeljan.

Pričakovati pa bi bilo, da se temu idealnemu prizadevanju naših igralcev odzvalo dostojno tudi občinstvo in s tem pokazalo, da se zaveda svoje dolžnosti do moža umetnika, ki nam je ustvaril toliko visokih in trajnih vrednot, da bi mu lahko bili hvaležni za vse bogastvo duha, ki nam ga je dal. Obisk akademije ni bil zadovoljiv; preveč je bilo praznih mest, kjer bi se morali pokazati oni, ki so se

šteli za občudovalce Kogojeve umetnosti ali še celo za njegove prijatelje.

Zopet drugo je vprašanje, kdaj se bo pri naših glasbenih institucijah našlo tisto razumevanje za Kogojovo umetnost, ki jo ta po svoji kvaliteti več kot zasluži. A da ostanemo le pri čisto človeški plati Kogojja: iz dejstva, da imajo pri nas celo živeči skladatelji svoje spomenike v bronu, drugi pa ne morejo ne živeti ne umreti, se da marsikaj razbrati. Skoraj bi rekli, da čakamo na to, da bomo po smrti hiteli postavljati spomenik njegovi življenjski bedi in stiski v čast. dr. W.

Italijanske kulturne beležke

Umetniško odlikovanje. Italijansko prosvetno ministrstvo je sklenilo, da bo ustanovilo posebno vrsto odlikovanj, ki se bodo podeljevala slavnim odskrim igralcem. Prvi dve odlikovanji bosta sloviti Irma in Ema Grammatica.

Zadnja opera. Kot najnovejšo opero je predložil skladatelj Fr. Pratelja opero »Fabianco«, ki je njegovo četrto delo. Pelj je bodo v Teatro comunale v Bologni. Delo je nekaka duhovna legenda s prologom, dvema dejanjema in epilogom, ki proslavljata človeški genij. Glasbeno zanimiva je pri tej skladbi vloga zbor, ki stalno in večinoma nastopa. Pri solo-točkah pa tvori nekako glasbeno ozadje. Opero pričakujejo z zanimanjem.

Odlikovanci. Kot je bilo v tem stolpcu že večsiti navedeno, je postal S. Remo nekaj italijanski Delfi. Tu je poslušajo prvi koncerti, vse vrste filmski prvenci in pesniki bero svoje stihe. Izbrano občinstvo posluša, izraža sodbe in posebna komisija podeljuje nagrade — prav bogate nagrade, — Tekem za proglasitev najboljšega pesnika preteklega leta se je udeležilo 140 tekmovalcev, z 255 različnimi deli. Nagrajeni pa so bili le trije najboljši pesniki. Prvi, Corrado Govoni, je prejel 25.000 lir. Govoni je samouk iz kmečke hiše. Danes ima že 55 let in piše tudi romane. Drugi odlikovavec je Nicola Moscardelli; že znan pesnik in slovstveni kriti. Vsako leto izhaja zbirko najlepših italijanskih lirskih pesmi. Moscardelli je pričel pisati malo pred vojno. Danes ima 45 let. Prvo pesniško nagrado je prejel že leta 1931. Tretji je Jože Villaroel, zdaj je profesor slovstva v Milanu in slovstveni kritik največjih italijanskih dnevnikov. Villaroel je danes eden najpogovornejših in svojevstranih pesnikov Italije. Prejel je že več nagrad. O njem so izšle razprave v Franciji in Nemčiji. — Zanimivo pri teh odlikovanjih je to, da so prejeli palmo zmage le zastopniki starejšega rodu. Kaj je z mladimi?

Jugoslovanska antologija — kdaj? Naš stari znanec, tržaški kritik našega slovstva, Umberto Urbani, piše v zadnji številki vodilnega slovenskega tednika »Meridiano di Rom« o Popovičevi in Pandurovičevi jugoslovanski antologiji. O slednji pravi, da je skušala v prejemnem obsegu zajeti preveč. Omenja tudi, da pripravlja Gradnik za Slovence in Vladimir Nazor za Hrvate večjo antologijo italijanskega slovstva. — Urbani zaključuje svoj članek, da bo morala kmalu tudi Italija dobiti svojo Jugoslovansko antologijo. Doležja ima le Salvinijevo Slovensko liriko. Ko bo taka antologija izšla, da se bo dalapa to dokazati, pravi, duhovna sorodnost ljudstva Petra Njeguša, Kranjčevića in Prešerna z ljudstvom Danteja, Leopardija, Petrarce. — Tudi mi želimo, da bi se iz vrst tako odličnih poznavalcev naše slovenske kulture kot so Cronia, Salvini, Urbani, Gatto in drugi, pojavili sestavljanci jugoslovanske antologije, da bi se spoznal medsebojni — ne le enosmerni — vpliv jugoslovanske in italijanske kulture. R. B.

Jegličev akademski dom

bo spomenik slovenskemu vladiki. Vsi zavedni Slovenci darujte v ta namen!

»Dundutli szemle« — Prekdonavski obzornik se bo imenovala z novim, sedmim letnikom madžarska domoznanska revija »Vasi szemle« (Zelezni obzornik), ki jo urejva Slovenec dr. A. Pavel. V šestih letih si je revija pridobila toliko najboljših sodelavcev, da se ji v podrožje nehotne razširilo preko meja Zelezne županije na vse Prekdonavje. Temu značaju bo primernejši novi naslov in z razširjenim delokrogom se bo dvignil tudi že itak visoki ugled revije. V novi obliki bo prinala tudi leposlovlje in, kar nas najbolj zanima, prispevke v sosednjih narodih in njih stiki z Madžari. Ko svojemu rojaku čestitamo k uspehom, ponovno želimo, naj bi njegova revija še vnetje vršila posredovanje med našima kulturama.